

Başlatırken

Sevgili Okuyucular,

Mahalli idareler seçimleri tamamlandı ve demokrasi bir kez daha kazandı. Şimdi, seçimi kazanan yeni belediyelere ve hizmetleriyle seçimi tekrar kazanan eski belediyelere, yerel halkımıza hizmet götürme zamanı geldi.

Yerel yönetimler, şehirlerimizin ve kasabalarımızın kalbinde atan birer demokratik kurumdur. Bu kurumlar, yerel halkın ihtiyaçlarına duyarlı projeler geliştirirken, katılımcı bir anlayışla hareket ederek toplumun her kesiminin sesine kulak verirler. Yerel yönetimlerin halka sunduğu hizmetler, doğrudan yaşam kalitemizi etkiler ve günlük hayatımızı kolaylaştırır.

Seçimi kazanan yeni belediyelere, halkın güvenini kazanma ve toplumun ihtiyaçlarına uygun hizmetler sunma sorumluluğu düşüyor. Yerel yönetimler, adil, şeffaf ve katılımcı bir yönetim anlayışıyla hareket ederek, yerel halkın güvenini sağlamak ve beklentilerini karşılamak için çaba göstermelidirler.

Aynı şekilde, seçimi tekrar kazanan eski belediyelere de tebriklerimizi iletiyoruz. Sizler, yerel halkınıza sağladığınız kaliteli hizmetlerle ve topluma duyduğunuz güvenle bu başarıyı hak ettiniz. Ancak unutmayalım ki, her zaman daha iyisini yapma ve toplumun gelişimi için çaba gösterme sorumluluğu hepimizin omuzlarında.

Nisan sayımızda, yerel yönetimlerin önemini ve katılımcı belediyeçilik anlayışının gerekliliğini ele alıyoruz. Toplumun her kesimine hitap eden projeler, şeffaf yönetim anlayışı ve toplumun beklentilerine duyarlı hizmetler üzerine düşüncelerimizi paylaşıyoruz. Ayrıca birbirinden değerli yazarlarımızın kaleme aldığı mevzuat makalelerimiz de siz değerli okuyucularımızın istifadesine sunmuş bulunmaktayız.

Sevgi ve saygılarımla,

Murat SANCAR
Mahalli İdareler Derneği As Başkanı
Mahalli İdareler Dergisi Yazı İşleri Müdürü

Belediye Başkanlarının ve Belediye Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcılarının Sosyal Güvenlikleri
Mahmut ÇOLAK

4

15

Mahalli İdare Şirketlerinde Yöneticilerin İbrası
Mustafa YAVUZ

Sayıştay Raporlarında "Belediyelerde Avukatlık Vekalet Ücretlerinin Dağıtımı Uygulamaları"
Av. Dr. M. Lamih ÇELİK

22

29

Akıllı Şehir Akıllı İnsanın Eseridir
Ali Murat DUMAN

Borçlar Kanununa Göre Banka Çalışanının Eyleminden Dolayı Sorumluluğu
Salih ÇALAL

42

47

İdari Yargıda İstinaf Başvuru Miktarını Düzenleyen Hükümün İptali
Ufuk ÜNLÜ

Türk İdare Sisteminde Merkezi Yönetimin Taşra Örgütü
Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER

52

67

Yerel Yönetimlerde Katılımcılık ve Şeffaflık
Murat SANCAR

Mahalli İdareler Dergisi 2024 Yılı, Nisan 129. Sayısı

Pratik Bilgiler

SORU - CEVAP: 72

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	73	6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	99
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	74	Sigortalı Çalışanlardan Prime Esas Kazançlardan İstisna Tutulacak	99
5510 Sayılı Kanun 4/C (Memur) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	75	Gecikme Zammı Tablosu	100
SSK Prim Oranları	75	H - Cetveli	101
5510 Sayılı Kanun 4/A (İşçi) Kapsamında Sigortalıların Prim Organları	75	Fazla Çalışma Ücretleri	102
Belediye Başkan Ödeneği	76	Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	103
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	76	Hizmet Erbabına İşyeri veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	103
Belediye Encümen Ödeneği	77	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	103
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	77	Engelliler İçin Vergi İndirimi	103
İl Encümen Brüt Ödenekleri	77	Yeniden Değerleme Oranları	103
Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşveren Maliyeti	78	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	104
Gelir Vergisi Tarifesi	79	Ücretli Yıllık İzinler	104
Belediye Encümenlerinin 1608 S.K. Kapsamındaki İdari Para C.	79	İş Aklının Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	104
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin 2024 Yılı İdari Para Cezaları	80	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	105
2559 Sayılı 2024 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	82	Devlet Memurlarına Hastalık ve Refakat İzni	106
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	83	Memurlarda Açıkta Vekalette Ödenecek Ücret	107
Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	85	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	107
Değerli Kağıtlar	86	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	108
Amortisman Ayırmada Alt Sınır	86	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	109
Kamu Konutlarının 2024 Yılı Aylık Kira Bedelleri	87	Sular Hakkında Kanun	110
Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	88	Ödemelerde Vergi Borcu Sorgulama	110
Vergi Usul Kanununda Yer Alan Had ve Tutarlar	91	Ödemelerde SGK Borcu Yoktur Talep Etme Borç Limitleri	111
Çevre Temizlik Vergisi	94	Yürürlük Tarihlerine Göre Tecil Faizi Oranları	111
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	95	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	112
İdari Para Cezası Gerektiren Fiillerin Tekrarı	96	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	113
Belediye Para Cezası Niteliğinde Olup da, Mahkemelerde Verilen Para Cezaları	96	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	113
Emlak (Bina, Arsa ve Arazi) Vergi Değerleri ve Hesaplamaları	97	2024 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri	114
Hizmet Erbabına Yapılan Ücret Ödemelerinin Gelir Vergisinden İstisna Edilebilmesi İçin	98	Müteahhitlik Karneleri ve İş Bitirme Belgeleri İçin Geçerli Katsayılar	117
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu	99	Türk Ticaret Kanunundaki Kabahatlerin 2023 Yılında Tattik Olunacak Ceza Tutarları	118
7126 Sivil Savunma Kanunu	99	Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Yeni Oranlar	120
		Parasal Sınırlar	122
		2024 Yılı Eşik Değerler ve İhale İlan Süreleri	126

BELEDİYE BAŞKANLARININ VE BELEDİYE MECLİS ÜYESİ BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILARININ SOSYAL GÜVENLİKLERİ

Mahmut ÇOLAK*

* Emekli Sosyal Güvenlik Başmüfettişi

Malum olduğu üzere 31 Mart 2024 mahalli idareler seçimi gerçekleştirilerek belediyelerin yeni seçilen belediye başkanları göreve başlamış bulunmaktadır. Belediye meclis üyeleri de aynı şekilde göreve başlamışlar ve bunlar arasından belediye başkan yardımcılarını görevlendirilmiş ve görevlendirilecektir. Bu çalışmamızda, belediye başkanlarının ve belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının sosyal güvenlikleri ve iş hukukundaki durumları ele alınacaktır.

1. Belediye Başkanlarının Sosyal Güvenliği Üzerine

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun yürürlüğünden önce (2008 yılı Ekim ayı başı) mülga 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'na göre iştirakçi olanlardan 31 Mart 2024 seçimlerinde belediye başkanı seçilenlerin sosyal güvenliği 4/1-c kapsamında devam eder. Haklarında 5434 sayılı

Kanun hükümleri ile birlikte 5510 sayılı Kanun hükümleri de uygulanır. Başka bir ifade ile, 31 Mart 2024 mahalli idareler seçimleri neticesinde belediye başkanı seçilenlerden, 2008 yılı Ekim ayı başından önce Emekli Sandığı iştirakçiliği bulunanlar hakkında, 5510 sayılı Kanunun Geçici 4'üncü maddesi kapsamında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edilecektir.

2008 yılı Ekim ayı başından önce; yedek subay, vekil öğretmen, vekil imam gibi geçici görevler de dâhil olmak üzere Emekli Sandığı'na tabi çalışması bulunmayanlardan 31 Mart 2024 seçimlerinde belediye başkanı seçilenlerin sosyal güvenliği 4/1-c kapsamında sağlanır. Haklarında 5510 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra belediye başkanlığına seçilenlerden, sigortalılık hali bulunmayanlar ile 4/1-a (SSK) veya 4/1-b (BAĞ-

KUR) kapsamında sigortalı olanlar isteklerine bakılmaksızın seçtikleri tarihten itibaren, 4/1-c kapsamında sigortalı sayılmaktadır.

4/1-c kapsamında sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler belediye başkanları hakkında da uygulanacağından, belediye başkanları için 5510 sayılı Kanunun iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık sigortası kolları içeren kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümler uygulanmayacaktır. Malullük, yaşlılık ve ölüm sigorta kollarını içeren uzun vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümler uygulanacaktır.

4/1-c kapsamındaki sigortalıların, sigortalılıklarının sona ermesinde 5434 sayılı Kanunun 40'ıncı maddesinde belirtilen yaş hadleri dikkate alındığından; 65 yaşını tamamladıktan sonra belediye başkanlığına seçilenler, 4/1-c kapsamında sigortalı olma talebinde bulunsalar dahi, 5510 sayılı Kanunun 9'uncu maddesi gereği sigortalı sayılmayacaklardır. Bu görevlere seçildikten sonra 65 yaşını tamamlanmış olanların 4/1-c kapsamındaki sigortalılığı, 5510 sayılı Kanunun 9'uncu maddesinin (c) bendi uyarınca, 65 yaşını tamamladığı tarihi takip eden aybaşından itibaren sona erecektir.

Belediye başkanlarının emekliye sevk onayı belediye encümeninin kararıyla tekemmül eder. Özel yasa hükümleri hariç olmak üzere yetkili makamın (belediye encümeni) emekliye sevk onayı, talep tarihinden itibaren 1 ayı geçemez. Bu düzenleme 2008 yılı Ekim ayı başından önce Emekli Sandığı iştirakçiliği bulunması nedeniyle 5434 sayılı Kanuna göre işlemleri devam ettirilen belediye başkanları da dâhil olmak üzere 2008 yılı Ekim ayı başından sonra emekliye ayrılacak bütün

belediye başkanlarının emeklilik onaylarının alınmasında geçerlidir.

15/10/2008 tarihinden sonra ilk defa seçilen belediye başkanlarının prime esas kazançlarının hesabında;

- Büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün,

- Diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "VIII. Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendinde belirtilenlerin,

prime esas kazançları esas alınır. Vekâlet veya ikinci görev karşılığında ilgili mevzuatı uyarınca yapılacak ödemeler prime esas kazancın hesabında dikkate alınmaz.

15/10/2008 tarihinden önce Emekli Sandığı ile ilişkilendirilen belediye başkanlarının emeklilik keseneği hesabı; belediye başkanlarının emeklilik keseneğine esas aylıklarında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 43'üncü maddesinde yer alan gösterge tablosuna göre derece ve kademe gösterge rakamı ve ek gösterge rakamının, dönemine ilişkin memur maaş katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak tutar, memuriyet taban aylığı ve kıdem aylığı tutarları ile zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık gelmek üzere 657 sayılı Kanuna tabi en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) brüt tutarının ek gösterge dilimlerine karşılık gelen miktarı toplamı esas alınmaktadır. 2008 yılından sonra yapılan mahalli idareler seçimleri neticesinde belediye başkanı seçilenlerden, 2008 yılı Ekim ayı

başından önce Emekli Sandığı iştirakçiliği bulunanlar hakkında, 5510 sayılı Kanununun Geçici 4'ncü maddesi kapsamında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edilecektir. Bu durumda olan belediye başkanlarının emeklilik keseneğine esas aylıklarının tespitinde, bu kapsamda da ek gösterge, makam ve temsil veya görev tazminatlarının belirlenmesinde yine 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacaktır.

2. Belediye Meclis Üyeleri ve Meclis Üyelerinden Başkan Yardımcısı Olarak Görevlendirilenlerin Sosyal Güvenliği

Belediye meclis üyelerinin sigortalılığı konusunda 5510 sayılı Kanun, 5393 sayılı Kanun, 5216 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuatlarda (yönetmelik, tebliğ, genelge, genel yazı gibi) herhangi bir düzenleme yer almamaktadır.

Öyleyse, belediye meclis üyelerinin sosyal güvenliği hangi kapsamda sağlanacak? Belediye meclis üyeleri 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında işçi sayılmadıkları, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesi kapsamında sözleşmeli personel sayılmadıkları, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında devlet memuru sayılmadıkları açıktır. Belediye meclis üyeleri seçimle gelen kişilerdir. Belediye meclis üyeleri ile belediyeleri arasında bir iş sözleşmesi, hizmet sözleşmesi olmadığı gibi devlet memurluğu ilişkisi de bulunmamaktadır.

Belediye meclis üyeleri, meclis üyesi seçilmeden önceki sigortalılık durumuna göre sigortalılık işlemleri yürütülecektir. Yani, 4/1-a (SSK) kapsamında ise bu kapsamda, 4/1-b (Bağ-Kur) kapsamında ise bu kapsamda sigortalılık işlemleri devam edecektir.

Ancak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "norm kadro ve personel istihdamı" başlıklı 49'ncü maddesinin yedinci fıkrasında:

"Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verilir ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir. Bu şekilde görevlendirme, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez ve belediye meclisinin görev süresini aşamaz. Sosyal güvenlik prim ve benzeri giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden karşılanır."

Hükmüne yer verilmiştir.

Belediye meclis üyesi olarak belediye başkan yardımcısı görevinde bulunanların sosyal güvenliği konusu tamamıyla ilgililerin isteklerine bırakılmıştır. Şöyle ki; isterlerse örneğin 4/1-b kapsamındaki faaliyetlerini devam ettirerek bu sigortalılıklarını devam ettirebilirler, isterlerse 4/1-b sigortalılığına ilişkin mesleki faaliyetlerine son vererek 4/1-c kapsamındaki sigortalılığı seçebilirler.

Belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen ve herhangi bir sigortalılığı

bulunmayan belediye başkan yardımcıları, Kuruma (SGK) müracaat ederek 4/1-c kapsamında sigortalı sayılmalarını istemeleri halinde seçildikleri tarihten, belediye başkan yardımcılığı görevinden önce zorunlu sigortalılığı bulunması halinde ise bu sigortalılığının sona erdirildiği tarihten itibaren 4/1-c kapsamında sigortalı sayılacaklardır. Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli aylığı almakta iken belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler 4/1-c kapsamında sigortalı sayılmayacaklardır.

Belediye meclis üyelerinden belediye başkan yardımcılığına görevlendirilenler, talepte bulunmaları halinde talep tarihini takip eden aybaşından itibaren 4/1-c sigortalısı olarak ilgilendirilmektedirler. Diğer sigortalılık hallerine tabi (4/1-a ve 4/1-b) çalışanlar ise yine talepte bulunmaları halinde diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi çalışmalarını sonlandırarak bu sigortalılık hallerinin sonlandığı tarihi takip eden aybaşından itibaren 4/1-c sigortalısı olarak ilgilendirilmektedirler. Görev sürelerinin sona ermesiyle birlikte bu kapsamdaki 4/1-c sigortalılıkları da sona ermektedir.

Belediye meclis üyeleri arasından belediye başkan yardımcılığına görevlendirilenlerin 4/1-c sigortalısı olmaları 2008 yılı Ekim ayı başından önce Emekli Sandığına tabi çalışması olup olmamasına göre değişkenlik arz etmektedir. 2008 yılı Ekim ayı başından önce Emekli Sandığı iştirakçiliği bulunanlardan bu kapsamda belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler 4/1-c sigortalısı olmak isterlerse talepleri üzerine 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre 4/1-c sigortalısı olmaktadırlar.

2008 yılı Ekim ayı başından önce SSK veya Bağ-Kur sigortalılığı bulunan veya hiçbir sigortalılığı bulunmayanlardan bu kapsamda belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenler 4/1-c sigortalısı olmak isterlerse talepleri üzerine ilk defa 5510 sayılı Kanunun 4/1-c sigortalısı olarak tescilleri yapılmaktadır.

Emekli Sandığından, Sosyal Sigortalar Kurumundan, Bağ-Kur' dan, 506 sayılı Kanunun Geçici 20'nci maddesinde sayılan kuruluşlardan veya 5510 sayılı Kanuna göre emeklilik, yaşlılık veya malullük maaşı almakta iken belediye meclisi üyeleri arasından belediye başkan yardımcılığına seçilenler ise yaşlılık aylıklarını kestirmek suretiyle de olsa hiçbir şekilde sigortalı olarak ilgilendirilememektedirler. Sosyal güvenlik destek primine tabi çalışma imkânının olmadığı da göz önüne alındığında, emekli aylığını almaya devam ederken aylığından herhangi bir kesinti yapılmadan görevi gereği kendisine verilen ödeneği de alabilecektir.

Başka bir deyişle, belediye meclis üyesi başkan yardımcılığına talebine göre üç sigortalılık halinden (4/1-a, 4/1-b, 4/1-c) herhangi biri ile ilişkilendirilmek isteyebilir. Ancak, hiçbiri ile ilişkilendirilmemeyi isteyemez. Muhakkak suretle (emekli olanlar hariç) sosyal güvenlik durumuna uygun bir sigortalılık hali ile ilişkilendirilecektir. "Talep" kavramı, ilgilinin sosyal güvenlik kapsamına girip girmeyeceği ile ilgili olmayıp, hangi sigortalılık kapsamına tabi olup olmayacağı ile ilgilidir. Belediye meclis üyesi belediye başkan yardımcısının sigortalı olması zorunlu olup, hangi statüde sigortalı olacağı kendi talebine bağlı olacaktır. Hangi sigortalılık hali ile ilişkilendirilirse

ilişkilendirilsin sigorta primi/emeklilik keseneğine ilişkin işveren payı (kurum karşılığı) belediye bütçesinden, işçi/memur payı belediye meclis üyesi başkan yardımcısından karşılanır. Eğer 4/1-b

kapsamında sigortalılık seçilirse, bu bir nevi “işveren-kurum” olarak değerlendirilerek bu kapsamdaki primler belediye bütçesinden karşılanır.

Belediye meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının 4/1-a kapsamında sigortalılık hali ile ilişkilendirilmesi durumunda prim oranları;

Sigorta Kolu	Sigortalı (Başkan Yardımcısı) Oranı	İşveren (Belediye) Oranı
Malullük, yaşlılık ve ölüm	%9	%11
İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık	-	%2
Genel sağlık sigortası	%5	%7,5
İşsizlik sigortası	-	-
Toplam	%14	%20,5

Belediye meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının 4/1-b kapsamında sigortalılık hali ile ilişkilendirilmesi durumunda prim oranları;

Sigorta Kolu	Sigortalı (Başkan Yardımcısı) Oranı	İşveren (Belediye) Oranı
Malullük, yaşlılık ve ölüm	-	%20
İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık	-	%2
Genel sağlık sigortası	-	%12,5
İşsizlik sigortası	-	-
Toplam	-	%34,5

Belediye meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının 4/1-b kapsamında sigortalılık hali ile ilişkilendirilmesi durumunda prim oranları;

Sigorta Kolu	Sigortalı (Başkan Yardımcısı) Oranı	İşveren (Belediye) Oranı
Malullük, yaşlılık ve ölüm	%9	%11
İş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık	-	-
Genel sağlık sigortası	%5	%7,5
İşsizlik sigortası	-	-
Toplam	%14	%18,5

Belediye meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının 2008 yılı Ekim ayı başından önce 4/1-c kapsamında sigortalılık hali ile ilişkilendirilmesi durumunda prim oranları;

Sigorta Kolu	Sigortalı (Başkan Yardımcısı) Oranı	İşveren (Belediye) Oranı
Emekli keseneği	%16	%20
Genel sağlık sigortası	-	%12
Toplam	%16	%32

3. Soru Cevaplar

a) İşçi İken Belediye Başkanı Seçilenlere Kıdem Tazminatı Ödenir mi?

Yargıtay kararına göre (Yrg. 9. HD., 11.12.2000 T., 2000/13314 E., 2000/18557 K.); davacı belediye başkanlığı adaylığı için işyerinden ayrıldığından somut olayda çalışma ödevi yüzünden (askerlik) yani zorunlu olarak işten ayrılmış değildir. İşçi, ihtiyari olarak kendi istikbalini düşünerek işten ayrıldığından kıdem tazminatı alamaz.

Başvurucu işçi olarak çalıştığı kamu kurumundan mahalli idareler genel seçiminde belediye başkanı seçilmesi nedeniyle istifa ettiği ve çalıştığı süreye ait kıdem tazminatını alamadığı gerekçeyle maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Kanunun lafzından başka bir işe başlamak veya seçimle siyasi bir göreve seçilmek haklı fesih sebebi sayılmadığı gibi, Yargıtay içtihatlarında da belediye başkanı seçilmenin haklı fesih sayıldığı bir içtihadı rastlanılmamıştır. Başvurucu da bahsedilen iddiasını destekleyecek bir yargı kararı sunmamıştır. Bu durumda ilgili Kanun hükümleri ve Yargıtay içtihatlarına göre somut başvuru konusu olayda mülkiyet hakkı kapsamında kıdem tazminatı hakkına bağlı meşru beklentinin mevcut olmadığı, somut başvuruya konu

davada da başvurunun bu iddiasını Mahkeme önünde kanıtlayamadığı ve Mahkemenin başvurunun kıdem tazminatı alacağı iddiasını reddettiği anlaşılmaktadır. Bu nedenlerle, başvurunun “konu bakımından yetkisizlik” nedeniyle kabul edilemez olduğuna oy birliği ile karar verildi (Anayasa Mahkemesi, Karar Tarihi: 10.06.2015, Başvuru Numarası: 2013/3430, Resmi Gazete Tarih Sayısı: 14.07.2015-29416).

b) Belediye Meclis Üyesi Başkan Yardımcılarının 4/1-A (SSK) Kapsamındaki Sigortalılık İle İlişkilendirilmesi Durumunda Kıdem Tazminatı Hakkı Var mıdır?

Kıdem tazminatı, hizmet sözleşmesi kanunda öngörülen hallerden biri ile sona eren ve kanunda öngörülen asgari sürenin üstünde çalışmış olan işçiye veya ölümü halinde mirasçılara, işveren tarafından ödenen ve miktarı işçinin çalışma süresi ve ücretine göre belirlenen paradır. Kıdem tazminatı, işverene yüklenmiş, kanundan doğan kendine özgü bir ödeme yükümlülüğüdür. Kıdem tazminatına mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14'üncü maddesinde (halen yürürlükte) yer verilmiş olup, bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenebilmesi için, temel şart İş Kanununa tabi işçi olmak gerekmektedir. Konu hakkında Sayıştay

Temyiz Kurulu'nun 13.09.2011 Tutanak Tarihli, 33603 Tutanak Nolu kararında; " ilgilinin 5393 sayılı Kanununun 49'uncu maddesine istinaden yapmış olduğu başkan yardımcılığı görevi nedeniyle kendi talebine bağlı olarak SSK ile ilişkilendirilmiş olması, 4857 sayılı İş Kanunu gereğince ilgili kişinin işçi olarak tanımlanamayacağı gibi bu şekilde kurulan ilişki de işçi-işveren ilişkisi değildir. Ortaya çıkan bu hukuki durum 5393 sayılı Kanununun 49'uncu maddesinde yer alan hükme istinaden bir görevlendirmedir. Bu görev sırasında ilgilinin talebine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilmesi ilgililerin sosyal güvencelerinin sağlanmasına yöneliktir." Hususlarına dikkat çekilmiştir. Sonuç olarak; belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen başkan yardımcıları, belediyeye seçilerek gelmesi nedeniyle belediye ile meclis üyesi arasında hizmet akdi ilişkisi bulunmamaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'na göre belediye meclis üyesi belediye başkan yardımcılarını "işçi statüsünde" bulunmamaları nedeniyle yaşlılık aylığına hak kazanmış dahi olsa kıdem tazminatına hak kazanması söz konusu olamayacaktır.

c) Belediye Meclis Üyesinin Belediye Bünyesinde Aynı Zamanda Sürekli İşçi Kadrosunda Çalışması Mümkün Müdür?

Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 17.05.2017 tarih ve 43091 sayılı kararında;

"Belediye meclisinin, ilgili tüzel kişiliğin karar organı olarak söz konusu tüzel kişiliğin mali konulardaki iş ve işlemlerini denetlediği, belediye başkanının başkanlıktan düşürülmesine kadar uzanan yetkilerle donatıldığı, personelin performans

ölçütlerini karara bağlamak, sürekli işçilere ait norm kadroların ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek gibi tüzel kişilikte çalışan işçileri doğrudan ilgilendiren bazı görev ve yetkilerinin bulunduğu dikkate alındığında, işçinin çalıştığı tüzel kişilikte aynı zamanda meclis üyesi olarak görev yapması halinde, işveren gibi hareket etmesine imkân sağlayacak bir statüye kavuşabileceği, işverenin işçi üzerindeki denetim ve yaptırım yetkilerinin kısmen de olsa kullanılamaz hale gelebileceği, işçinin işvereni denetleyebilmesi gibi iş hayatının olağan akışına aykırı bir durumla karşılaşabileceği ve en önemlisi, il genel meclisi veya belediye meclisi üyesi olarak üstlenilen kamu görevinin yerine getirilmesinde tarafsızlık ilkesinin zedelenebileceği açıktır.

Belediye meclisinin belirli toplantı süreleri olduğu, meclis üyelerinin aynı zamanda encümenlerde ve ihtisas komisyonlarında görev aldıkları, bu oluşumların da belirli zamanlarda toplandıkları göz önünde alındığında, daimi işçinin meclis üyesi olması halinde, hem iş akdinden doğan yükümlülüklerini, hem de meclis çalışmalarına katılma yükümlülüğünü aksatabileceği, yoğun çalışma gerektiren meclis üyeliği görevini aksatmasının meclisin işleyişini olumsuz etkileyebileceği, kaldı ki, meclis çalışmalarının hızlı ve verimli yürütülebilmesi için meclis üyelerinin toplantılara katılımları konusunda Kanununun öngördüğü kurallar dikkate alındığında, meclislerin daimi işçileri ilgilendiren kadroların ihdası, iptali ve değiştirilmesi, performans ölçütlerinin belirlenmesi ve denetim gibi hususları görüşeceği toplantılara işçi olan meclis üyesinin katılmayacağı, bu durumun da meclisin çalışma düzenine zarar verebileceği de kaçınılmazdır.

4857 sayılı Kanun kapsamında yapılan toplu iş sözleşmesi, belediye idaresine karşı yapılmış bir taahhüttür ve 5393 sayılı Kanunun 28 inci maddesi kapsamına girmektedir. Dolayısıyla aynı belediyede hem meclis üyesi olmak hem de işçi olarak çalışmak birbiri ile bağdaşmamaktadır.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, 4857 sayılı İş Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanununun, belediye meclisinin görev ve yetkilerini belirleyen hükümleri ile söz konusu meclislerin toplantı ve görüşme yapma, komisyon oluşturma, komisyon çalışmalarında görev alma, başkanlığa vekâlet etme ve benzeri konuları düzenleyen hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; bu kamu kurumlarında çalışan daimi işçilerin, işçi olmalarından kaynaklanan statüleri ile aynı tüzel kişilikteki meclis üyeliği statüleri birbirleriyle çatıştığından meclis üyesi sıfat ve yetkilerini kullanarak aynı tüzel kişilikte karar alma, denetim ve yaptırım süreçlerine katılması mümkün olmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla... Belediyesinde çalışan daimi işçinin görevinden ayrılmadan aynı belediyede belediye meclisi üyesi olarak görev yapması mümkün değildir.”

Denilerek; 199 sayılı ilamın 3 üncü maddesiyle; Belediye meclis üyesi ...'ın aynı zamanda belediye bünyesinde sürekli işçi kadrosunda çalışıyor olmasından bahisle kendisine işçi sıfatıyla yapılan maaş ödenmeleri nedeniyle ... TL'nin tazminine ilişkin hüküm tesis edilmiştir.

Oy çokluğuyla alınan aynı kararda “Nitekim İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün belediye bünyesinde daimi işçi kadrosunda çalışan kişilerin görevlerinden ayrılmadan aynı idarede Meclis Üyeliği yapamayacağına

ilişkin 03.08.2010 gün ve 53 sayılı genelgesini iptal eden Danıştay 8. Dairesi 2010/8752 Esas, 2012/467 nolu kararına İçişleri Bakanlığınca yapılan temyiz başvurusu sonucunda; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 24.03.2014 tarih ve 2012/1574 esas, 2014/1051 karar nolu Karar ile Danıştay 8. Dairesinin söz konusu genelgeyi iptal kararı bozulmuştur. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun bu bozma kararı sonucunda daimi işçi kadrosunda çalışan birinin görevinden istifa etmeden belediye meclis üyeliği yapamayacağı anlaşılmaktadır. Oysa ... Belediye meclisine seçilen ...'ın işçilikten istifa etmeden İl Seçim Kurulunda mazbatasını alarak iradesini meclis üyeliği yönünde kullanmıştır.” Hususuna da yer verilmiştir.

Danıştay Birinci Dairenin (Esas No : 2008/1444, Karar No : 2009/334) kararında; “4857 sayılı İş Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5302 sayılı İl İdare Kanunu'nun, belediye meclisi ve ii genel meclisinin görev ve yetkilerini belirleyen hükümleri ile söz konusu meclislerin toplantı ve görüşme yapma, komisyon oluşturma, komisyon çalışmalarında görev alma, başkanlığa vekâlet etme ve benzeri konuları düzenleyen hükümleri birlikte değerlendirildiğinde söz konusu kamu kurumlarında çalışan daimi işçilerin. İşçi olmalarından kaynaklanan statüleri ile aynı tüzel kişilikteki meclis üyeliği statüleri birbirleriyle çatışmakta, dolayısıyla meclis üyesi sıfat ve yetkilerini kullanarak aynı tüzel kişilikte karar alma, denetim ve yaptırım süreçlerine katılmalarının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır. Açıklanan nedenlerle, belediyede veya il özel idaresinde çalışan daimi işçinin görevinden

ayrılmadan aynı belediyede meclis üyesi veya aynı il özel idaresinde il genel meclisi üyesi olarak görev yapamayacağı görüşüyle dosyanın Danıştay Başkanlığına sunulmasına 18.2.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 03.08.2010 gün ve 2010/53 sayılı genelgesi; belediye ya da il Özel idaresi bünyesinde daimi işçi kadrosunda çalışan kişilerin bu görevlerinden ayrılmadan, aynı belediyede belediye meclis üyesi veya aynı il özel idaresinde il genel meclisi üyesi olarak görev yapamayacaklarına ilişkin olup, 07.08.2010 gün ve 2949 sayılı Kastamonu Valiliği İl Özel İdaresi işlemi ise; Kastamonu İl Özel İdaresi bünyesinde daimi işçi olarak çalışan ve aynı zamanda Kastamonu İl Genel Meclisi üyesi olan davacının anılan Genelge doğrultusunda işçilik ya da il genel meclisi üyeliği görevlerinden birini tercih ederek bu görevlerden birini bırakması için gereğinin yapılması gerektiğine ilişkindir.

Danıştay Sekizinci Dairenin (Esas: 2010/8752, Karar: 2012/467, Tarih: 10.02.2012) kararında; “her ne kadar gerek 5302 sayılı İl Özel idaresi Yasasında, gerek 5393 sayılı Belediye Yasasında, gerekse 2972 ve 2839 sayılı yasalarda il genel meclisi veya belediye meclisi üyelerinin bu görevleri ile beraber daha önce ifa etmekte oldukları işçilik görevini aynı anda ifa etmelerine cevaz veren bir hüküm bulunmamakta ise de, bu iki görevi aynı anda yürütmelerini yasaklayan bir hüküm de anılan Yasalarda yer almamaktadır. Bununla birlikte yasal bir boşluk bulunmasına ilişkin hukuki durumun, Anayasa ile vatandaşlara tanınan hakların kullanımı

engelleyecek şekilde kişi aleyhine yorumlanarak düzenleme yapılması ve işlem tesis edilmesi, Anayasanın hakların ancak yasa hükmüyle sınırlanacağı yolundaki temel prensibine açık aykırılık teşkil edecektir. Bu duruma göre, il genel meclisi veya belediye meclisi üyesi seçilebilmek için devam etmekte olan işçilik görevinin bırakılması gerektiğine ilişkin veya bu iki görevin birlikte yürütülmesini yasaklayan açık bir yasal düzenleme bulunmamasına rağmen; Anayasanın hakların ancak yasa hükmüyle sınırlanacağı yolundaki temel prensibine aykırı olarak, belediye ya da il özel idaresi bünyesinde daimi işçi kadrosunda çalışan kişilerin bu görevlerinden ayrılmadan, aynı belediyede belediye meclis üyesi veya aynı il özel idaresinde il genel meclisi üyesi olarak görev yapamayacaklarına ilişkin İçişleri Bakanlığı Mahalli idareler Genel Müdürlüğünün 03.08.2010 gün ve 2010/53 sayılı genelgesinde ve bu genelge uyarınca tesis edilen 07.08.2010 gün ve 2949 sayılı Kastamonu Valiliği İl Özel İdaresi işleminde hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, işçileri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 03.08.2010 gün ve 2010/53 sayılı genelgesi ile 07.08.2010 gün ve 2949 sayılı Kastamonu Valiliği İl Özel İdaresi işleminin iptaline, aşağıda dökümü yapılan 171,65-TL yargılama gideri ile karar verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca takdir olunan 1.200,00-TL vekâlet ücretinin davalı idarelerden alınarak davacıya verilmesine, oyçokluğuyla karar verildi.”

Sonuç olarak, belediye meclis üyelerinin belediyelerin sürekli işçi kadrosundan ayrılmadan söz konusu meclis üyeliği görevini yürütmeleri uygun değildir.

ç) Belediye Meclis Üyesi Başkan Yardımcılarına Sosyal Denge Tazminatı Ödenir Mi?

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun "mahalli idarelerde sözleşme imzalanması" başlıklı 32nci maddesinde; "27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme bu Kanunun uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz." Denilmektedir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15'inci maddesinde; "Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanunda öngörülen hü-

kümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir." Hükümü yer almaktadır.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin eki cetvellerde "Belediye Başkan Yardımcısı" kadrosu açıkça belirtilmektedir, bu durumda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 15 inci maddesi gereği kadro ve pozisyonları bulunan ve bu kadrolarda istihdam edilen görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceğine ilişkin amir hüküm bulunmaktadır.

Belediye meclis üyesi başkan yardımcılığı, belediyelerin bir KADRO VE POZİSYONLARINDA İSTİHDAM EDİLEN KAMU GÖREVLİSİ sayılır mı sayılmaz mı işte bu noktada kilit rol oynayacaktır. Başkan yardımcılığı belediyelerde norm kadroda belirtilmiş ayrıca 5393 sayılı Kanuna göre nüfus aralığı dikkate alınarak görevlendirilecek başkan yardımcılığı sayısına yer verilmiştir. Dolayısıyla, başkan yardımcılığı bir KADRO ise görevlendirilen başkan yardımcılığının da tabiri caizse norm kadroda olmazsa bile 5393 sayılı Kanunda hüküm altına alındığından bir KADRO işgal etmektedir. Ayrıca, meclis üyesi başkan yardımcısı memur sayılmaz ancak bir kamu görevlisi statüsünde olduğu değerlendirilmektedir. Sosyal denge tazminatı sözleşmelerinde, başkan yardımcılarında sosyal denge tazminatı ödeneceğine dair düzenleme de varsa meclis üyesi başkan yardımcılarında da ödenmesi gerekir.

Bu kanaatim doğrultusunda Sayıştay 6. Daire (İlam No: 157, İlam Tarihi: 12.05.2014, Karar No: 64, Karar Tarihi: 18.02.2014) tarafından oy birliğiyle alınan kararda "Meclis üyesi başkan yardım-

caları memur olmamakla birlikte kamu görevlisidir. 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 15'inci maddesinde sosyal denge tazminatının belediyelerde çalışan kamu görevlilerine ödeneceğine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Belediye başkan yardımcılara da sosyal denge ödemesi yapılabileceğinden konu hakkında ilişilecek husus bulunmadığına" şeklinde hüküm tesis ettirmiştir. Ancak aynı daire, 20.12.2018 tarih ve 601 sayılı oy birliğiyle alınan kararında; belediye meclis üyeleri arasında belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlerin norm kadro ile herhangi bir bağının olmadığı belirtilerek belediye kadro ve pozisyonlarında istihdam edilmeyen belediye başkan yardımcısına ödenen sosyal denge tazminatının mevzuat hükümlerine aykırı olduğu belirtilmiştir.

Kamu görevlisi kavramı açısından herhangi bir ayırım yapılmadığı için memur olmayan belediye başkan yardımcılara sosyal denge tazminatı ödemesinde herhangi bir aykırılık bulunmamaktadır. Ödenen sosyal denge tazminatının dayanağı ilgili kanun maddesi olup, sendika ile imzalanan sözleşme ile bağlantısı sadece ne kadar tazminat ödeneceği ile ilgilidir. Bu gerekçeyle memur olmayan belediye başkan yardımcılara ödenen

.... TL için ilişilecek husus bulunmadığına oy birliğiyle .... (05.02.2015-2012/320 İlam).

Ancak Devlet Personel Başkanlığı'nın Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne vermiş olduğu görüş yazılarında; meclis üyesi belediye başkan yardımcılarının 4688 sayılı Kanun uygulanması bakımından kamu görevlisi tanımının kapsamında bulunmamaları sebebiyle, sosyal denge tazminatından yararlandırılamayacağını değerlendirmiştir (20.03.2019-E.2053).

.....Belediyesi 2017 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporunda; "sosyal denge tazminatı ödenmesinin kadro ve pozisyonlarla ilişkilendirilmiş kamu görevlilerine yapılabileceği, meclis üyeleri arasından görevlendirilen başkan yardımcısı görevinin kadro ve pozisyonla ilişkilendirilmemesi ve bir görevlendirme şekli olduğu göz önüne alındığında, söz konusu ödemeler mevzuata aykırılık teşkil etmektedir." Denilmektedir.

Sonuç olarak; belediye meclis üyesi başkan yardımcıları kamu görevlisi statüsünde olmadığı, herhangi bir kadro ve pozisyon işgal etmediği gerekçeleriyle sosyal denge tazminatı ödemesinden yararlanamayacaklardır.

MAHALLİ İDARE ŞİRKETLERİNDE YÖNETİCİLERİN İBRASI

Mustafa YAVUZ*

* Gümrük ve Ticaret Uzmanı

1. GİRİŞ

Sözlük anlamı olarak ibra; “*aklama, temize çıkarma, beri kılma, beraat etme, aklanma, borçtan kurtarma*” anlamlarına gelmektedir.¹ Mahalli idare şirketlerinde ibra, hesap dönemi içerisinde gerçekleştirilen işlem ve faaliyetler ile bunların sonuçlarının, yöneticiler, bir başka ifadeyle yönetim organı üyeleri (anonim şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde yönetim kurulu üyeleri, limited şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde de müdürler) açısından bir sorumluluk taşımadığının şirket tarafından kabul edilmesi, kendilerinden tazminat dâhil herhangi bir talebin olmadığına beyan edilmesi ve güven açıklamasında bulunulmasıdır. İbranın temel hedefi, şirket yöneticilerinin uzun bir süre so-

rumluluk altında kalmamasını temin etmektir.

İbra, mahalli idare şirketlerinde yönetim organı üyelerinin sorumluluğunu ortadan kaldırdığı gibi yaptıkları işlemlerin, aldıkları kararların ve izledikleri politikaların benimsendiği ve onlara duyulan güvenin devam ettiği anlamı da taşımaktadır.² Doktrinde ibranın hukuki niteliği ile ilgili kabul edilen görüş, “*menfi borç ikrarı*” olduğu yönündedir. Şekli açıdan ise ibra, tek taraflı yenilik doğuran hukuki işlem niteliğindedir. İbranın hukuki sonuç doğurması için ibra edilenin kabul etmesi gerekli değildir.

İşte bu çalışmada, mahalli idare şirketlerinde yönetim organı üyelerinin (yöneticilerin) ibrası detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

¹ Esat Şener, Hukuk Sözlüğü, Seçkin Yayınevi, Ankara 2001, s.313.

² Zühtü Aytaç, Anonim Şirketlerde İbra, BATIDER Yayınları, Ankara 1982, s.16.

2. GENEL OLARAK İBRA

İbra ile ilgili temel kurallar, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun³ (TTK) anonim şirketlere ilişkin hükümleri arasında yer alan 558. ve 559. maddelerinde düzenlenmiştir. Aynı Kanunun 644/1-a maddesinde yapılan atıf dolayısıyla söz konusu hükümler limited şirketler hakkında da uygulanmaktadır.

TTK gereğince mahalli idare şirketlerinde ibra kararı almaya yetkili organ genel kuruldur. Genel kurul bu yetkisini herhangi organ veya temsilciye devredermez (TTK md. 408/2-b, 616/1-f). İbra kararı, olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarında alınabilir. TTK'da ibra kararı için özel bir nisap öngörülmemiştir. Dolayısıyla, mahalli idare şirketlerinde toplantıda temsil edilen oyların salt çoğunluğu ile ibra kararı alınabilir.

Diğer taraftan, ibra kararı tek taraflı ve hukuki niteliği yenilik doğuran bir hak olduğundan, genel kurul daha önceden aldığı ibra kararını kaldıramaz. Bu durum, TTK'nın 558/1. maddesinde "*İbra kararı genel kurul kararı ile kaldırılmaz. 445 inci madde hükmü saklıdır.*" şeklinde düzenlenmiştir. Buna karşın ibra, aynı zamanda bir genel kurul kararı olması sebebiyle, bu karar hakkında iptal veya butlan davası açılabilir ve şartları varsa iptal edilebilir.⁴

İbranın en somut sonucu, şirket yöneticileri hakkında açılacak olan hukuki sorumluluk davalarına ilişkindir. Keza mahalli idare şirketlerinde genel kurulun

aldığı geçerli bir ibra kararı, ilgili hesap döneminde gerçekleşen her türlü eylem ve işlem nedeniyle yöneticilerinden herhangi bir tazminat talebinde bulunulmayacağına ikrarı ve yöneticilerin aklanması niteliğindedir. O halde, ibra kararı ister açık ister örtülü şekilde alınsın, ibrayla birlikte şirketin hukuk davası açma hakkı ortadan kalkar. Başka bir deyişle, ibra kararı ile yönetim organı üyeleri hakkında sorumluluk davası açma hakkı sona erer. Yönetim organı üyelerinin genel kurul tarafından ibra edilmemesi halinde ise mahalli idare şirketi, uğramış olduğu doğrudan zararlar nedeniyle TTK'nın 553. maddesi kapsamında ilgili yöneticiler hakkında zamanaşımı süreleri içinde⁵ sorumluluk davası açabilir.

Bu doğrultuda, şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan ortakların dava hakkını kaldırır. Diğer ortakların dava hakları ise ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer (TTK md. 558, 644/1-a).

Son olarak ifade etmek gerekirse, ibra kararı yönetim organı üyelerinin sadece hukuki sorumluluğuyla ilgili bir düzenleme olup, bunların cezai sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Mahalli idare şirketi yöneticileri, Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların ceza hükümleri kap-

³ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁴ Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s.413.

⁵ Mahalli idare şirketlerinde sorumlu olanlara karşı tazminat istemek hakkı, davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği günden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Ancak, bu fiil cezayı gerektirip, Türk Ceza Kanununa göre daha uzun dava zamanaşımına tabi bulunuyorsa tazminat davasına da bu zamanaşımı uygulanır (TTK md. 560, 644/1-a).

samında suç işledikleri takdirde, genel hükümlere göre haklarında Cumhuriyet Savcılarınca soruşturma yürütülebilir. Bu bağlamda ibra kararının, şirket yöneticileri açısından cezai takibat yapılmasını ve ceza davası açılmasını engelleyici bir yönü bulunmamaktadır.

3. İBRANIN TÜRLERİ

3.1. Açık İbra

Genel kurulun gündem maddeleri arasında açıkça yer verilerek alınan bir ibra kararına doktrinde “açık ibra” denilmektedir. TTK’ya göre genel kurulun olağan toplantı gündeminde yer alması gereken maddelerden biri de yönetim organı üyelerinin ibrasıdır. Dolayısıyla yönetim organı üyelerinin ibrasına, genel kurulun gündem maddeleri arasında açıkça yer verilir. Uygulamada da genellikle mahalli idare şirketlerinin genel kurul gündeminde yönetim organı üyelerinin ibrasına yer verilmekte ve bunlar bilançonun onaylanmasından ayrı olarak ibra edilmektedir.

3.2. Örtülü (Zimni) İbra

Örtülü ibra, bilançonun onaylanması ile kanun gereğince meydana gelen ibradır. Yönetim organı üyelerinin ibrası açıkça genel kurulun gündeminde yer almamasına karşın, bilançonun onaylanması kararı yönetim organı üyelerinin ibrası sonucunu doğurur. Buna doktrinde, “örtülü ibra” yanında “zimni ibra”, “ibra sonucu” veya “ibra varsayımı” da denilmektedir. TTK’nın 424. maddesinde, ‘bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararının, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin (limited şirketlerde müdürlerin) ibrası sonucunu doğurduğu, bu-

nuyla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onamanın ibra etkisini doğurmayacağı’ hükme bağlanmıştır. Her ne kadar hükümde sadece “bilanço” ibaresi kullanılmışsa da, söz konusu maddeyi, TTK md. 409/1 ile birlikte değerlendirmek gerekir. Dolayısıyla, bilanço dışındaki diğer finansal tablolar ile yönetim organı üyelerinin yıllık çalışma raporu, şirket bağımsız denetime tabi ise denetçi raporu, özel denetçi atanması halinde bu denetçinin tanzim ettiği rapor ile genel kurulda yapılan sözlü açıklamalar da bu kapsamda ele alınmalıdır. Ancak belirtmek gerekir ki, ilgili belgelerde bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bunlar mahalli idare şirketinin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama sonucunda yöneticiler ibra edilmiş olmaz. Hükümde geçen “bilinçli hareket etmiş olma” ibaresi, “bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak yanlış bir takım hususları içeriyorsa” ifadesi ile ilgilidir. Peçelemenin bilinçsiz bir şekilde yapılması veya bilançoya konulan bir kalemin örneğin karşılık amacını aşan bir şekilde gerçek durumun görülmesine engel olması ibrayı engellemez.

Diğer taraftan, genel kurul gündeminde hem “ibra”, hem de “bilançonun onanması” iki ayrı gündem maddesi halinde yer alıyorsa, bilançonun onanması ile organların ibrası arasındaki ilişki kesilmiş olur. Bu durumda genel kurul toplantısında; bilanço onaylansa (kabul edilse) dahi yöneticiler ibra edilmeyebi-

lır. Yöneticiler ibra edilmişse, bilançonun onaylanmaması ibra kararını ortadan kaldırmaz. İbra genel kurul gündeminde ayrı bir madde olarak yer alacaksa bu maddenin, “yönetim organınca hazırlanan raporların okunması ve müzakeresi” ile “finansal tabloların okunması, müzakeresi ve tasdiki” gündemlerinden sonraya konulması faydalı olacaktır. Sonuç olarak, yöneticilerin ibrası açısından en uygun olan yöntem, “bilançonun onaylanması” ve “ibra” maddelerinin genel kurul gündemine ayrı ayrı konulmasıdır.⁶

3.3. Kuruluş İşlemlerinden Dolayı Özel İbra

Ayrı bir tür olarak değerlendirilmese de, mahalli idare şirketlerinin kurucularının ve ilk yönetim organı üyelerinin kuruluş işlemlerinden dolayı ibralarının ayrıca ele alınması faydalı olacaktır. TTK'nın 559. maddesinde, anonim ve limited şirketlerde kuruluş ve sermaye artırımına ilişkin işlemlerden dolayı farklı ibra yöntemi benimsenmiş ve ibrada zaman bakımından bir sınırlama öngörülmüştür. Buna göre, mahalli idare şirketlerinde kurucuların, yönetim organı üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescil tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini temsil eden ortaklar sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz. Bahsi geçen şartlara aykırı olarak genel kurulca

alınan ibra kararı ise butlandır (geçersizdir).

Kurucular ve ilk yönetim organı üyeleri, kuruluştan dolayı en az dört yıl boyunca sorumlu olmaya devam ederler. Bu süre içerisinde, yönetim organı üyeleri, şirketin kendisi ve ortakları, ibra edilememiş olan kurucular ile yöneticiler hakkında şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde kuruluş dolayısıyla hukuki sorumluluk davası açabilir.

4. İBRANIN KAPSAMI

Mahalli idare şirketlerinde yönetim organı üyelerinin, bir hesap dönemi içerisindeki faaliyet ve çalışmaları genel kurul tarafından değerlendirilir ve sonucunda yönetim organı üyelerinin ibra edilmesi veya ibra edilmemesi yönünde bir karar verilir. Genel kurul, alacağı ibra kararında ibranın kapsamını belirleme, ibra kararını kişi, konu ve zaman bakımından sınırlama yetkisine sahiptir. Ancak getirilen sınırlama dürüstlük kuralına aykırı olamaz. Keza bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz. Bu doğrultuda şirket genel kurulu, yönetim organı üyelerinin tümünü veya bir kısmını ibra etme hakkına sahiptir. İbra edilen yönetim organı üyeleri sorumluluktan kurtulurken, ibra edilmeyenlerin hukuki sorumluluğu devam eder. Bu durumda şirket ve/veya ortaklar, ibra edilmeyen yönetim organı üyeleri hakkında sorumluluk davası açarak şirketin uğramış olduğu zararın tazminini isteyebilir.

İbranın konu olarak kapsamını ise genel kurula açıklanan maddi olaylar oluşturur. Yönetim organı üyeleri ancak ge-

⁶ Cafer Tayyar Çöklü, Uygulamada Yapı Kooperatifleri, Omas Ofset, İstanbul 2001, s.264.

nel kurula sunulan belgeler kapsamında ibra edilmiş sayılır. Bilanço, gelir tablosu, yönetim organının yıllık faaliyet raporlarında hiç açıklanmamış veya eksik ya da yanlış açıklanmış olgu ve olaylar ibrayı kapsamaz. Genel kurulun hiçbir şekilde bilmediği ve öğrenme imkanına sahip olmadığı konu ve işlemler ibranın dışındadır.

Son olarak, genel kurulun almış olduğu ibra kararı, kural olarak bilançonun ait olduğu ilgili (son) hesap dönemine ilişkin hüküm ifade eder ve hesap döneminin tamamı için alınır. Ancak ibra kararı, hesap döneminin tamamının yanında, belli bir bölümüne ilişkin de alınabilir.

5. İBRA EDİLMİYİ TALEP ETME VE İBRA DAVASI AÇMA HAKKI

İbra talebi ve ibra davası, TTK'da doğrudan düzenlenmemiş, ancak doktrinde bu hak incelenmiş ve yargı organlarında kabul edilmiştir. Bu kapsamda, haklı bir sebep olmaksızın, keyfi olarak veya dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde yönetim organı üyelerinin ibrasının genel kurul tarafından reddedilmesi veya engellenmesi ya da ibradan kaçınılması gibi hallerde yönetim organı üyeleri, genel kuruldan ibra edilmelerini talep edebileceği gibi ibra davası da açabilirler. Mahalli idare şirketi yöneticilerinin anılan hakları kullanabilmesi için özen ve bağlılık yükümlülüğü dâhil olmak üzere tüm yükümlülük ve sorumluluklarını yerine getirmiş, yönetim görevini kusursuz bir şekilde ifa etmiş, Kanunda ve esas sözleşmede öngörülen diğer görev ve yetkilerini gereği gibi yerine getirmiş olması şarttır. Bu çerçevede, ibra davası açan yönetim organı üyelerinin, kusursuz bir yönetim gerçekleştirdiğini, yükümlülük ve

sorumluluklarını ihlal etmediğini, şirket hesaplarını usulüne uygun tutulduğunu ve ibra edilmemelerini haklı gösterecek bir nedenin bulunmadığını bilgi ve belgelerle ispat etmesi gerekir.

İbra davası, ibra edilmeyen yönetim organı üyeleri tarafından mahalli idare şirketine karşı ve şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılır. Söz konusu dava, genel kurulun ibra etmeme kararının iptali davasıyla birlikte açılabileceği gibi ayrı olarak da açılabilir.

6. İBRA EDİLMİYEN YÖNETİM ORGANI ÜYELERİNİN DURUMU

İbra edilmeyen yönetim organı üyelerinin görevleri kendiliğinden sona ermez; kural olarak görevlerine devam ederler. Dolayısıyla, ibra edilmeme kararı, kendiliğinden azil edilme sonucunu doğurmaz. Yönetim organı üyelerinin görevlerine devam etmesi istenmiyorsa, genel kurulun ayrıca azil kararı alması gerekir.

Öte yandan, mahalli idare şirketlerinde genel kurul, yönetim organı üyelerini görevden alabilir. O halde, ibra edilmeyen yönetim organı üyeleri, yine aynı görüşmelerin bir sonucu olarak görevlerinden azledilebilir.

7. GENEL KURULUN İBRAYA İLİŞKİN KARARININ İPTALİ VE BUTLANI

İbra kararı, nihayetinde bir genel kurul kararı olması nedeniyle, genel kurul kararlarının sakatlığına ilişkin hükümlere tabidir. Dolayısıyla, ibra kararının iptali için dava açılabilir ve/veya butlanının tespiti için mahkemeye başvurulabilir.

Bu kapsamda, toplantıda hazır bulu-

nup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirten, toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmemesini ve söz konusu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren ortaklar, yönetim organı, kararların yerine getirilmesi kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim organı üyelerinden her biri, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler (TTK md. 445, 446, 622). Genel kurul kararının iptaline ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün ortaklar hakkında hüküm ifade eder. Yönetim organı üyeleri bu kararın bir suretini derhâl ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesi kurmakla yükümlü ise internet sitesine koymak zorundadır.

Diğer taraftan, ibra kararının ve diğer kararların alındığı genel kurulun özellikle; ortakların genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, ortakların bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, şirketlerin temel yapısını bozan kararları batıldır (TTK md. 447, 622). Bu bağlamda, belirtilen nitelikteki ibraya ilişkin genel kurul kararının ba-

tıl olduğunun tespiti, menfaati bulunan herkes tarafından belli bir süreye bağlı olmaksızın şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden istenebilir.

8. SONUÇ

Mahalli idare şirketlerinde yönetim organı üyeleri (anonim şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde yönetim kurulu üyeleri, limited şirket şeklinde kurulan mahalli idare şirketlerinde müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kurulu üyeleri), kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludur. İbra ise mahalli idare şirketlerinde kusursuzluğun ispatı ve zamanaşımı dışında yönetim organı üyelerinin (yöneticilerin) sorumluluğunu ortadan kaldırır. Yönetim organı üyelerinin, bir hesap dönemi içerisindeki faaliyet ve çalışmaları genel kurul tarafından değerlendirilir ve sonucunda yöneticilerin ibra edilmesi veya ibra edilmemesi yönünde karar verilir. İbra ile birlikte mahalli idare şirketi, hesap dönemi içerisinde gerçekleşen işlem ve faaliyetler ile bunların sonuçlarının, yöneticiler açısından bir sorumluluk taşımadığını kabul etmiş ve hukuki sorumluluk (tazminat) davası açma hakkından vazgeçmiş olur.

İbra kararı almaya yetkili organ ise şirketin genel kuruludur. Genel kurul ibra kararını, açık bir şekilde alabileceği gibi örtülü (zımni) olarak da alabilir. Kanun koyucu, anonim ve limited şirketlerin kuruluş işlemlerinden dolayı kurucular ile ilk yöneticilerin ibrası hakkında özel kurallar öngörmüştür. Genel kurul,

alacağı ibra kararında ibranın kapsamını belirleme, ibra kararını kişi, konu ve süre yönünden sınırlama yetkisine sahiptir. Buna göre genel kurul; ibrayı yöneticilerin tümüne veya bir kısmına, hesap dönemi içindeki iş ve işlemlerin tümüne veya bir kısmına, hesap döneminin tümüne veya belli bir zaman dilimine özgüleyebilir.

Geçerli bir ibra kararı, mahalli idare şirketinin ve dolaylı uğranılan zararlar nedeniyle de ortakların, ilgili hesap dönemine ait ve ibra kapsamına giren iş, işlem ve faaliyetler bakımından yönetim organı üyeleri aleyhine sorumluluk davası açma hakkını sona erdirir. Ancak ibra, ortakların doğrudan uğradıkları zararlar nedeniyle sorumluluk davası açma hakkını etkilemez. Bununla birlikte ibranın, yönetim organı üyelerinin cezai sorumluluğu üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

Genel kurulun ibra etme veya etmeye dair kararı hakkında, ortaklar, yönetim organı ile bu organın üyelerinden her biri, karar tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler. Bunun yanında, belli

bir süreye bağlı olmaksızın menfaati bulunan herkes, genel kurulun aldığı ibra kararının butlan olduğunun tespiti mahkemeden talep edebilir.

Bu kapsamda, ibra kararı, yönetim organı üyelerinin hukuki sorumluluktan kurtulmasını sağlayan önemli bir araç olduğundan, mahalli idare şirketlerinin genel kurul gündeminde ibraya ilişkin bir maddeye yer verilmesi yöneticilerin menfaatine olacaktır.

KAYNAKÇA

1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).
2. Aytaç, Zühtü, Anonim Şirketlerde İbra, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1982.
3. Çöklü, Cafer Tayyar, Uygulamada Yapı Kooperatifleri, Omaş Ofset, İstanbul 2001.
4. Şener, Esat, Hukuk Sözlüğü, Seçkin Yayınevi, Ankara 2001.
5. Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.

SAYIŞTAY RAPORLARINDA “BELEDİYELERDE AVUKATLIK VEKALET ÜCRETLERİNİN DAĞITIMI UYGULAMALARI”

Av. Dr. M. Lamih ÇELİK*

* Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı

*“İnsanlığın haklarını avucumun içinde tutarım da , kendi haklarımı sağlamayı bir türlü beceremem.”
Avukat Luis Land*

Giriş

Sayıştay tarafında resmi sitesinde uygulayıcılara yol göstermesi açısından denetim raporlarını yayınlanmaktadır. Bu raporlarda yer alan Belediye avukatları arasında dağıtımı yapılan Avukatlık Vekâlet ücretlerinin paylaşılması uygulamalarındaki yanlışlıkları derleyerek tekrarlanmaması için bu çalışma yapılmıştır. Mevzuat tekrarına düşmemek için kısaltmalar yapılmış anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde kısaltmalar/düzeltilmeler yapılmıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Sayı : E-14399437-622.02-1477995 11.08.2021 görüşünde ;

5393 Sayılı Belediye Kanununun “Avukatlık ücretinin dağıtımı” başlıklı 82 nci maddesinde;

“Belediye lehine sonuçlanan dava ve

icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin; avukatlara (49 uncu maddeye göre çalıştırılanlar dâhil) ve hukuk servisinde fiilen görev yapan memurlara dağıtımı hakkında 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.” hükmü,659 Sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin “Yürürlükten kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler ile atıflar” başlıklı 18 inci maddesinde;

“ (1) 2/2/1929 tarihli ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer mevzuatta 1389 sayılı Kanuna yapılan atıflar bu Kanun Hükmünde Kararname-

ye yapılmış sayılır. ...

(4) İdarelerin hukuk hizmetlerine, uyuşmazlıkların sulh yoluyla halline, avukatlık hizmeti satın alınmasına ve davalarla ilgili vazgeçme yetkilerine dair diğer kanunlarda yer alan hükümlerden bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine aykırı olanlar uygulanmaz....” hükmü,

Mezkûr Kanun Hükmünde Kararnamenin “Davalardaki temsilin niteliği ve vekalet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“(1) Tahkim usulüne tabi olanlar dahil adli ve idari davalar ile icra dairelerinde idarelerin vekili sıfatıyla hukuk birimi amirleri, muhakemat müdürleri, hukuk müşavirleri ve avukatlar tarafından yapılan takip ve duruşmalar için, bu davaların idareler lehine neticelenmesi halinde, bunlar tarafından temsil ve takip edilen dava ve işlerde ilgili mevzuata göre hükmedilmesi gereken tutar üzerinden idareler lehine vekalet ücreti takdir edilir.

(2) İdareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekalet ücretleri, hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanarak idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele aşağıdaki usul ve sınırlar dahilinde ödenir.

a) Vekalet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55’i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40’i (...) eşit olarak ödenir.

b) Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı; hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü, avukatlar için (10.000) gösterge (...) rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez.

c) Yapılacak dağıtım sonunda arta kalan tutar, hukuk biriminde görev yapan ve (b) bendindeki tutarları dolduramayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenir. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir.

(3) Hizmet satın alınan avukatlara yapılacak ödemeler bu madde kapsamı dışındadır.” hükmü yer almaktadır. İlgili mevzuat hükümleri incelendiğinde; hizmet satın alınan avukatlara yapılacak ödemelerin 659 sayılı KHK kapsamında değerlendirilemeyeceği, İdareniz lehine hükmedilen ve tahsil edilen vekâlet ücretleri bir emanet hesabında toplanarak dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55’inin, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle İdareniz hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ise %40’ının 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesi çerçevesinde ödenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Bu konuda önerilerimiz şöyledir ;Hukuk biriminde fiilen altı ay süreyle çalışma şartının sadece ilk defa göreve başlayanlarda aranması gerekir. Bir aylığına başka birimde görevlendirilen avukatın hukuk birimine geri dönmesi halinde 6

ay bekleme haksızlığa yol açmaktadır.

Hukuk biriminde görev yapan dava takibine yetkili personelin herhangi bir sebeple birimden ayrılmaları sonucunda kendilerine vekâlet ücreti ödenmesine devam edilip edilmeyeceği, devam edilecekse bunun süresinin ne olacağı konularında uygulamada yaşanan ihtilaflar sonucunda; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 23/11/2020 tarihli ve E: 2020/162; K; 2020/164 sayılı kararında 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının hukuk birimlerinde görev yapmaktayken çeşitli nedenlerle ayrılan personele, görevli oldukları süre içerisinde takip etmiş oldukları dava ve icra takip dosyalarından tahsil edilen vekâlet ücretlerinin ödenmesi gerektiği yönünde hüküm verilmiştir. Bunu dikkate alarak "*Hukuk biriminde görev yapanlardan herhangi bir sebeple bu görevlerinden ayrılanlara, takip ettikleri ve vekâlet ücreti tahsil edilen dosyalar sebebiyle, ayrılış tarihi itibarıyla en fazla üç yıl süreyle vekâlet ücreti ödenir.*" şeklinde bir düzenlenmenin yapılması yararlı olacaktır.

"*Tek personelin görev yaptığı hukuk birimlerinde tahsil olunan vekâlet ücretinin tamamı limit dahilinde ödenir.*" "Ödenecek vekâlet ücretinin yıllık tutarı; (30.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarın oniki katını geçemez, yıllık tutarın tespitinde tahakkukun yapıldığı tarihteki katsayı dikkate alınır. Damga vergisi hariç herhangi bir kesinti yapılmaz." Avukatların tamamının yazılı onayı alınmak suretiyle limit dahilinde eşit paylaşımın önü açılmalıdır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda

BULGU 23: Avukatlık Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımında Yanlış Uygulamalar

a) Dağıtımı Yapılmayan Avukatlık Vekâlet Ücretlerinin Üçüncü Bütçe Yılı Sonunda Gelir Kaydedilmemesi

İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle elde edilen vekâlet ücretlerinin ilgili personele dağıtımından sonra arta kalan tutarın üçüncü bütçe yılı sonunda idare bütçesine gelir kaydedilmediği görülmüştür.

659 sayılı KHK'nın 14'üncü maddesinde vekâlet ücretine hükmedilmesi ve dağıtılması hususu düzenlenmiş; bu maddeye dayanılarak hazırlanan Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile de vekâlet ücretinin dağıtımına ilişkin usul ve esaslar tespit edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde, idareler lehine karara bağlanan ve tahsil edilen vekâlet ücretlerinin bir emanet hesabında toplanacağı¹ belirtilmiş ve 6'ncı maddesinde de ödenecek vekâlet ücretinin limiti² ve dağıtım şekli gösterilmiştir.

¹ Sayıştay genel kuruluna göre "hüküm kesinleşmeden ve tahsilat yapılmadan vekalet ücreti ödenmez (21.1.1960 T 2519/1 sayılı kararı 1.6.1944 T. 1613/1 sayılı kararı)

² Sayıştay Temyiz Kurulunun 23.11.2022 tarih ve 52495 tutanak nolu kararına göre üst limit hesaplanırken brüt miktar esas alınmalıdır. Sayıştay Temyiz Kurulunun 28.09.2022 tarih ve 52338 tutanak nolu kararına göre Yılın ilk yarısında (ocak ayında) yıllık üst sınır üzerinden avukatlık vekalet ücreti ödendikten sonra yılın ikinci yarısında (temmuz ayında) memur maaş katsayısındaki artışa tekabül eden tutarda fark ödemesi yapılamaz.

Ayrıca vekâlet ücreti ödenen ve limitini dolduramayan hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenecek tutarların, mali yılı takip eden Ocak ayı sonuna kadar tahakkuka bağlanmak suretiyle emanet hesabındaki limit dışı vekâlet ücretinden ödeneceği³ de Yönetmelik'in "Limit dışı vekâlet ücretinin dağıtımı" başlıklı 7'nci maddesinde açıklanmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Bütçeye gelir kaydedilmesi" başlıklı 8'inci maddesinde ise emanet hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan vekâlet ücretlerinin, tahsilini takip eden üçüncü bütçe yılının sonunda gelir kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yapılan incelemede, İdare lehine neticelenen dava ve icra takipleri nedeniyle elde edilen vekâlet ücretlerinin dağıtımı sonucunda 2018 yılından arta kalan ve 333-Emanetler Hesabında izlenen toplam 336.988,37 TL'lik tutarın üçüncü bütçe yılı sonunda idarenin bütçesine gelir kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, vekâlet ücretlerinin dağıtımı sonucunda arta kalan tutarların takibinin yapılması ve üçüncü bütçe yılı sonunda mevzuat hükümlerine riayet edilerek gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

b) Avukatlık Vekâlet Ücretlerinin %5'lik Kısmının Bütçeye Gelir Kaydedilmemesi

³ Sayıştay Temyiz Kurulunun 28.09.2022 tarih ve 52335 tutanak nolu kararı; limit hesaplamasında kullanılan gösterge rakamı yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanamaz çünkü memur maaş katsayısı zaten her yılın başında arttığından üst sınırın yeniden değerlendirilme oranı kadar artırılması mükerrer artışa neden olacaktır.

İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekâlet ücretlerinin %5'lik kısmının bütçeye gelir kaydedilmediği görülmüştür.

İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekâlet ücretlerinin 333-Emanetler hesabında muhasebeleştirilmesi, toplanan vekâlet ücretlerinin %55'inin dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata, %40'ının dağıtımının yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, bu birimdeki hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara eşit olarak ödenmesi⁴, geriye kalan %5'lik kısmının ise muhasebe birimince gelir kaydedilmesi⁵ gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Belediye lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle elde edilen vekâlet ücretlerinden dağıtımı yapılmayan %5'lik kısımlara ilişkin son 5 yıllık verilere göre sadece 2018 yılında tahsil edilen 1.603.378,58 TL tutarın %5'lik kısmı olan 80.168,93 TL'nin gelir kaydedildiği diğer yıllara ilişkin toplam 322.733,97 TL olan %5'lik kısımların

⁴ Sayıştay Temyiz Kurulunun 26.2.2020 tarihli kararında hukuk biriminin bağlı bulunduğu başkan yardımcısına bir pay verilemeyeceği ifade edilmiştir.

⁵ %5'lik kısım hukuk biriminde görev yapan personellere dağıtılırken 666 sayılı KHK ile kaldırılmış ancak Anayasa Mahkemesince iptal edilmesine rağmen bu konuda düzenleme yapılmadığından Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru üzerine personele vekalet ücretinin ödenmemesini mülkiyet hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir.

muhasebe birimince gelir kaydedilmediği tespit edilmiştir. (Benzer konu bkz. Muş Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu/ Tunceli Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu/ Muğla Bodrum Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

Ankara Elektrik Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi Genel Müdürlüğü (EGO) 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda;

BULGU 2: Avukatlık Vekalet Ücretlerinin Hatalı Hesaplar Kullanılarak Muhasebeleştirilmesi

kamu idaresi lehine karara bağlanan ve tahsil edilen vekalet ücretleri, bir emanet hesabında toplanacak, bu tutarın % 5'i bütçeye gelir kaydedilecek, kalan % 95'lik kısım ise 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen limitler dahilinde vekalet ücretini hakeden personele söz konusu emanet hesabından ödenecektir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 333 Emanetler Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 260'ıncı maddesinde bu hesabın emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre, kamu idareleri tarafından tahsil edilen avukatlık vekâlet ücretleri gelir hesapları ile ilişkilendirilmeden 333 Emanetler Hesabına alacak kaydedilecek bu ücretlerin dağıtımı sırasında ise söz konusu tutarlar gider hesapları kullanılmaksızın 333 Emanetler Hesabına borç kaydı yapılarak hak sahiplerine ödenecektir.

Yapılan incelemede, idare lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet

ücretlerinin emanet hesabı yerine bütçeye gelir kaydedildiği ve takip eden yılda vekâlet ücreti dağıtımında ödenen tutarın bütçeye gider olarak kaydedildiği görülmüştür.

İdare lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet ücretlerinin 333 Emanetler Hesabına kaydedilmeden gelir kaydı yapılması; tahsil edilen vekâlet ücretlerinden dağıtımı yapılacak ve dağıtımı yapılmayacak kısmın takibini zorlaştırmakta, dağıtımı yapılacak vekâlet ücreti kadar bir tutarın daha önceden tahsil edilip edilmediği hususunda risk oluşturmaktadır.

Diğer taraftan bu durum kamu idaresinin 2022 yılı mali tablolarında 333 Emanetler hesabının olması gereken tutardan eksik, 600 Gelirler ve 800 Bütçe Gelirleri Hesaplarının olması gereken tutardan fazla görünmesine neden olmaktadır.

Antalya Su ve Atık Su İdaresi Genel Müdürlüğü⁶ 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda;

BULGU 25: Sözleşmeli Avukatlara Ödenen Vekalet Ücretlerinin Sigorta Primine Tabi Tutulmaması

Kurumda 4/B statüsünde sözleşmeli olarak istihdam edilen avukatlara yönelik gerçekleştirilen vekalet ücretlerinin gerek işçi payları gerekse işveren payları bakımından sosyal güvenlik primine tabi tutulmadığı görülmüştür.

⁶ Bize göre Sular idaresi 2560 sayılı yasaya tabi olup 659 sayılı KHK kapsamında yer alan idarelerden değildir. 2560 sayılı yasada vekalet ücretlerinin dağıtımı konusunda 1389 sayılı yasaya veya 659 sayılı KHK'ya yapılmış bir atıfta yoktur. Ancak sayıştay Temyiz Kurulu 29.06.2022 tarih ve 52239 sayılı tautanak kararında 659 sayılı KHK'ya tabi olduğu görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/B maddesindeki sözleşmeli personel, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükmü uyarınca (4/1-a kapsamında) sigortalı sayılmaktadır.

5510 sayılı Kanun'un "Prime esas kazançlar" başlıklı 80'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, işçiler için sigorta primine esas kazançta eklenmeyecek istisnalar sayılmıştır. Anılan fıkranın (c) bendinde ise, "(b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi prime esas kazançta tabi tutulur. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmaz" denilmekte olup,

Anılan fıkranın (d) bendinde ise; ücretlerin hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle sigorta primine tabi tutulacağı ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un "Günlük kazanç sınırları" başlıklı 82'nci maddesinde; bu Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırının, sigortalıların yaşlarına uygun asgarî ücretin otuzda biri, üst sınırının ise 16 yaşından büyük sigortalıların günlük kazanç alt sınırının 7,5 katı olduğu belirtilmiştir.

Personellere yönelik gerçekleştirilen ödemeler üzerinde yapılan incelemelerde, Kurum bünyesinde sözleşmeli olarak istihdam edilen avukat personellere ödenen vekalet ücretlerinin gerek işçi payları gerekse işveren payları bakımından sosyal güvenlik primine tabi tutulmadığı

tespit edilmiştir.

5510 sayılı Kanun kapsamında ilgililerin hak kaybına uğramamaları için vekalet ücretleri ödenirken, yukarıda izah edilen mevzuat hükümleri doğrultusunda işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

Konya Büyükşehir Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda;

BULGU 14: Sözleşmeli Avukatlara Ödenen Vekalet Ücretlerinin Sigorta Primine Tabi Tutulmaması

Denetim tespiti sonrasında Kurum tarafından söz konusu sözleşmeli personellerin 26.01.2023 tarih ve 32085 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 7433 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlar İle 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile memur kadrolarına atandığı dolayısıyla hali hazırda görev yapan sözleşmeli avukat bulunmadığı ifade edilse de bu kişilerin memur kadrosuna atanması hususu, denetim dönemi olan 2022 yılı boyunca bahsi geçen sözleşmeli avukatlara ödenen vekalet ücretlerinin sosyal güvenlik primine tabi tutulmadığı gerçeğini değiştirmemektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'nda;

BULGU 59: Avukatlık Vekalet Ücretlerinin Tüm Avukatlara Eşit Paylaşılması

Belediyenin kazanmış olduğu davalardan kurum lehine hükmedilen vekâlet ücretinden tahsil edilenler emanet hesabına kaydedilmelidir. Emanet hesabına kayıt yapılırken davayı takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri veya

avukatın ismi belirtilerek yatırılmalıdır. 659 sayılı KHK'nin 14'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde, "Vekâlet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55'i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40'ı eşit olarak ödenir." ile (b) bendinde, "... gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez" denilmek suretiyle iki ölçüt getirilmiştir. Getirilen iki ölçütün uygulanabilmesi için kazanılan vekâlet ücretinin emanet hesabına yatırılması sırasında davayı takip eden kişi/kişilerin isimlerinin belirtilmesi gerekir. Vekâlet ücretinin emanet hesabına yatırılması sırasında davayı takip edenlerin isimlerinin belirtilmemesi sonucunda, emanet hesabından vekâlet ücreti ödenirken 14'üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ölçütün kullanılması mümkün olmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında, toplam 46 avukat olarak dava/icra dosyası takibi yapıldığı, takip edilen dosyaların duruşma, keşif, haciz/tahliye gibi işlemlerinin aynı günlerde ve yoğun olarak denk geldiği ve bu nedenle her avukatın kendi üzerinde zimmetli dosyalarını sadece kendisinin takip ederek işlemlerini yapmasının madden imkansız olduğu, Mahkeme sa-

yaları dikkate alındığında işlerin yoğun olduğu, iç işleyişteki görev değişiklikleri nedenleriyle dosya işlemleri sona ermeden takip eden avukatın değiştiği, avukatlık ücreti doğurmayan birçok işin/dosya takibinin de olduğu, müşavirlikte görev yapan avukatların dosya takibi dışında komisyonlara katılmak gibi bir görevinin de olduğu, bu görevler karşılığında bir ücret alınmadığı, ödenen tutarın tahsil edilenler emanet hesabına kaydedilmesi, kişinin ödeme yapıp yapmadığının araştırılmasında ve iade edilmesi gerektiğinde muhasebesel problem olabileceği, avukatlık ücretlerinin tüm avukatlara yasal limit dahilinde ödendiği, avukatlar arasındaki iş dağılımı ve iş barışının korunabilmesi yönlerinden çok da uygulanabilir görünmediği, tüm avukatlara eşit ve yasal limit dahilinde yapılan dağıtımın iş barışına ve hakkaniyete uygun olduğunun değerlendirildiği ifade edilmiştir. Kamu idaresi cevabında belirtilen hususlar vekalet ücretinin tahsilat ve dağıtımının 659 sayılı KHK'ye aykırı yapılmasının gerekçesi olamaz. Sadece genel limitin aşılmaması önemli olmayıp, bunun yanında kişi bazlı dağıtım limitlerine de uyulması gerekmektedir. Tahsilat ve dağıtımın 659 KHK'ye uygun yapılması hakkaniyete uygun ve adil bir yöntemdir. (Benzer şekilde bkz. İzmir Bayraklı Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu/ İzmir Bornova Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu/ Sivas Belediyesi 2022 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

AKILLI ŞEHİR AKILLI İNSANIN ESERİDİR

Ali Murat DUMAN*

* Dr. Eczacı

Şehir üzerine sanıyorum binlerce yazı yazılmış, resim çizilmiştir. Şehrin ışıklarının kimilerinin yüreğinde birer “ mutluluk feneri “ olduğu, bazılarının ise hüzünlerini artırdığı, bir yanda düğün olurken diğer yanda ağlayanların olduğu bir dünyada yaşıyoruz.

Şehir önemli, Şehir kritik, Şehir üzerinde düşünmemiz gereken bir konu.

Şehir aynı zamanda medenileşmenin göstergesi. En yeni hizmetlerin, kolaylıkların, imkânların bir araya geldiği bereketli bir ortam.

Őehirli olmak, imkân sahibi olmak demek. Şehirde çalışmak, Şehirde okumak, Şehirde oturmak bir ayrıcalık idi eskiden.

Herkes iş bulmak, imkân sahibi olmak, ayrıcalıklardan faydalanmak için

Őehire gelince Şehir, Şehir olmaktan çıktı. Şehri önemli ve özellikli kılan güzellikler birer birer azaldı.

İnsanlar artık Şehirlerde mecbur oldukları için yaşıyorlar. Geri dönseler, gidecekleri yerlerde ne bir ev ne bir iş olmadığı için katlanıyorlar.

Nüfus arttıkça artıyor Şehirlerde. Elinize bir harita alıp baktığınızda, koca ülkenin neredeyse % 80' inin nüfus yoğunluğu açısından bomboş olduğunu, % 20' lik bir Şehir alanının ise adım atacak yer kalmamışcasına dopdolu olduğunu görüyorsunuz. Bu sürdürülebilir bir durum değil.

Sürdürülebilirlik kavramını belirtmişken üzerinde durmak gerek.

Bizden sonraki nesillerin hakkını zayı

etmeden, çevreyi, kültürü, ekonomiyi bozup mahvetmeden idare etmenin teknik adına sürdürülebilirlik diyorlar.

Dünyayı gelecek nesillere, bozmadan teslim edebilmek için 2015' de Birleşmiş Milletler bazı Sürdürülebilirlik İlkeleri benimsedi mesela. Dünyadaki ülkeler şimdi bu ilkeleri uygulamaya çalışıyorlar. Orada konulan hedefler, bir sonraki değerlendirme toplantılarında gözden geçirilecek ve yeni hedefler belirlenip yeni ev ödevleri verilecek.

Küresel bazda benimsenen bu sürdürülebilirlik hedeflerinin önemli bir kısmı şehirlerin idaresi ile ilgilidir. Şehirlerin daha sağlıklı, daha akıllı, daha adaletli ve daha bilgili şekilde yönetilmesi için yol haritaları var orada.

Şimdi "Akıllı Şehir" kavramından ve uygulamalarından bahsedeceğim. Teknik ama anlaşılır ifadelerle arz etmeye çalışacağım.

Önce şehiri tekrar bir tanımlayalım.

Şehir Arapça' da " Medine " , Yunanca' da " Polis " olarak ifade ediliyor.

Türk Dil Kurumuna göre şehir, nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerdir.

Şehirleşme ise, 18.Yüzyılda İngiltere'de başlayan Sanayi Devriminin etkisi ile, nüfusun şehirlerde toplanmaya başlaması ve şehir hacminin büyümesidir. Yalnız nüfus artışının şehrin kaldıramayacağı boyutlara çıkması ile beraber, artık şehirleşmeden bahsetmek zorlaşmaktadır. Şehrin nimetlerinin zamanla külfete dönmemesi için öncelikle nüfus yoğunluğunun azaltılması, daha doğrusu şehrin kapasitesine göre olması gereklidir.

İngiltere' den başlayıp dünyaya yayılan Sanayi Devrimi ile beraber, nüfus artışları, göç, şehir planlaması, şehir yönetimi, güvenlik, ulaşım ve çevresel konularda sorunlar artmıştır.

Bugün şehirlerde enerji, su, hava, gü-rültü kirliliği, çarpık kentleşme, kaynaklara ulaşım, kayıt dışılık, trafik, sağlık, atıklar konularında sorunlar çokça yaşanmaktadır.

Tüm bu sorunları yönetilebilir hale getirmek, minimize etmek, gelecek nesillere yaşanabilir şehirler bırakmak için Akıllı Şehir Uygulamaları geliştirmek, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin de bir gereğidir.

Akıllı Şehirlerin 3 Temel özelliği:

- 1) Bilgi Teknolojileri
- 2) Yenilik
- 3) Sorun Çözme Becerisi

Şehirleri teknolojik uygulamalar bakımından " akıllı " kılan ilk özellik başta Bilgiye ait olan teknolojilere sahip olmalarıdır. Bunlar yenilikçi ve sürekli güncellenen teknolojilerdir. Elbette ki bu Akıllı Şehirin en temel vasfı sorun çözme becerisidir.

Akıllı Şehirciliği 3 Temel Amacı:

- 1) İnsanların hayat kalitesini artırmak
- 2) İnsanların hayat standartlarını yükseltmek
- 3) Şehrin marka değerini büyütme

Şehirler "Akıllı" olmakla öncelikle insanların hayatlarının kalitesi artırmayı amaçlarlar. Bu kalite artışı, hayat standartlarının yükselişi ile doğru orantılıdır. Standardı ve kalitesi artmış hayatlara sahip bireylerin oluşturduğu şehirlerin

“Marka Değeri” büyür.

Akıllı Şehirler kaç aşamada çalışan bir sisteme sahiptir?

- 1) Veri toplama
- 2) Analiz etme
- 3) İletişim kurma
- 4) Eyleme geçme

Akıllı şehirlerde, kurulan teknolojik alt yapı, öncelikle şehre ait ilgili tüm verileri toplar. Bu veriler konularına göre analiz edilir. Daha sonra analizlere göre sorunların çözümleriyle bağlantı kurulur. Bu bağlantılar ile faaliyete geçilir.

Akıllı Şehir Yönetimi kaç bileşendir?

- 1) Yönetişim
- 2) Strateji Yönetimi
- 3) Politika Yönetimi
- 4) Bütüncül Hizmet Yönetimi
- 5) İş Yönetimi

Akıllı Şehirde Yönetişim önemli bir husustur. Klasik Yönetim anlayışında var olan tek taraflı, tek kaynaklı karar verme süreci terkedilerek, herkesin katkı sunduğu, paydaş olduğu ve kararlarda etkisinin bulunduğu bir usülle şehir yönetilir.

Strateji oluşturma, Akıllı Şehir inşa etmek için birinci adımdır. Hangi stratejik adımların atılacağı, bu adımlara uygun amaç ve hedefler ve eylemler belirlenerek yol alınır.

Akıllı Şehir politikası, genel anlamda tüm iş ve işlemler için benimsenmesi gereken usüldür. Eğer ortada böyle bir politika yoksa, zaten ona dayalı strateji de geliştirilemez.

Bütüncül hizmet yönetimi konusu,

akıllı şehir uygulamaları marifetiyle, şehrin tüm hizmetlerinin birbirleri ile entegre edilmesini, vatandaşın birinde rahat edip diğerinde zorlanmamasını ön görür.

İş Yönetimi şehrin akıllı teknolojik uygulamaları açısından yeni bir bakış açısıyla, süreçleri de içinde barındıracak biçimde akışın idare edilmesidir.

Akıllı Şehir Uygulamaları Kaç Bileşendir?

- 1) Akıllı Çevre
- 2) Akıllı Güvenlik
- 3) Akıllı İnsan
- 4) Akıllı Yapılar
- 5) Akıllı Ekonomi
- 6) Akıllı Mekan
- 7) Akıllı Sağlık
- 8) Akıllı Yönetişim
- 9) Bilgi Teknolojileri
- 10) Akıllı Ulaşım
- 11) Akıllı Enerji
- 12) İletişim Teknolojileri
- 13) Bilgi Güvenliği
- 14) Akıllı Altyapı
- 15) Afet ve Acil Durum Yönetimi
- 16) Coğrafi Bilgi Sistemleri

Akıllı Şehir Yönetim Araçları

- 1) Nesnelerin İnterneti
- 2) Büyük Veri Uygulamaları
- 3) Bulut Bilişim
- 4) Sağlık Bilgi Teknolojisi
- 5) Yapay Zeka Teknolojisi

Akıllı Şehri inşa etmede kullanılan temel Teknolojik Araçlar yukarıda belirtilen yerdir.

Akıllı Şehir Yönetimi Uygulamaları

- 1) Karbon Salınımının Azaltılması
- 2) Akıllı Trafik Yönetimi
- 3) Açık Veri Sistemleri ve Açık Veri Platformları
- 4) Güçlü Otomasyonlu Binalar
- 5) Akıllı Toplu Ulaşım Sistemleri
- 6) Bisiklet Kullanımı ve Araç Paylaşımı
- 7) Akıllı Sağlık Uygulamaları
- 8) E-Belediye Coğrafi Uygulamaları, E-plan Otomasyon Sistemi, Kent Bilgi Sistemi Uygulamaları

Yukarıda sayılan alanlara bir çok ek madde ilave etmek mümkündür. Bunlar temel olarak Akıllı Şehirde hangi somut uygulama alanlarının olduğu sorusuna cevaptır.

MC Kinsey Global İnstitute tarafından hazırlanan bir rapor, akıllı şehir teknolojisinin günlük trafik, sağlık, asayiş, güvenlik gibi olaylarda temel hayat kalitesini % 10-30 oranında iyileştirebileceğini göstermektedir.

Yapay Zeka Uygulamalarının Akıllı Şehir Stratejisine Katkı Başlıkları:

- Trafik ve ulaşım optimizasyonu
- Enerji verimliliği
- Çevresel İzleme ve Yönetim
- Güvenlik ve kamu düzeni
- Akıllı bina yönetim
- Sağlık hizmetleri

Dünya’ da Akıllı Şehir Stratejisini en çok uygulayan ilk 3 ülke:

44 şehir ile Almanya Birinci

21 şehir ile Avustralya İkinci

15 şehir ile Amerika Üçüncü

Türkiye Kalkınma Planlarında Akıllı Şehir kavramı:

10. Kalkınma Planında (2014-2018)

11. Kalkınma Planında (2019-2023)

12. Kalkınma Planında (2024-2028)

Akıllı Şehir kavramı ve vizyonu bulunmaktadır.

Kalkınma Planı kavramını ve Türkiye’deki tarihçesini de kısaca belirtelim.

Devlet Planlama Teşkilatı 1960 yılında kuruldu. 2011 yılında kapandı.

Yerine Kalkınma Bakanlığı kuruldu.2018’ de kapandı.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile beraber bu görevi Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı üstlendi.

Cumhuriyet kurulduğunda ilk kalkınma planı 1934’ de çıkarıldı. 1934-1938 Birinci 5 yıllık Sanayi Planı idi. Bu ilk kalkınma planındaki önemli nokta, bu planda, hammaddeleri Türkiye’de bulunan veya sağlanabilecek sanayinin kurulması amaçlandı.

İkinci 5 yıllık Sanayi Planı 2.Dünya Savaşı çıkınca uygulanmadı, yerine Savunma Planı yapıldı.

Devlet Planlama Teşkilatının kurulmasından sonra ilk Birinci 5 yıllık Kalkınma Planı 1963-1967 devreye alındı. Son olarak On ikinci 5 Yıllık Kalkınma Planı 2024-2028 CB Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayınlandı.

Orta Vadeli Programlarda Akıllı Şehir kavramı:

2015-2017

2016-2018

2018-2020

2019-2023

2024-2026 Orta Vadeli Programlarda Akıllı Şehir konusuna değinmeler vardır.

Orta Vadeli Program kavramı kalkınma planlarına göre daha yeni bir kavram. Bunu da açıklayalım.

Orta Vadeli Program, Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve çevresel hedeflerini belirleyen ve bu hedeflere ulaşmak için izlenecek politikaları ortaya koyan 3 yıllık bir programdır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı ve CB Strateji ve Bütçe Başkanlığınca beraber hazırlanır.

İlk Orta Vadeli Program, 2003' de çıkan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu doğrultusunda 2005 yılında yayınlandı. Şu an 2024-2026 arası Orta Vadeli Program yayınlanmış vaziyettedir.

Esas konumuza geri dönüp devam edelim.

Avrupa Ülkelerinde Akıllı Şehir Stratejisi nasıldır?

Avrupa ülkelerinde karbon emisyonunu azaltılması, genç nüfusun korunması, yaşlı nüfusun desteklenmesi, maliyetlerin azaltılması, açık veri kullanımının yaygınlaştırılması öne çıkmaktadır.

Amerika'da Akıllı Şehir Stratejisi nasıldır?

Amerika' da yeni iş imkanlarının

oluşturulması, ekonomik koşulların canlandırılması, maliyetlerin düşürülmesi, artan nüfusla başa çıkılması, yönetimde şeffaflık, bilgi iletişim alt yapısının güçlendirilmesi ön plana çıkmaktadır.

Asya'da Akıllı Şehir Stratejileri nasıldır?

Asya ülkelerinde tüketimin optimize edilmesi, kamu hizmetlerinin daha iyi sunulması, şehirlerin markalaşması, fon yetersizliğinin çözülmesi, yeni iş alanlarının oluşturulması öne çıkmaktadır.

Türkiye'de Akıllı Şehir Stratejileri nasıldır?

Türkiye'de bina, ulaşım, afet yönetimi ve enerji alanlarında akıllı şehir uygulamaları ön plandadır.

DÜNYA VE TÜRKİYE' DEN AKILLI ŞEHİR UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Barcelona' da:

- Vindes Programı ile 75 ve üzeri yaştaki insanlara, 65 yaş ve üzeri olup yalnız yaşayan insanlara akıllı telefonlar, tabletler ve internet hizmeti sunulmasını kapsıyor. Mobil cihazlar aracılığı ile her yaşlı insanla bağlantılı bireylerden oluşan bir sanal ağ oluşturulmuştur. Amaç yaşlı insanların güvenliğini sağlamaktır. Yalnızlığın yaşlılar üzerindeki fiziksel ve mental negatif etkilerini azaltmaya yönelik bir uygulamadır.
- Şehir parklarında sulamayı kontrol için kurulan SCADA sistemi ile, sensörler aracılığı ile nem miktarı ölçülerek, yağmur yağdığıında sulama sistemi otomatik olarak durdurulmaktadır.

- E-belediye, Otomasyon Kayıt Sistemi, Fiber Optik Kablolar, Hava Kirliliği Ölçüm Sistemleri, Tematik Veri Tabanı, Şehir Güzergahı Adres Veri Sistemi kurulmuş durumdadır.
- Barcelona Urban Lab, Barselona Şehir Lab ile 12' den fazla şirket, kentsel gelişim, hareketlilik, ekoloji, bilgi iletişim teknolojisi gibi farklı alanlarda yenilikçi hizmet uygulamaları için dahil oldu.
- Çöp Konteynerleri Sensör Projesi
- Kentsel Alt yapının Bütünsel Çözümü Projesi (The İntegral Solution of Urban İnfrastructure)
- Gürültü Kirliliği Projesi
- Akıllı Trafik Işıkları Projesi
- Elektronik Sayaç Okuma Projesi
- Trafik Kontrolü Projesi
- Trafik Akışı Projesi
- Park Alanları Projesi
- Biskilet Şeritleri Projesi uygulanmaktadır.

Londra' da:

- Açık veri sistemi ile vatandaş dahil tüm paydaşların şehre katkı yapmasına imkan tanınmaktadır.
- 500' den fazla otobüs filosu olan Londra'ya 2021' de 20 tane hidrojen enerjisi ile çalışan çift katlı otobüs alındı.
- Tüm metro ağının ürettiği atık ısı Bunhill' de kurulan enerji merkezinde dönüştürülerek 1.350 konut, 1 okul, 2 eğlence merkezine 2021' den itibaren ısıtma ve sıcak

su enerjisi sağlanmaktadır.

- London Landscape Projesi ile, Londra' da 150' den fazla suç, demografik ve sosyoekonomik veri kümesini çevrimiçi formatta haritalama ve kullanıma sunulması hedeflenmiştir.
- Geliştirilen TechCity Apprenticeship Programı ile, doğuda Londra' da Google Campus, Facebook, TechHub gibi firmalarda ve benzer kuruluşlarda çalışma imkanı sunulmaktadır.
- Akıllı otopark (SmartParking) Projesi
- Love Clean London Projesi ile, uygunsuz çöp dökülmesi, sağlıksız atık depolamaları mobil uygulama ile vatandaşın bildirmesi mümkündür.
- Londra'nın yer altı alt yapı varlıklarını Haritalandırma Projesi (Mapping London' s Underground İnfrastructure Assets) ile Londra'nın yer altı yapısı dijitalleştirilmesi hedeflenmiştir. Böylece, yol kesintisi yaparak yapılan çalışmalardan dolayı yıllık 720 milyon sterlin civarı tasarruf edilmesi mümkündür.
- Londra Algılama Projesi (Sensing London) ile, Hyde Park, Brixton, Enfield, Elephant & Castle ve Tower Bridge' de sensörleri hava kalitesi ve insan aktivitesi dahil, bir dizi fiziksel parametresinin ölçtüğü Londra genelinde 5 tane Lab oluşturulmuştur. Bunlar şehrin sorunları hakkında veriler toplamaktadırlar.

Fransa' da bir bölge olan Normandiya' da:

Acil sağlık durumları için, sağlık ekibi ulaşınca kadar hasta veya yakını ile telekonferans yöntemiyle iletişim imkanı sağlayan Domoplaies Platformu uygulaması, Normandy Living Lab' da gerçekleştirilmektedir.

Paris' de:

- Vatandaş katılımına uygun Açık Şehir Uygulaması
- Modelini destekleyen Katılımcı Bütçe Platformu (Budget Participatif) uygulaması ile, çevrim içi Platform üzerinden toplumun fikirleri ve katılımları alınmaktadır.

Seul' de:

- 2025 yılına kadar 270 bin elektrikli araç temin etmeyi ve bu araçlar için 200 bin adet şarj istasyonu kurulması planlanmaktadır.
- Gece geç saatlerde karanlık ve izole geçitlerin yakınında yaşayanların güvenliğini artırmak için kablosuz yerel alan ağına dayalı sistemle akıllı güvenlik ışıkları kurulmuştur.
- Covid 19 aşılamaından sonra bildirilen yan etkilerin belirtilerini izlemek için yapay zeka tabanlı bir Aşı Bakım Çağrısı hizmeti geliştirilmiştir. Vatandaşın belirttiği yan etkileri kaydederek belirli bir eşik üzerinde olanları ilgili sağlık çalışanlarına yönlendirmektedir.
- Çevrim İçi Platform ile açık veri kullanılarak vatandaşların yönetime katılımları sağlanmaktadır.
- Akıllı Otobüs Durakları

- Açık Veri Uygulaması
- Çevrim İçi Entegre Rezervasyon Sistemi ile 150' den fazla hizmet için rezervasyon yapılabilmektedir.

Kopenhag' da:

- OMOVAST 2 sistemi ile aşırı yağmur ve sel olaylarını takip ve önlemeye yönelik uygulama bulunmaktadır.
- Tüm şehirde City Wifi projesi ile internet imkanı sağlanmaktadır.
- SmartParking projesi ile, akıllı sensörler yardımıyla akıllı telefon uygulaması kullanılarak sürücülere kolay park imkanı sunulmaktadır.
- Smart Water projesi ile seller önlenmekte, Smart Waste projesi ile çöp konteynerleri in doluluk oranları takip edilerek, zaman, araç, personel tasarrufu yapılmaktadır.
- Ulaşım Entegrasyon Projesi ile, otobüs, tren, metro hem çevrim içi hem de fiziksel olarak entegre edilmiş, buna bisiklet ulaşımı da eklenmiştir.
- Bisiklet Yolları Projesi
- Su Yönetimi Projesi
- Rüzgar Enerjisi Projesi
- Energy Nordhavn Projesi (Yenilenebilir enerjiye geçiş Projesi)
- Konpenhag Çözüm Lab (Kopenhag Solutions Lab)

Newyork' da:

- Telefon kulübeleri, haberleri iz-

lemek, yakınlarındaki indirimli alışveriş fırsatlarından haberdar olmak ve kablosuz internet imkanları şehir sakinlerinin hizmetine sunulmuştur.

- Greener Greater Buildings Plan ile 50 bin fit kareyi aşan binalar için yeşil bina uygulaması geldi. Böylece şehirde yıllık % 5 sera gazı emisyonunda azaltma hedeflenmiştir.
- Elektrikli Araç Pilot Projesi
- Büyük Transit Sistem Projesi
- Via Verde Sürdürülebilir Konut Projesi

Los Angeles' de:

Akıllı ulaşım sistemleri ile, duraklamalarda % 35, kavşaklarda beklerken % 20, seyahat süresinde % 13, yakıt tüketiminde % 13 tasarruf sağlanmıştır.

San Fransisco' da:

- Akıllı Sokak Lambası Projesi
- Akıllı Park Sistemi Projesi

Oslo' (Norveç) da:

- Akıllı sokak aydınlatması sistemiyle elektrik tüketimi tasarrufu % 70 civarındadır.
- Akıllı uygulamalar ile önceden suç tespitine yönelik çalışmalar vesilesiyle hırsızlık oranlarında % 19 azalma olmuştur.
- Demanslı insanlar için tasarlanmış daireler üretilmiştir.
- BuyZET Akıllı ve Yeşil Ulaşım Çözümleri Projesi
- Sıfır Emisyonu İnşaat Sahaları Projesi

Amsterdam' da:

MobyPark projesi ile, şehirde bulunan otoparklarda ki boş park yerlerinin izlenip rezerve edilmesi mümkündür.

Boston' da:

- Yeni Kentsel Mekanikler Projesi

Ramallah (Filistin)' da:

- Coğrafi Bilgi Sistemleri Projesi

Hangzhou (Çin)' da:

- SmartBrain uygulamasıyla, trafik sıkışıklığında % 15 oranında azalma yaşanmıştır.

Tokyo' da:

- Bir banliyöde Akıllı Ekokent kurulmuştur.
- Ev ve sokak aydınlatması tamamen LED sistemindedir.
- Evler hava durumuna göre soğutulmakta veya ısıtılmaktadır.

Singapur' da:

- Robotik Polisleri İşe Alma Projesi (Hiring Robotic Police)
- Sürücüsüz Toplu Taşıma Projesi
- Punggol Dijital Bölge

Dubai' de:

- Blockchain Stratejisi
- Dubai Tasarım Bölgesi Dubai Tasarım Bölgesi (Dubai Design District) sıfırdan yapılan bir akıllı şehir bölgesi. Bu proje, Akıllı Dubai 2021 Planı kapsamında yapılmaya başlanmıştır ve 2020'de tamamlanması planlanmıştır. Bölgede yönetim, insan, çevre, yaşam ve mobilite alanında 20 akıllı şehir hizmeti verilmektedir.

Uygulamada verilen hizmet sayısı giderek artmaktadır.

- 2021 yılında Dubai, vatandaşa verilen hizmetlerde ve kamuda tamamen kâğıtsız işlemlere geçerek hem mutluluğu artırmayı hem de kaynakları verimli kullanmayı hedeflemiştir.

Songdo' da (Güney Kore):

- 2024' de bitmesi planlanan projede, binalarda bulunan akıllı sistemler yoluyla, su ve elektrik kullanımını izlenmektedir.
- Trafik akışını izlemek için araçların sinyalleri yoldaki sensörlerle algılanmakta ve yaya trafiği için ayarlanmış akıllı sokak lambaları kullanılmaktadır.

Amman' da (Ürdün):

- 250 E-araca Hizmet Verecek 20 Şarj İstasyonunu Ücretsiz Etkinleştirme Projesi

Maputo' da (Mozambik):

- Maputo Kentsel Dönüşüm Projesi
- Açık Veri Yol Haritası Projesi

Saint Petersburg' da:

- Su Baskını Önleme Projesi

Santiago' da:

- Santiago Akıllı Şehirler Projesi (Smartcity Santiago)
- Akıllı Ev Projesi
- Güneş Enerjisi Projesi
- Fotovoltaik Üretim Sistemi Projesi
- Elektrikli Araç Toplu Ulaşım Projesi

- Led Sistemi Aydınlatma Projesi
- Wifi Hizmeti Projesi

Helsinki' de (Finlandya):

- Akıllı Kalastama Çevik Pilot Projesi (Kalastama Hollanda'da bir bölge)
- Helsinki Metropolitan Bölgesi ve Lahti şehri Akıllı Temiz (Smart&Clean) Programı

Karaman' da:

- Türk Telekom tarafından ilk kapsamlı akıllı şehir projesi olan Entegre Akıllı KentTT Projesi gerçekleştirilmiştir.
- Akıllı Sulama, Akıllı Aydınlatma, Akıllı Sayaç Okuma Sistemleri ile enerji ve su verimliliği sağlanmıştır.
- Akıllı Kent Otomasyon Sistemi AKOS ile birbirine entegre 20 uygulama ile şehir hayatındaki süreçlerde verimlilik hedeflenmiştir.

Ankara' da:

- Belirli noktalarda trafik yoğunluğu ölçümü yapılmakta, akıllı kavşak uygulamaları kullanılmaktadır.
- Otomatik İtfaiye Komuta Merkezi kurulmuştur.
- Duraklarda, otobüslerin güzergâh bilgileri ve yaklaşık kaç dakika sonra durağa geleceği bilgilerini içeren sistem kurulmuştur.
- Akıllı Atık Toplama Sistemi

İzmir' de:

- Belediye, tam elektrikli otobüs

filosundaki araçlar için gereken elektriği ESHOT' un Buca' daki atölye binalarının çatısına kurduğu 10 bin metrekairelik güneş enerjisi santraliyle karşılamayı hedeflemiştir.

- Çukur Takip Sistemi
- Visit İzmir Mobil Uygulaması
- Yapay Zeka ile Yangın Tespit ve Analiz Sistemi
- Akıllı Acil Yardım Butonu Güvenlik Sistemi

Sakarya' da

- E-tebligat Projesi
- Yeşil alanlar Akıllı Sulama Sistemi
- Park ve Yeşil Alan Bilgi Yönetim Sistemi
- Belediye Terminali Bina Çatı Güneş Enerji Sistemi
- Yeraltı Yağmur Suyu Depolama Sistemi
- Acil Durum Sinyalizasyon Sistemi Projesi

Bursa' da:

- Alzheimer ve zihinsel engelli vatandaşların kent yaşamına katılımlarını sağlamak için, « Sevgi Çipi » adında bir uygulama ile, hasta yakınlarına 24 saat hastalarını takip etme imkanı sağlanmıştır.
- Lokasyon bazlı SMS Bilgilendirme Projesi
- Hizmet Binası Akıllı Aydınlatma Sistemi
- Uçtan Uca Akıllı Cadde ve Bulvar Projesi

- Coğrafi Bilgi Sistemi
- Akıllı Otoparklar, Akıllı Trafik Uygulaması, Dijital Kütüphane, Zabıta Yaka Kamera Sistemi uygulanmıştır.

Malatya' da:

- Ücretsiz WiFi Hizmeti
- Mezarlık Bilgi Sistemi
- Kent Bilgi Sistemi
- Felaket Kurtarma Merkezi
- Akıllı Bisiklet
- E- Belediyecilik

Eskişehir' de:

- Toplu taşıma duraklarına yolcu bilgilendirme dijital ekranları konulmuştur.

Konya' da:

- E-hemşehrim uygulaması ile, şehirde yaşayan insanların ihtiyaç duyabilecekleri hizmetler, etkinlikler, eğitimler, önemli gündemler konularında bilgilendirmeler yapılmaktadır.
- Akıllı Toplu Ulaşım Sistemi ATUS
- Otopark Bul Mobil Uygulaması
- Entegre Katı Atık Bertaraf ve Enerji Üretim Tesisi

Kayseri' de:

- Akıllı Kavşak Projesi
- Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı
- Akıllı Şehir Kayseri Mobil Uygulaması

Antalya' da:

- Kepez Santral mah Kentsel Dönüşüm Sahası

- Akıllı Şehir Projeleri
- Şehir Bilgilendirme Ekranları
- Akıllı Aydınlatma Sistemi

Trabzon' da:

- Trabzon İçin Bir Fikrim var Projesinde, görüntü ve ses kaydı yapan bir kabin ve kiosk cihazı alana konulup, vatandaşların yönetime katkıları alınmaktadır.
- Engelli Araç Şarj İstasyonu Projesi

İstanbul' da:

- İstanbul Akıllı Şehir 2030 Stratejik Planı hazırlanmıştır.
- Açık Veri ve Vatandaş Katılımı ile Zemin İstanbul, Veri Laboratuvarı İstanbul, Mobilite Laboratuvarı Proojeleri yapılmıştır.
- Üsküdar- Çekmeköy, Kabataş-Mecidiyeköy- Mahmutbey insan-sız Metro.
- Dijital Sosyal Ekonomik Destek Programı
- Adaptif Trafik Yönetim Sistemi ATAK
- Askıda Fatura
- İstanbulkart
- Emlak Bilgi Sistemi
- Bölgesel İstihdam Ofisleri
- 832 noktada sismik aktivite takip eden İgdaş
- Çöpten Elektrik Enerjisi Üretim Tesisi
- Katılımcı Bütçe
- Akıllı Otopark

- Akıllı Işıklandırma
- Akıllı Çöp Toplama
- Engellilere Yönelik Uygulamalar
- Çevre Kontrol Merkezi
- Trafik Kontrol Merkezi (610 kamera)
- Evde Bakım
- Başakşehir Veri Lab
- Yürü Be İstanbul
- İBB Wifi Erişim Noktaları
- Blokzincir ile Sertifikasyon ve Akıllı Kontrat Yöntemi
- İstanbul Senin
- Dijital Uçurum
- Sesli trafik ışıkları 217-2021 yıllarında yapılan uygulama örnekleridir.

Esenler' de:

- TC. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Esenler Belediyesi arasında, Bakanlığın 2019-2022 Ulusal Akıllı Şehir Stratejisi ve Eylem Planındaki stratejiler ve eylemlere yönelik örnek uygulamaları gerçekleştirmek için anlaşma imzalanmıştır.

Dünyada Sıfırdan yani hiç ortada şehir yokken, Akıllı Şehir Olarak Kurulan Kentler

- Masdar- Birleşik Arap Emirlikleri
- Songdo- Güney Kore
- Lavasa- Hindistan
- Lusail- Katar

2022 YILI TÜRKİYE AKILLI ŞEHİR VERİLERİ

T.C.Çevre, Şehircilik ve İklim Değişimi Bakanlığı 2022 yılı itibarıyla 81 şehir belediyesinden Akıllı Şehir uygulamaları ile ilgili gerçekleştirdikleri ve/ veya planladıkları projeler ile ilgili bilgi ve belge toplamıştır.

30 Büyükşehir 51 İl Belediyesinden 20 Büyükşehir 12 İl Belediyesi toplam 260 proje bildirmiştir.

Bu 260 projenin 109 tanesi için maliyet bilgisi verilmiştir:

5,374,730,19.62 lira.

Akıllı Şehir Bileşeni	Proje Sayısı
Afet ve Acil Durum Yönetimi	20
Akıllı Altyapı	37
Akıllı Çevre	69
Akıllı Ekonomi	32
Akıllı Enerji	35
Akıllı Güvenlik	22
Akıllı İnsan	42
Akıllı Mekân Yönetimi	38
Akıllı Sağlık	24
Akıllı Ulaşım	77
Akıllı Yapılar	28
Akıllı Yönetişim	55
Bilgi Güvenliği	39
Bilgi Teknolojileri	100
Coğrafi Bilgi Sistemleri	92
İletişim Teknolojileri	74

Akıllı Şehir Bileşenleri Bazında Proje Sayıları

1. Bu verilere göre:

Kocaeli 40 Proje ile Birinci
Gaziantep 37 Proje ile İkinci
Kütahya 35 Proje ile Üçüncü
İzmir 25 Proje ile Dördüncü
Manisa 18 Proje ile Beşinci sırada gel-

mektedir.

İllere Göre Proje Sayıları			
Amasya	2	Kastamonu	1
Ankara	2	Kayseri	4
Antalya	4	Kırklareli	1
Aydın	3	Kocaeli	40
Balikesir	11	Konya	6
Çanakkale	13	Kütahya	35
Çorum	3	Malatya	6
Denizli	2	Manisa	18
Diyarbakır	5	Mardin	2
Edirne	5	Muğla	3
Eskişehir	3	Niğde	3
Gaziantep	37	Rize	1
Hatay	7	Sakarya	9
İzmir	25	Tekirdağ	2
İsparta	1	Trabzon	3
Karaman	1	Yalova	1

Proje Envanter Sayıları

Tabloya göre, Türkiye'de İl ve Büyükşehir düzeyinde Akıllı Şehir Projesi uygulayan Belediyelerin Akıllı Şehir uygulamalarında ki ilk 6 bileşen:

100 Proje Bilgi Teknolojileri

92 Proje Coğrafi Bilgi Sistemleri

77 Proje Akıllı Ulaşım Sistemleri

74 Proje İletişim Teknolojileri

69 Proje Akıllı Çevre Sistemleri

55 Proje Akıllı Yönetişim Uygulamaları

Toplum 5.0 (Süper Akıllı Toplum), Akıllı Şehir Uygulamalarında bundan sonraki dönemde, insan sağlık ve konforunu merkeze alan, teknolojinin insana hizmet ettiği daha üst, derin ve nitelikli sürdürülebilir projeler beklemektedir.

Yeni Yerel Yönetim Liderleri veya Belediye Başkanlarının bu ufukla Akıllı Şehir için kolları sıvamaları gerekmektedir.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2024-2030 Ulusal Akıllı Şehir Stratejisi ve Eylem Planı

Sürdürülebilir Kalkınma amaçlarına ulaşılmasına katkı sağlamak amacıyla, insan odaklı akıllı şehirler oluşturmayı hedeflemektedir.

Planın temel amacı, toplum, teknoloji, sürdürülebilirlik ve dirençlilik eksenlerinde akıllı şehir uygulamaları gerçekleştirmektir.

Planın vizyonu İleri Toplum, İleri Teknoloji, Sürdürülebilir ve Dirençli Dünyadır.

Planda, 4 stratejik amaç, 10 stratejik hedef, 39 ana eylem, 271 alt eylem bulunmaktadır.

Tüm bu çalışmadan çıkarabileceğimiz sonuç şudur: Nüfus yoğunlukları artan, trafiği çoğalan, kaynakları azalan, havaları kirlenen, insan ve çevre sağlığının giderek bozulduğu şehirleri, Akıllı Şehir uygulamaları ile daha sürdürülebilir hale getirmek, şehirde yaşayanların zamanlarını, ömürlerini, sağlıklarını ve konforlarını israf etmeden yönetebilmek biraz daha mümkün. Elbette tek başına yeterli değil. Zira, Akıllı Şehir Uygulamaları, Sürdürülebilir bir Şehir Yönetimi için yapılması zorunlu olan önemli maddelerden sadece biridir.

Sağlık ve afiyet dilekleriyle.

Yararlanılan Kaynaklar

1. forbes.com, 2020, The Smart Cities Of The Future: 5 Ways Technology Is Transforming Our Cities, <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2020/07/02/the-smart-cities-of-the-future->

5-ways-technology-is-transforming-our-cities/, erişim tarihi 10 Şubat 2024

2. T.C. Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2024-2030 Ulusal Akıllı Şehir Stratejisi ve Eylem Planı
3. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2020-2023 Ulusal Akıllı Şehirler Stratejisi ve Eylem Planı
4. İBB 2030 İstanbul Akıllı Şehir Stratejik Planı
5. ÖRSELLİ, E., & AKBAY, C. (2019). Teknoloji ve Kent Yaşamında Dönüşüm: Akıllı Kentler. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 2(1),228-241. <https://doi.org/10.33712/mana.544549>
6. T.C Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Örnek Uygulama İncelemeleri, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Akıllı Şehirler Kapasite Geliştirme ve Rehberlik Projesi Eğitim Kitapçığı 2020
7. T.C Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Akıllı Şehir Yönetimi,Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Akıllı Şehirler Kapasite Geliştirme ve Rehberlik Projesi Eğitim Kitapçığı 2020
8. T.C.Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Md, Proje Envanteri 2022
9. cevreciyiz.com

Salih ÇALAL*

* Ticaret Başmüfettişi

BORÇLAR KANUNUNA GÖRE BANKA ÇALIŞANININ EYLEMİNDEN DOLAYI SORUMLULUĞU

1. Giriş

Sorumluluk hukukunda temel unsur kusur sorumluluğu olarak kabul edilmekle birlikte, kusur kavramının sorumluluk için yetersiz kalması yanında, teknik gelişim ve değişimler ile hakkaniyet ilkesi, kusursuz sorumluluğun varlığını gerekli kılmıştır. Bu kapsamda adam çalıştırmanın sorumluluğu, Türk-İsviçre hukukunda kusursuz sorumluluk olarak değerlendirilmektedir. Zira durum, sorumlu kişinin kusuruna değil objektif özen ve gözetim ödevini yerine getirmemesine bağlıdır.

Günümüz ticari ilişkilerinde önemli yer tutan bankaların, “adam çalıştırmanın sorumluluğu” düzenlemesi kapsamında kendilerine yüklenen birtakım sorumlulukları bulunmaktadır. Bu bakımdan

banka çalışanlarının eylemleri çalıştığı bankayı bağlamakta ve buna ilişkin her durum kendi seyri içerisinde değerlendirilmektedir. Çalışmamız, bahsedilen konuya ilişkin Yargıtay makamlarınca verilen bir mahkeme kararının incelenmesine ilişkindir.

2. Adam Çalıştırmanın Sorumluluğu

Hukuka aykırılık damgasına maruz kalan fiillerden biri olan haksız fiilin varlığından bahsedebilmek için hukuka aykırı bir fiilin varlığı, bu fiilin bir zararı sonuçlaması, zarar ile fiil arasında illiyet bağının bulunması ve failin kusurlu olması şartları aranmaktadır. Ceza hukuku bakımından “kusursuz ceza olmaz” ilkesi mutlak olarak kabul edilmişken özel hukukun sorumluluk düzeninde kanun

koyucu bazı hallerde kusur esasından saparak gerek Türk Borçlar Kanunu'nda gerek diğer mevzuatta kusursuz sorumluluk halleri ihdas etmiştir. Kusursuz sorumluluğun bir türünü oluşturmak üzere 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 66'ncı maddesinde özen sorumluluğu başlığı altında adam çalıştırmanın sorumluluğu düzenlenmiştir.¹

“II. Özen sorumluluğu

1. Adam çalıştırmanın sorumluluğu

MADDE 66- *Adam çalıştırın, çalışanın, kendisine verilen işin yapılması sırasında başkalarına verdiği zararı gidermekle yükümlüdür.*

Adam çalıştırın, çalışanın seçerken, işiyle ilgili talimat verirken, gözetim ve denetimde bulunurken, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat ederse, sorumlu olmaz.

Bir işletmede adam çalıştırın, işletmenin çalışma düzeninin zararın doğmasını önlemeye elverişli olduğunu ispat etmedikçe, o işletmenin faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan zararı gidermekle yükümlüdür.

Adam çalıştırın, ödediği tazminat için, zarar veren çalışana, ancak onun bizzat sorumlu olduğu ölçüde rücu hakkına sahiptir.”

Söz konusu hükümler artık 818 sayılı eski Borçlar Kanunu madde 55 hükmünde olduğu gibi, yalnızca adam çalıştırmanın çalışanın zarar veren davranışından dolayı sorumluluğu düzenlenmemiş; 6098 sayılı Kanunun 66'ncı maddesine

¹ Kocaman, S. (2015), Türk Borçlar Kanununun 66. Maddesi Çerçevesinde Adam Çalıştırmanın Sorumluluğu, TAAAD, Yıl:6, Sayı:22, s.586-587.

eklenen üçüncü fıkrayla ayrıca işletme sahibi adam çalıştırmanın organizasyon sorumluluğu da getirilmiştir.²

Kanun koyucu madde 66'da adam çalıştırın hakkında farklı iki tür kusursuz, olağan sebep sorumluluğu öngörmüştür. Bunlardan birinci sorumluluk, münhasıran adam çalıştırının çalışanın işini yaparken üçüncü kişilere verdiği zarardan kurtuluş kanıtı getirme imkanı tanınan olağan sebep sorumluluğu hali olup, 66'ncı maddenin 1 ve 2 nci fıkralarına göre, adam çalıştırının, çalışanın kendisine verilen işin yapılması sırasında başkalarına verdiği zararı, çalışanın seçerken, işiyle ilgili talimat verirken, gözetim ve denetimde bulunurken, zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat ederse, sorumlu olmaz. İkinci sorumluluk ise, adam çalıştırının işletme organizasyonu sorumluluğu olup, aynı maddenin 3 üncü fıkrasına göre, “Bir işletmede adam çalıştırın, işletmenin çalışma düzeninin zararın doğmasını önlemeye elverişli olduğunu ispat ederse, o işletmenin faaliyetleri dolayısıyla sebep olunan zarardan sorumlu olmaz.”³

Adam çalıştırının sorumluluğunda, adam çalıştırın ile çalışan arasında bağımlılık (emir-talimat) esasına dayanan bir çalıştırma ilişkisinin varlığı gerekir. Bağımlılık unsurundan anlaşılması gereken işin görülmesiyle ilgili olarak adam çalıştırının çalışana talimat verebilmesi, işin organizasyonun adam çalıştırın ta-

² Altop, A. (2012), Değerlendirme Konuşması, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu, Prof. Dr. Cevdet Yavuz' Armağan, İstanbul, s. 203-204

³ Eren, F. (2018), Adam Çalıştırının Sorumluluğunda İşletmenin Çalışma Düzeni İle Zarar Arasındaki İlişki, Türkiye Barolar Birliği Yayını, s.26-27.

rafından kurulması ve işin onun denetim ve gözetiminde yapılmasıdır. Adam çalıştırmanın çalışan üzerinde sahip olduğu gözetim ve denetim yetkisi bağımlılık unsurunun temelini oluşturmaktadır. İş yaşamındaki değişikliklere ve yeniliklere paralel olarak günümüzdeki çalışma ilişkilerinde bağımlılık unsurunun esnediği görülmektedir. Bu kapsamda örneğin; işin adam çalıştırmanın işyerinde değil çalışanın evinde görüldüğü hallerde bağımlılık unsuru esnemekle birlikte varlığını sürdürmektedir.⁴

3. Bankanın Çalışanının Eyleminden Dolayı Sorumluluğuna Yönelik Bir Mahkeme Kararı

Yargıtay 11 nci Hukuk Dairesinin 20.10.2022 tarih E.2021/1481 ve K.2022/7230 sayılı kararı özetle, bankanın, banka müdürü olarak görev yapan çalışanın eyleminden doğan sorumluluğuna yöneliktir.

Söz konusu davada davalı; banka şubesinin hatırı sayılır ve işlem hacmi yüksek müşterileri olduğunu, uzun zamandan beri bankacılık işlemlerini davalı bankada gerçekleştirdiklerini, bir süreden beri ise bankaya mevduat yatırmak için bizzat gitmek yerine banka müdürünün talimatı ile bankanın kendi çalışanına iş yerinde elden verildiğini ve personelleri tarafından bankaya götürülerek mevduat işlemlerinin yürütüldüğünü, son işlemlerinin bankanın şube müdürü tarafından imzalandığını ve gönderilen alındı dekontuna istinaden bankaya teslim ettiklerini, banka çalışanlarının bu hususları inkar etmediklerini, sonradan mevduat hesaplarındaki parayı çekmek

istediklerinde banka müdürü tarafından bu isteğin reddedildiğini, yaptıkları araştırmada banka müdürünün zimmet suçlamasıyla teftiş geçirdiğini ve hakkında Ağır Ceza Mahkemesi'nde dava açıldığını öğrendiklerini ileri sürerek, taraflarına ödenmeyen mevduatlarındaki paraya davalı bankanın alacaklarına uyguladığı en yüksek orandaki temerrüt faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Sonrasında ilk derece mahkemesi tarafından, davanın pasif husumet yokluğundan reddine, davalı banka yönünden ise davanın reddine karar verilmiş ve ardından davacı vekili tarafından temyize gidilmiştir.

Nihayetinde Yargıtay 11. Hukuk Dairesince;

“Mahkemece davalı bankanın 818 sayılı BK'nın 55, 100. maddelerine göre çalışanlarının eylemlerinden sorumlu olduğu, ancak bu sorumluluğun doğması için bankaya güven duygusu ile paranın yatırılması gerektiği, davacıların iyi niyetli olmadığı, hesabın fiktif açıldığı, her ne kadar hesap cüzdanları var ise de dayanağı fiili para yatırma konusunun bulunmadığı, davacılar ile banka müdürü arasındaki ilişkinin banka-mudi ilişkisi olmadığı, davacıların paraları bankadaki kendilerine ait hesaba yatırma amaçlı göndermedikleri, banka müdürü aracılığı ile TL olan paralarını piyasadaki döviz kuru altındaki kurdan dövize çevirme amacı ile gönderdikleri, bankaya para yatırıldığı ispatlanmadığı, 818 sayılı BK'nın 55, 100. maddeye göre sorumlulukları olmadığı gerekçesiyle, davanın reddine dair verilen karar, Dairemizin 28/03/2019 tarih ve 2017/3577 Esas, 2019/2389 Karar sayılı ilamı ile ağır ceza

⁴ Kocaman, a.g.e. s.90.

mahkemesince kesinleşen maddi vaka olarak, davalı banka müdürünün, bankada forward hesabı olduğunu belirterek davacıardan para alması, sonrasında bankaya ait dekont üzerine şube müdürü kaşesini imzalayarak belge vermesi, davacılar tarafından bir kısım paraların davalı banka müdürüne verilmesi, gişe yetkilisi ...'in ajandasında bunların bir kısmının yer alması, müdür tarafından davacılar eksik ödemeler yapıp kalanın bankanın havuz hesabında bulunduğunun belirtilmesi, banka müdürünün davacıların eksik paralarını ödemek için üçüncü kişilerin hesabından, davacıların hesabına para aktararak zimmet suçunun işlendiğinin kabul edilmesi karşısında, davalı bankanın 818 sayılı BK'nın 100. maddesine göre çalışanın eyleminden dolayı sorumlu olduğu kabul edilerek, banka müdürü tarafından davacıardan alınan para miktarı, davacılar tarafından çekilen tutarlar belirlenerek ve davacıların müterafik kusurlarının bulunup bulunmadığı da değerlendirilmek suretiyle oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiği, ayrıca davalı banka şube müdürünün eyleminden dolayı banka yönetim kurulu başkanı ve genel müdürüne husumet yöneltilmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle mümeyyiz davacılar yararına bozulmuş ve mahkemece bozma ilamına uyulmasına karar verilmiştir.

Bilindiği üzere, mahkemece bozma ilamına uyulmasıyla birlikte bozma kararı lehine olan taraf yararına bir usuli kazanılmış hak doğacak olup, temyiz incelemesi sonucunda kararın uygun bulunan kısmının onanmasına karar verilmediği sürece, bozma ilamı ile birlikte temyize konu ilk karar ortadan kalkacağından, bozmaya uyan mahkemenin bu defa uyulan bozma ile oluşan usuli kazanılmış hakları da gö-

zeterek bozmanın gerektiği şekilde yeniden bir karar vermesi gerekmektedir.

Bu itibarla mahkemece, İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesi'ne talimat yazılmak suretiyle bilirkişi heyeti oluşturulmasının sağlanması ve Dairemiz bozma ilamında belirtilen hususlar nazara alınarak, davalı bankanın 818 sayılı BK'nın 100. maddesine göre çalışanın eyleminden dolayı sorumlu olduğu kabul edilerek, banka müdürü tarafından davacıardan alınan para miktarı, davacılar tarafından çekilen tutarlar belirlenerek ve davacıların müterafik kusurlarının bulunup bulunmadığı da değerlendirilmek suretiyle oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekmektedir olup, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, asıl ve birleşen davada verilen hükmün temyiz eden davacılar yararına bozulması gerekmiştir.”

Kararına hükmedilmiştir.

Anılan mahkeme kararında, borçlar kanunun uyarınca banka müdürü tarafından davacıardan alınan para miktarı, davacılar tarafından çekilen tutarlar belirlenerek ve davacıların müterafik kusurlarının bulunup bulunmadığı da değerlendirilmek suretiyle oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla bu noktada önemli olan, zarar görenin zararın meydana gelmesinde ya da zararın artmasında etkisinin bulunduğu durumların var olup olmadığının belirlenmesidir. Bu bakımdan her olay kendi seyri ve eylemleri içerisinde incelenmeli ve değerlendirilmelidir. Adam çalıştırmanın gözetim ve denetim sorumluluğu bulunmaktadır ve zararın doğmasını engellemek için gerekli özeni gösterdiğini ispat edemediği sürece sorumluluğu devam etmektedir.

4. Sonuç

Adam çalıştırmanın sorumluluğu bir tür kusursuz sorumluluk halidir. Bu bakımdan adam çalıştırıcı, çalışanın, kendisine verilen işin yapılması sırasında başkalarına verdiği zararı gidermekle yükümlüdür. Yargıtay kararlarında sorumluluğun doğması için objektif özen yükümlülüğünün ihlaliyle meydana gelen zarar arasında, uygun illiyet bağının bulunması yeterli kabul edilmiştir. Adam çalıştırıcı, görülecek işe uygun fikri, mesleki bilgi ve yeteneklere sahip bir kişi seçmekle yükümlüdür. Seçeceği yardımcı kişinin göreceği iş için vasıflı, yeterli eğitim görmüş, yeni bilgi, yöntem ve tekniği, özümsemiş ve izlemiş olmasını arayacaktır.

Yine Yargıtay kararlarında adam çalıştırıcının sorumluluğu açısından müterafik kusura atıf yapılmaktadır. Müterafik kusur, zarar görenin zararın meydana gelmesinde ya da zararın artmasında etkisinin bulunduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Söz konusu kusurun mevcut olduğu durumlarda, ilgili kanun maddesi uyarınca meydana gelen zarar

nedeniyle doğan tazminat miktarında indirime gidebilir ya da tamamen ortadan kaldırılabilmektedir. Bu kapsamda müterafik kusur, kasten olabileceği gibi ihmalden de kaynaklanabilmektedir. Nitekim zarar görenin eyleminin kasten mi veya ihmâl sonucu mu meydana geldiği konusu tazminatın belirlenmesinde oldukça önemlidir.

Kaynakça

1. Altop, A. (2012), Değerlendirme Konuşması, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu, Prof. Dr. Cevdet Yavuz' Armağan, İstanbul.
2. Eren, F. (2018), Adam Çalıştırıcının Sorumluluğunda İşletmenin Çalışma Düzeni İle Zarar Arasındaki İlişki, Türkiye Barolar Birliği Yayını.
3. Kocaman, S. (2015), Türk Borçlar Kanununun 66. Maddesi Çerçevesinde Adam Çalıştırıcının Sorumluluğu, TAAD, Yıl:6, Sayı:22.

İDARİ YARGIDA İSTİNAF BAŞVURU MİKTARINI DÜZENLEYEN HÜKMÜN İPTALİ

Ufuk ÜNLÜ*

* Cumhuriyet Başkanlığı Denetçisi

1. Giriş

Bilindiği üzere idari istinaf mahkemesi, vergi ve idare mahkemeleri kararlarına karşı yapılan istinaf başvurularını inceleyerek uyuşmazlık hakkında karar veren asıl derece mahkemesidir. Öte yandan belirlilik ilkesi, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir.

Bu yazımızda, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle değiştirilen 45 inci maddesinin

(1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile 8/6/2000 tarihli ve 4577 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi ile değiştirilen ek 1 inci maddesinin, belirlilik ilkesi kapsamında anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmesine yönelik hususlar değerlendirilecektir.

2. İdari Yargıda İstinaf

İstinaf, ilk derece mahkemelerinin henüz kesinleşmemiş nihai kararlarının hem maddi hem de hukuki yönlerden denetlenerek, hukuka aykırılıkları ortadan kaldırmak için düzenlenmiş bir kanun yoludur. Mahkemeler tarafından verilen kararların düzeltilmesi, iyileştirilmesi veya iptal edilmesi, bir başka ve genel bir ifadeyle yeniden gözden geçirilmesi yargılama usullerinde "kanun yolu" olarak

belirtilen yöntemlerle sağlanmaktadır. Kanun yolları, yargılamadaki bir tarafın, kendi aleyhine olan hususlarda, nihai bir kararın yeniden gözden geçirilmesini ve bertaraf edilmesini sağlayan bir hukuki araçtır.¹

İstinaf sistemi, üç dereceli olarak faaliyet gösteren bir yargılama sistemidir ve kural olarak istinaf incelemesi sonucunda verilen kararlar kesin değil, üst mahkemenin yapacağı temyiz incelemesine tabidir. Son değişikliklerden önce idari yargıda mevcut olan sistem iki dereceliydi. Adli yargıda olduğu gibi idari yargıda da zaman içinde oluşan iş yükü fazlalığı idari yargıda istinaf yargı yolunu gündeme getirmiştir. İdari yargıda üç dereceli istinaf sisteminin oluşturulması ve idari yargının yeniden yapılandırılmasının Danıştay'ın ve ilk derece idari yargı mahkemelerinin yargı yükünü hafifleteceği ve dolayısıyla uyuşmazlıkların karara bağlanma süresini kısaltacağı ve yargılamayı çabuklaştıracağı, Danıştay ve ilk derece idari yargı mahkemelerinin daha isabetli kararlar vereceği, Danıştay'ın somut olayda adil karar verilmesi, hukukun geliştirilmesi, içtihat ve hukuk birliğinin sağlanma işlevini daha iyi yerine getireceği belirtilmektedir.²

28 Haziran 2014 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 6545 Sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (6545 sayılı Kanun) ile adli yargıda yer alan istinaf müessesesi idari yargı koluna da dâhil edilmiştir.

¹ Avcı, M. (2011), İdari Yargıda İstinaf, TBB Dergisi, Sayı:96, s.182.

² Keskin, Z. (2016), İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, TBB Dergisi, Sayı: 126, s.237.

Makalemizin konusu kapsamında; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 18/06/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 19 uncu maddesiyle değiştirilen 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında; İdare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, başka kanunlarda farklı bir kanun yolu öngörülmüş olsa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

3. Belirlilik İlkesi

Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan ve Anayasa Mahkemesi kararlarında sıklıkla geçen hukuk devletinin temel ilkelerinden biri belirliliktir. Bu ilkeye göre kanun düzenlemelerinin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu tedbirler içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuki güvenlikle bağlantılı olup birey hangi somut eylem ve olguya hangi hukuki müeyyidenin veya neticenin bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını belirler. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven du-

yabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Hukuk Devletinun unsurları doktrinde de belirlenmiş olup, bunlardan konuyla ilgili iki tanesi 'Hukuki Güvenlik' ve 'Belirlilik' ilkeleridir. Bireyin devlete güven duyması, ancak hukuki güvenliğin sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde mümkün olabilecektir. Anayasada öngörülen temel hak ve hürriyetlerin kullanılması ve insan haklarının insan hayatına egemen kılması için Devlet, bireylerin hukuka olan inançlarını ve güvenlerini korumakla yükümlüdür.

Bir kanunun belirlilik ilkesine uygun olması için sahip olması gereken nitelikler şu şekilde sayılabilir: Hem birey tarafından hem de idare tarafından bakıldığında kanun, içeriği hakkında şüpheye yol açmayacak kadar açık, net, anlaşılabilir ve uygulanabilir olmalı; kişi bu kanun maddesine bakarak, belli bir kesinlik içinde hangi eylem ve olguya nasıl bir yaptırım ya da sonucun bağlandığını; gerçekleştireceği bir eylemin hangi sonuçları doğuracağını kanundan öğrenme imkânına sahip olmalıdır.³

4. İdari Yargıda İstinaf Başvuru Miktarını Düzenleyen Hükmün İptaline Yönelik Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesinin 26.10.2023 tarihli E.2023/81 ve K.2023/184 sayılı kararıyla İdari yargıda istinaf başvuru miktarını düzenleyen hükmün iptaline karar verilmiştir. Anılan karar uyarınca iptal edilen hükümler; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 18/6/2014 tarih-

li ve 6545 sayılı Kanun'un 19 uncu maddesiyle değiştirilen 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile 8/6/2000 tarihli ve 4577 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi ile değiştirilen ek 1 inci maddesidir;

"İstinaf:

Madde 45 – (Değişik: 18/6/2014-6545/19 md.)

1. İdare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, başka kanunlarda farklı bir kanun yolu öngörülmüş olsa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz."

B. Ek 1. maddesi şöyledir:

"Ek **Madde 1** – (Ek: 5/4/1990-3622/26 md.; Değişik : 8/6/2000-4577/9 md.)

Bu Kanunda öngörülen parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz."

Mahkeme kararının iptal gerekçesinde; "...Kanun'un itiraz konusu ek 1. maddesi gereği istinaf kanun yoluna başvurulabilecek parasal sınır her yıl yeniden

³ Özpolat, H. (2018), Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru Kararlarında Maddi Anlamda Kanun Kriteri, TAAD, Yıl:9, Sayı:33, s.614.

değerleme oranına göre güncellenmektedir. Öte yandan idari yargılamada kanun yollarını düzenleyen 6/1/1982 tarihli ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu, 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun ya da 2577 sayılı Kanun'da idari yargıda ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı istinaf başvurusunda bulunmak için geçerli parasal sınır belirlenirken hangi tarihin esas alınacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Buna göre istinaf yoluna başvurabilmek için belirlenen parasal sınır; işlem veya eylem tarihi, idareye başvuru tarihi, dava tarihi veya ilk derece mahkemesi karar tarihine göre belirlenebilir. Bu bağlamda istinafa tabi kararların belirlenmesine ilişkin parasal sınırın her yıl güncellenmesi nedeniyle hangi tarihteki parasal sınıra göre istinaf kanun yoluna başvurulabileceğinin kanunda belirli bir açıklıkta ve öngörülebilir bir şekilde düzenlenmesi gerekir. Ancak kurallarda veya farklı mevzuatta bu konuda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. İstinaf kanun yoluna başvuru açısından hangi tarihteki parasal sınırın esas alınacağına açık, net ve tereddüde yer vermeyecek şekilde düzenlenmesi nedeniyle kuralların kanunilik şartını taşımadığı sonucuna ulaşılmıştır" şeklinde karara varılmıştır.

Mahkeme kararının isabetli olduğu görülmektedir. Zira kanun hükümlerinin, içeriği hakkında şüpheye yol açmayacak kadar açık, net, anlaşılabilir ve uygulanabilir olması gerekir. Başka bir deyişle mevzuatta yer alan hükümler kesinlik içermelidir. Bu durum devlete olan güveninin zayıflamasını yahut yok olmasını engellemektedir.

Karar ile birlikte, 2577 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile ek 1 inci maddesinin iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153 üncü maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66 ncı maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükmünün kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

5. Sonuç

2577 sayılı Kanun'un 45 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi olan; "Ancak, konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz" ifadesi ile bu ifadeye bağlı olarak ihdas edilen, "Bu Kanunda öngörülen parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz" şeklindeki ek 1 inci maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Bu kapsamda istinaf yolunu kapatan parasal sınırlar ortadan kaldırılmıştır.

Anılan karar 21.12.2023 tarihli Resmî Gazetede yayımlanmış ve bu tarihten başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

Kaynakça

1. Avcı, M. (2011), İdari Yargıda İstinaf, TBB Dergisi, Sayı:96.
2. Keskin, Z. (2016), İdari Yargıda İstinaf Kanun Yolu, TBB Dergisi, Sayı: 126.
3. Özpolat, H. (2018), Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru Kararlarında Maddi Anlamda Kanun Kriteri, TAAD, Yıl:9, Sayı:33.

TÜRK İDARE SİSTEMİNDE MERKEZİ YÖNETİMİN TAŞRA ÖRGÜTÜ

Prof. Dr. Mehmet Akif ÖZER*

* Ankara Hacı Bayram Veli Ün. İİBF Öğretim Üyesi

Bilindiği gibi 1982 Anayasası'nın 126. maddesine göre "Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır. Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatı kurulabilir. Bu teşkilatın görev ve yetkileri kanunla düzenlenir. Anayasanın bu maddesi merkezi yönetimin taşra örgütünün örgütlenmesi ve işleyişi için gerekli çerçeveyi oluşturmaktadır. Bakanlıklar ve merkezi yönetim bünyesindeki diğer kuruluşlar taşra örgütlerini ya da merkez dışındaki şubelerini yukarıda değinilen il sistemine göre örgütlerler. Bakanlıklar ve diğer merkezi kuruluşlar taşra örgütlerini coğrafi, ekonomik ve toplumsal gereklilikler, yerinden yönetim, kamu hizmetlerini bölgeye getirme ve etkin-

liklerin yörede gerçekleştirilmesi gibi ölçütleri göz önüne alarak oluştururlar. Genellikle bakanlıkların kuruluş kanunları taşra örgütlenmesi için temel kaynaktır. Örgütlenmenin nasıl yapılacağına ilişkin düzenlemelerin kapsamı bu kuruluş kanunlarında belirtilir. Ancak bazen kuruluş kanunları taşra örgütlenmesine ilişkin hükümler içermemekte ve taşra kuruluşlarının örgütlenmesi ilgili bakanlığın yetkisine bırakabilmektedir (Özer vd., 2019:304-305).

Genel İdare, üzerine aldığı hizmeti, hizmetin gereklerine, ekonomik ve toplumsal koşullara, ülkenin coğrafya durumuna göre yürütmek, hizmetleri halka götürmek için, taşrada örgütlenmiştir. Bu örgütler, merkezdeki genel yönetimin taşraya bir uzantısıdır; genel olarak, ülkeye yayılmıştır. Genel idarenin taşra örgütü, iki ana kümede toplanabilir. Bunlardan biri, mülki yönetim bölümleri diğeri bölge kuruluşlarıdır. Mülki yönetim bö-

lümüleri, İl İdaresi Kanunu ile düzenlenmiştir. Buna göre, ülke illere, iller ilçelere, ilçeler bucaklara ayrılmıştır. Her birimin başında, genel idarenin bir görevlisi olan, “mülki idare amiri” denen bir yönetici bulunur. Bugünkü taşra örgütü, Cumhuriyetin ilk yıllarında, Osmanlı yönetiminin günün koşullarına uydurulması sonucu doğmuştur.

1961 Anayasası gibi, 1982 Anayasası'nda taşra örgütü ile ilgili bazı esaslara bünyesinde yer vermiştir. Örgütlenme esasına göre Anayasa çok ayrıntıya gitmeden hem mülki idare bölümlerini hem de bölge yönetimini öngörmektedir. Ülkenin illere, illerin de alt bölümlere ayrılacağını, mülki idare bölümleri yanında birden çok ili içine alabilen, kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacı ile örgütler kurulabileceğini belirtmiştir. Yönetim esasına göre Anayasa, 1924 ve 1961 Anayasasında olduğu gibi il idaresinin yetki genişliği ilkesine dayanacağını öngörmüştür. Kuruluş esasına göre ise mülki idare bölümlerinin kuruluşunda, coğrafya durumu, ekonomik koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerinin dikkate alınacağı öngörülmektedir. Burada kamu hizmetinin gerekleri koşulu yenidir. Bu şart hukuk sistemimize 1961 Anayasası ile girmiş ve 1982 Anayasası'nda da korunmuştur. Yeni Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte bakanlıkların teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile olmaktadır (Tan, 2020:139).

-İl İdaresi: Mevcut hukuk sistemimizde illerin kurulması, kaldırılması, ad ve merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi yasa ile olmaktadır. Ülkemiz-

de Cumhuriyetin ilk yıllarında 47 olan il sayısı, 1933 de 57'ye, günümüzde ise 81'e ulaşmıştır. Son yıllarda, illerin sayısında siyasal nedenle artırma eğilimi dikkati çekmektedir. Nitekim 31.5.1995 gün ve 4109 sayılı il ve ilçe kurulmasına dair Yetki Kanunu çıkarılmış, KHK ile yeni ve ilçelerin kurulması yoluna gidilmek istenmiştir. Anayasa Mahkemesi, yetki kanununun yürürlüğünün durdurulmasına ve iptaline karar vermiştir. Mahkeme önceki kararlarında da örgütlenmeye ilişkin işlemlerin ivedi ve zorunlu olmadığı, bu konuların özelliği nedeniyle uzun süreli ve çok yönlü çalışmaları zorunlu kıldığı, bir plana dayalı olarak ve sık sık değiştirilmeyecek biçimde yasal kurullarla düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Tan, 2020:140).

Bilindiği gibi Türkiye merkezi idare kuruluşu bakımından 1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre illere ayrılmıştır. Dolayısıyla il merkezi yönetim etkinlikleri için temel yönetsel birimdir. İller de diğer kademeli bölümler olan ilçe ve bucaklara ayrılmıştır. İlçeler ve bucaklar ilin hiyerarşik olarak alt birimleridir. İlçelerin başında bulunan kaymakam ile bucakların başında bulunan bucak müdürü, ilin başında en yüksek yönetici sıfatı ile bulunan valinin hiyerarşik astlarıdır. Merkezi idarenin en büyük taşra örgütü il idaresidir. İllerin kurulması, ad, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi kanunla olur. Aynı şekilde bir ilçenin bir ilden ayrılıp başka bir ile bağlanması da kanunla olur. Bu illerin başında bulunan valiler, ilde devletin ve hükümetin temsilcisi ve ayrı ayrı her bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır. Yargıçlar, cumhuriyet savcıları ve askeri kuruluşlar

dışında kalan bakanlıklar ve diğer merkezi kuruluşların ildeki taşra örgütlerini yönlendirir ve bunlar arasında eşgüdümü sağlarlar.

İl İdaresi Kanunu'na göre valiler adli ve askeri teşkilat dışında kalan bütün devlet daire, müessese ve işletmelerini, özel iş yerlerini, özel idare, belediye, köy idareleriyle bunlara bağlı kuruluşları denetler, teftiş ederler. 1982 Anayasası'na göre illerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır. Yetki genişliği, merkeze ait karar ve yürütme yetkisinin bir bölümünün bu yönetimin bir alt kademesindeki memurlara devri demektir. Yetkinin devredildiği kademe, ilin genel yönetiminden sorumlu olacaktır. İllerde bu görevi vali üstlenmektedir. Vali ilde, adli ve askeri kuruluşlar dışında, bakanlıklarda ve kamu kuruluşlarında çalışan tüm personelin en büyük amiridir. İlde hem devleti hem de hükümeti temsil eder. Vali ilde devletin ve Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır. (5442 sayılı yasanın 9. maddesinde Vali, ilde devletin ve hükümetin temsilcisi ve ayrı ayrı her bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır hükmü yer almakta iken 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK'nin 138. maddesi ile yapılan değişiklikle vali, ilde Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır hükmü getirilmiştir.) Bununla birlikte ilin yönetiminden her bakana karşı ayrı ayrı sorumludur. Bakanlar, bakanlıklarına ait işler için valilere emir ve talimatlar verirler.

Türk idare sisteminde valilik bir istisnai kadrodur. Yani atanması, özlük hakları vs. bakımından diğer devlet memurlarının tabi olduğu mevzuata tabi değildir.

Türkiye'de valilerin atanması konusunda siyasal iktidara geniş bir takdir yetkisi verilmiştir. Farklı mesleklerden vali atanabildiği gibi, kanunlarda vali olabilmek için özel nitelikler öngörülmemiştir. Ancak İçişleri Bakanlığı'na bağlı olan Vali Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle, İçişleri Bakanlığının önerisi ve Cumhurbaşkanı onayı ile atanmaktadır (Özer vd., 2019:305-306).

Uygulamada il idaresi; vali, il idare başkanları ve il idare kurulu şeklinde üç birimden oluşmaktadır. Vali il idaresinin başı olarak Cumhurbaşkanlığı kararnamesine ekli (1) sayılı cetveldeki üst kademe kamu yöneticileri arasında yer aldığından Cumhurbaşkanı kararnamesi ile atanmaktadır. Valiler ilin genel idaresinden Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, görevlerine ait işleri için valilere re'sen emir ve talimat verebilirler (Tan, 2020:140).

İldeki genel idare kuruluşlarının yanında bulunan yüksek memurlara idare şube başkanları ya da il müdürleri denilmektedir. Bunlar valinin emri altındadır, görevlerinden dolayı valiye karşı sorumludurlar. İlde bulunan idare şube başkanları, hukuk işleri müdürü, defterdar, jandarma komutanı, emniyet müdürü, milli eğitim müdürü, bayındırlık ve iskân müdürü, sağlık müdürü, tarım ve köy işleri müdürü, kültür müdürü, turizm müdürü gibi görevlilerdir. Bunların sayısı ve adı, bakanlıkların sayısı ve adı ile yakından ilgilidir. Genellikle il müdürleri, bakanlıkların ildeki en yüksek görevlileridir. Görevlerini yürütürken karşılaştıkları sorunlardan valileri haberdar ederler. Valinin yönetimi altında sorunlara çözüm

ararlar. Valiler, belli konularda, sınırlı bir biçimde il müdürlerine imza yetkisi de verebilirler.

İlde valinin başkanlığında hukuk işleri müdürü, defterdar, milli eğitim müdürü, bayındırlık ve iskân müdürü, sağlık müdürü, tarım ve köy işleri müdüründen oluşan il idare kurulu vardır. Bu kurula vali yardımcısı da başkanlık edebilir. 5442 sayılı Yasa'ya göre idare kurullarının idari, istişari ve kazai olmak üzere üç tür görevleri vardır. İl idare kurulu idari alanda valiye yardım eden bir kuruluştur. Yasalarla da idare kurullarına bazı görevler verilmiştir. 1982 yılında idare ve vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemelerinin kurulmasıyla idare kurullarının yargısal görevleri sona ermiştir (Tan, 2020:141-142).

-İlçe Yönetimi: Türk idare sisteminde il yönetiminin bir alt kademesi başında kaymakam olan ilçedir. Kaymakam ilçede vali gibi hem devletin hem hükümetin temsilcisi değil, yalnızca hükümetin temsilcisidir. 5442 sayılı yasanın 27. maddesinde 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklikten önce kaymakam, ilçede hükümetin temsilcisidir hükmü yer almakta iken kaymakam, ilçede Cumhurbaşkanının idari yürütme vasıtasıdır hükmü getirilmiştir. Kaymakam, valinin hiyerarşik yönetimi ve denetimi altındadır. Bununla birlikte kaymakam da vali gibi adli ve askeri örgütler hariç olmak üzere bakanlık örgütleri eliyle çalışır. Kaymakam yine validen farklı olarak kariyer mesleğinden gelir. Seçilmesi, yetiştirilmesi, atanması ve yer değiştirilmesi belli kurallara bağlanmıştır. Bu anlamda meslek memurudur ve vali gibi siyasal bir kişiliği yoktur. İçişleri Bakanının önerisi üzerine Cum-

hurbaşkanınca atanır. İlde olduğu gibi ilçede de kaymakamın başkanlığında ilçe idare kurulu görev yapmaktadır. İl İdare-si Kanunu'na göre bu kurul kaymakamın başkanlığında yazı işleri müdürü, mal müdürü, hükümet hekimi, milli eğitim müdürü ve tarım müdüründen oluşur. (Özer vd., 2019:306-307).

İlçelerde bütün kolluk güçleri kaymakamın emri altındadır. Kaymakamın olağanüstü durumlarda askeri kuruluşlardan yardım isteme yetkisi yoktur. Kaymakam, ancak durumu hem valiye hem de askerî kuruluşlara bildirir. Uygulamada askerî kuruluşlar ile yargısal kuruluşlar, kaymakamın idari denetiminin dışında bırakılmıştır. Kaymakamın, askerî kuruluşlar ve yargı yerleri ile olan ilişkileri sınırlı bir biçimde yasayla düzenlenmiştir. Kaymakam halkın şikâyet ettiği konularda askerlik şubelerinden, geciken işler hakkında da savcılardan bilgi isteyebilir. Ceza ve tutuk evlerinde bulunan hükümlü, ya da tutukluların sağlık durumlarını savcı ile birlikte denetler. İlçe ile ilgili bütün yazışmalar kaymakam ile yapılır.

İlçe idaresi içinde yer alan kuruluşların başında bulunan memurlara ilçe idare şube başkanları ya da ilçe müdürleri denir. Bunlar, yazı işleri müdürü, mal müdürü, milli eğitim müdürü, tarım ve köy işleri müdürü, emniyet amiri, jandarma komutanı gibi merkezin ilçede bulunan üst düzey yöneticilerdir. İlçe müdürleri, kendi alanlarındaki işlerin yürütülmesinden kaymakama karşı sorumludur. İlçede ayrıca kaymakamın başkanlığı altında yazı işleri müdürü, mal müdürü, sağlık gurup başkanı, milli eğitim müdürü, tarım ve köy işleri müdüründen oluşur ilçe

idare kurulu bulunmaktadır. Bu kurulun da il idare kurulu gibi görevleri vardır. Geçmişteki yargısal görevleri, 2576 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girişi ile sona ermiştir (Tan, 2020:144).

-Bucak Yönetimi: 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'na göre bucak, coğrafi, ekonomik, güvenlik ve yerel hizmet bakımlarından aralarında ilişki bulunan kasaba ve köylerden meydana gelen bir idare bölümüdür. Bucak müdürü, bucakta en büyük hükümet memuru ve temsilcisidir. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Yasa ile Türkiye'deki 30 Büyükşehir Belediyesindeki tüm bucak tüzel kişilikleri ve teşkilatları kaldırılmıştır (Özer vd., 2019:307).

-Bölge Örgütleri: 1924 Anayasası ve 1949 tarihli İl İdaresi Kanunu'na göre merkezi hükümet kuruluşları taşra örgütlerini il bölümlenmesine ya da illerin daha alt birimlerine göre kurmak zorundaydılar. Bununla beraber zaman içinde bir taraftan bazı hukuki ve teknik gereklilikler, diğer taraftan il düzeninden ve dolayısıyla valinin otoritesinden kaçma eğilimleri, merkezi kuruluşları taşra örgütü olarak bölge müdürlükleri kurmaya zorlamıştır. Ülkemizde ilk bölge örgütleri 1950'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Bu bölge örgütleri il sınırları ile örtüşmediği gibi etkinliklerini birden çok ili kapsayan bir coğrafik alanda gerçekleştiriyorlardı. Bu çerçevede bölge örgütleri o dönem yürürlükte olan 1924 Anayasasında taşra örgütleri için öngörülen anayasal ilkeler ile uyum içinde değildi. 1961 Anayasası ise 1924'ten farklı bir yaklaşımla belli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla, birden çok ili içine alan çevrede, bu hizmetler için, yetki genişliğine sahip kuruluşlar meydana getirilebilir hükmünü

düzenleyerek bölge düzeyinde örgütlenmeyi olanaklı kılmıştır. Ancak bu dönemde bölge örgütlerinin nasıl ve hangi ölçütlere göre kurulacağı ayrı bir yasa ile düzenlenmemiştir (Özer vd., 2019:307-308). 12.1.2002 tarih ve 2002/3849 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile bazı kamu kurum ve kuruluşlarının bölge müdürlüklerinin kaldırılmasına da karar verilmiştir.

-Bölge Valiliği: Türk idare sisteminde taşra örgütlenmesinde bölge kuruluşlarına yer verilmiş olmakla birlikte, birden çok ili içine alan bir bölge valiliği kurulmuş değildir. 1983 yılında çıkarılan 71 sayılı KHK ile ülkenin 8 bölgeye ayrılması ve buralarda bölge valilikleri kurulması öngörülmüştü. Ancak 1984 tarih ve 3036 sayılı Yasa ile bu KHK, TBMM tarafından reddedilmiştir. Reddin en önemli gerekçesi 1982 Anayasası'nın 126. maddesinin il üzerine yeni bir mülki idare kademesine olanak tanımadığıdır. Başka bir deyişle, bu yaklaşıma göre, yetki genişliği ilkesi Anayasa tarafından il yönetimi için öngörülmüş olup, birden çok ili kapsayan ve bütün bakanlıkların temsil edildiği bir yetki genişliği Anayasa'ya aykırıdır. Bu durumda kurulacak bir bölge valiliği ancak bölge illeri arasında bir eşgüdüm yetkisi ile donatılabilir.

Ancak olağanüstü hâl ilan edilen bölgede bulunan ve sayma yolu ile belirtilen illeri kapsamak üzere, 1987 yılında 285 sayılı KHK ile başında İçişleri Bakanı'na bağlı olarak görev yapan valinin bulunduğu Olağanüstü Hal Bölge Valiliği kurulmuştur. Bu valiliğin Bakanlar Kurulu'nca her zaman kaldırılabilirliği ve sınırlarının değiştirilebileceği hükmü getirilmiştir. Bu göreve atanan valiler bölgelerinde güvenliği ve eşgüdümü sağ-

lamak için verilen olağanüstü yetkileri kullanmışlardır. Ancak bu valiliğin olağanüstü hâl süresi ile sınırlı olarak kurulmuş geçici bölgesel bir kuruluş olduğunu ve Anayasa'nın 126. maddesi hükmünün (Tan, 2020:146). (Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumu, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır) bir uygulaması olduğunu da belirtmek gerekir.

Yerinden Yönetim Kuruluşları

Literatürde yerinden yönetim sisteminde idare teşkilatı, merkez örgütüne ve hiyerarşisine bağlı olmayan kimi organları ifade eder. Yerinden yönetim sistemi, icrai karar alabilme yetkisinin ve dolayısıyla kamu gücünün merkezden ayrı kuruluşlara dağıtılması ve işlerin büyük bir kısmının bu ayrı kuruluşlara gördürülmesi anlamına gelir. Yerinden yönetim, yerel ya da teknik nitelikteki kamu hizmet ve faaliyetlerinin, merkezi teşkilattan alınarak ayrı kamu tüzel kişilerine verilmesidir. Yerinden yönetim, ülkenin değişik bölgelerine ya da belirli kamu hizmetlerine uygulanabilir (Ağar, 2006:279).

Yerinden yönetim ilkesi, siyasal yerinden yönetim ve idari yerinden yönetim olmak üzere iki şekilde uygulanmaktadır. Siyasal yerinden yönetim ya da siyasal özerklik, federal devletlerde desantralizasyon edilmiş ve iç işleyişinde örgütlenmesinde özerk olan federal yönetime bağlı federe birimleri kapsamaktadır. Daimî bir nüfus, belirli bir ülke, hükümet ve diğer ülkelerle ilişkilere girmeye dayanan egemenlik, devlete aittir. Siyasal âdem-i merkeziyet ağırlıklı olarak federal devletlerde, anayasa tarafından ulusal kim-

liği bulunmayan yerel birimlere tanınan özerk-yarı özerk statüye karşılık gelen bir yapılanmadır. Federal devlet sistemlerinde yerel yönetimler, federe devletler içinde yer alırlar ve geniş ölçüde federe devlet ya da eyaletlere bağlıdırlar. Yerel yönetimler, yalnızca egemen-yarı egemen bir devletin kamu hizmeti sağlayan ve egemenlik hakkı bulunmayan coğrafi birer alt birimdir. İdari yerinden yönetim ise idari sistem bünyesinde tüzel kişiliği bulunan bazı kurum ve kuruluşlara karşılık gelmektedir. Yetkilerini kullanan birimlerin niteliğine göre yerel yönetimler, hizmet yönünden yerel yönetimler ve yer yönünden yerel yönetimler olarak iki türde karşımıza çıkmaktadır. Hizmet yerinden yönetim, belirli kamu hizmetlerinin, merkezin dışında bağımsız bir örgütçe yerine getirilmesidir. Türkiye'de kamusal meslek kuruluşları gibi yönetsel örgütlenmeler buna örnek olabilirler. Yer yönünden yerinden yönetimler, belediyeler ve köy yönetimleri gibi yerel yönetim düzeyleridir (Boztaay ve Kızılkaya 2016:614-615).

Şimdi ana hatlarıyla bu konulara biraz daha ayrıntılı bakalım.

-Yer Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları: Yerel yönetimler; il, belediye veya köy halkının yerel ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişilidir. Kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Seçimleri beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken yerel yöne-

timler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.

Yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan yerel yönetim organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir. Bugün Türkiye'de temel olarak İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy olmak üzere üç çeşit yerel yönetim birimi vardır. Bunlara ek olarak 1984 yılında yalnız metropoliten alanlara özgü olarak kurulan Büyükşehir Belediyelerini saymak olanaklıdır. Ayrıca 5393 sayılı yasa 3 d maddesi belediye sınırları içinde ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari birim olarak mahalleyi de tanımlamıştır.

Türk idare sisteminin önemli bir özelliği yukarıda sayılan yerel yönetim birimlerinin merkezi yönetimin taşra birimleri ile birlikte yan yana var olmaları ve etkinliklerini birlikte sürdürmeleridir. Merkezi idare, yerel yönetimler üzerinde, yerel hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve yerel ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla idari vesayet yetkisine sahiptir. Yerel yönetimlerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla aralarında Cumhur-

başkanlığının izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır. Böylelikle kısmen özerk olmaları sağlanır (Özer vd., 2019:308-309). Bu birimlerle ilgili ayrıntılı hususlar çalışmada ayrı bir bölüm altında incelenecektir.

-Hizmet Yönünden Yerinden Yönetim Kuruluşları: Türk idare sisteminde merkezi yönetimin hiyerarşik denetimi altında olmadığı gibi yerel yönetim kuruluşu da olmayan hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu adı altında kamu kuruluşları bulunmaktadır. Burada kamu kurumu kavramı, kimi klasik idari kuruluş kimi ekonomik girişim niteliğinde hukuki statüleri arasında önemli farklılıkları bulunan kuruluşları kapsayan esnek bir kavram niteliğinde olduğu için tanımlanmasında da zorluk çekilmektedir. Bu nedenle negatif tanım yoluna gidilerek devlet ve yerel idareler dışında kalan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmaktadır (Tan, 2021:180). Bu kuruluşların bazıları özerktir, özerklik dereceleri ve çeşidi Anayasa ve diğer kanunlarca belirlenmiştir. Bazıları ise hizmetlerinin niteliği gereği tarafsız kuruluşlardır. Mal ya da hizmet üreten ve özel sektör kuruluşları gibi etkinliklerini pazar koşullarında gerçekleştiren ekonomik kuruluşlardır. Bir başka grup ise bir kısım kamu hizmetlerini yerine getiren kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Hepsinin ortak özellikleri her birinin kendine özgü tüzel kişiliği olması ve çeşitli kamu hizmetlerini sunmalarıdır (Özer vd., 2019:317). Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarına örnek olarak ise üniversiteler, kamu iktisadi teşebbüsleri,

barolar, ticaret ve sanayi odaları, düzenleyici ve denetleyici kurumlar verilebilir.

-Üniversiteler: Bu kuruluşlar sundukları kamu hizmetinin niteliğinden ötürü genellikle özerk kuruluşlar olarak değerlendirilmektedirler. 1982 Anayasasına göre çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzel kişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip kanunla kurulan kuruluşlar olarak kabul görmektedirler. Anayasa'nın bu hükmü üniversitelere tanınan özerkliğin sadece üniversitelerin akademik etkinliklerine özgü olduğunu açıkça ifade etmektedir. Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından da devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabilir. Kanun, üniversitelerin ülke sathına dengeli bir biçimde yayılmasını gözetir. Üniversiteler ile öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe her türlü bilimsel araştırma ve yayında bulunabilirler. Ancak, bu yetki, devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermez. Üniversiteler ve bunlara bağlı birimler, devletin gözetimi ve denetimi altında olup, güvenlik hizmetleri devletçe sağlanır. Kanunun belirlediği usul ve esaslara göre; rektörler Cumhurbaşkanınca, dekanlar ise Yükseköğretim Kurulunca (YÖK) seçilir ve atanır. Üniversite yönetim ve denetim organları ile öğretim elemanları; YÖK veya üniversitelerin yetkili

organlarının dışında kalan makamlarca her ne suretle olursa olsun görevlerinden uzaklaştırılmazlar. Üniversitelerin hazırladığı bütçeler; YÖK tarafından onaylandıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığına sunulur ve merkezi yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tabi tutularak yürürlüğe konulur ve denetlenir (Özer vd., 2019:318).

-Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT): Kamu iktisadi teşebbüsleri, devletin ekonomik alanda etkinliklerde bulunmak üzere kurduğu ve ticari esaslara göre faaliyet gösteren kamu kuruluşlarıdır. Bu kavram çatısı altında iktisadi devlet teşekkülleri sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş kamu iktisadi teşebbüsüdür. Kamu iktisadi kuruluşu; sermayesinin tamamı devlete ait olup tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsüdür. Müessesesi; sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme veya işletmeler topluluğudur. Bağlı ortaklık sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketler isen iştirak ise; iktisadi devlet teşekküllerinin veya kamu iktisadi kuruluşlarının veya bağlı ortaklıklarının, sermayelerinin en az yüzde 15'ine, en çok yüzde ellisine sahip buldukları anonim şirketlerdir. Ayrıca işletmeler de müesseselerin ve bağlı ortaklıkların mal ve hizmet üreten fabrika ve diğer birimleridir.

Kamu iktisadi teşebbüsleri Cumhurbaşkanlığı kararı ile kurulur. Yeni bir teşebbüsün kurulmasında ve mevcut bir müessese veya bağlı ortaklığın teşebbüs haline getirilmesinde, ekonomik ihtiyaçlar gözetilir. Teşebbüslerden iktisadi devlet teşekkülü olanlar, anonim şirket şeklinde de kurulabilir. Anonim şirket şeklinde kurulan iktisadi devlet teşekküllerinde beş kurucunun bulunması şartı aranmaz, genel kurul ve denetçiler bulunmaz. Teşebbüsler tüzelkişiliğe sahiptirler ve özel hukuk hükümlerine tabi iken Genel Muhasebe Kanunu ile Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi değildir (Özer vd., 2019:321-322).

-Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları olarak meslek mensuplarının oluşturduğu, tüzel kişilikleri olan ve bazı kamu görevlerini yerine getiren kuruluşlardır (Özer vd., 2019:322-323). Bu kuruluşlar meslek mensuplarının oluşturduğu tüzelkişilikleri olan bir kısım kamu görevlerini yerine getiren, üyeleri üzerinde kamu hukukundan doğan bazı yetkilere sahip olan kişi topluluklarıdır. Yapısı ve görevleri yönünden diğer kamu kurumlarından ayrılırlar. Bunlar da kamu tüzel kişileridir (Tan, 2020:190). 1982 Anayasasının 135. maddesine göre; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlar; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak

maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişileridir. Bu meslek kuruluşlarının organları, kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre, yargı denetimi altında gizli oyla seçileceklerdir. Bu seçimlerde siyasi partiler aday gösteremezler. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kuruluş amaçları dışında faaliyet göstermeleri Anayasaca yasaklanmıştır. Şu an için sayıları 17 olan bu kuruluşları şu şekilde sayabiliriz (Özer vd., 2019:322-323): Türk Diş Hekimleri Birliği, Türk Eczacıları Birliği, Türk Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, Türkiye Tohumcular Birliği, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Türkiye Noterler Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği.

-Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar: Bu kuruluşlar; tanımları, nitelikleri, görev ve yetkileri, konum ve örgütlenmeleri açısından bilinen klasik idari teşkilat kategorilerinden ayrık ve kendine özgü birimler olarak dikkat çekmektedirler. Bu nedenle bu kuruluşların Anayasada konumları oldukça tartışmalı hale gelmiştir. Ancak son yıllarda hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları kapsamında değerlendirilmeye başlanmıştır (Özer vd., 2019:323). Bu bi-

rimlerle ilgili ayrıntılı hususlar çalışmada ayrı bir bölüm altında incelenecektir.

DEĞERLENDİRME

Türk İdare Sisteminde Yapı ve İşleyiş başlıklı çalışmayı bu son bölümle tamamlamış olduk. İlk bölümde örgüt, örgütlenme ve devlet gibi kavramlar üzerinden genel bir çerçeveye belirlemiştik. İkinci bölümde idare sistemimize hakim ilkeleri açıklayıp bu kapsamda devletin görevlerini izah ettik. Üçüncü bölümde ülkemizde yeni Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte oluşan merkezi yönetim yapısının son durumunu değerlendirdik. Özellikle Cumhurbaşkanlığı ve bakanlıklar üzerinde durduk. Bu son bölümde ise merkezi yönetimin taşra örgütünü inceledik.

Ülkemizde 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan anayasa değişikliği referandumu ile Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiş, bu sistem 24 Haziran 2018'de yapılan ilk cumhurbaşkanlığı ve milletvekili genel seçimleriyle birlikte uygulanmaya başlamıştır. Yeni sistemle beraber artık yürütme Başbakan ve Bakanlar Kurulu'nun kaldırılmasıyla Cumhurbaşkanı ve idareden oluşur hale gelmiştir. Burada idare, devletin yürütme organı içinde ve bu organın Cumhurbaşkanı yanında ikinci kanadı olarak düzenlenmiştir. Bu yeni sisteme geçilmesiyle beraber 1982 Anayasasının yürütme kanadından başbakanlık çıkarılmış ve idarenin denetimi konusunda siyasal erkin sorumlusu hal-koyu ile seçilen cumhurbaşkanı sorumlu kılınmıştır (Özer vd., 2019:302).

Türk idare sisteminde merkezden yönetim yani devlet idaresi kendi içerisinde devlet idaresinin merkez teşkilatı ve devlet idaresinin mülki-taşra teşkilatı olmak

üzere ikiye ayrılır. Devlet (merkezi- merkezden) idaresi, kendi içerisinde iki alt gruba ayrılrsa da bir bütün olarak devlet tüzel kişiliğini oluştururlar. Daha yalın bir ifade ile devletin başkent teşkilatı ile taşra teşkilatı kendi başlarına ayrı bir tüzel kişiliğe sahip değildirlir.

Devlet idaresi, merkezi olarak planladığı kamu hizmet ve politikalarını tüm ülke genelinde uygulamak, denetlemek, geri bildirim almak ve bu hizmetleri ihtiyaçlara göre yenilemek, devam ettirmek zorundadır. Ayrıca kamu düzenin korunması ve kamu hizmetlerinin etkin bir şekilde devam ettirebilmesi için de tüm ülke geneline nüfuz edebilmesi gerekmektedir. Tüm bunların ise başkent adı verilen tek bir merkezden yapılması mümkün değildir. Dolayısıyla devlet idaresinin tüm ülke geneline bir ağ şeklinde yayılması gerekmektedir. Bu da yine devlet idaresine bağlı olarak faaliyet gösterecek taşra teşkilatları ile mümkün olmaktadır.

Devlet idaresini bir insana benzetecek olursak; beyin ve kalp gibi vücudun kontrol ve fonksiyon merkezi olan organlar merkezi idaredir. Vücudun merkezi tarafından yönetilen el, kol, ayak, vb. uzuvlar da merkezi idarenin mülki teşkilatlarıdır. İnsan vücudu kendi içinde ayrı ayrı dokulara, organlara, sistemlere, bölümlere ayrılmış olsa da hepsi bir bütünün parçalarıdır. Yani birbirinden ayrılıp bağımsız hareket edemez, tek bir kişidir. Devlet idaresi de merkez (başkent) ve mülki (taşra) teşkilatları ile bir bütün olarak tek bir kamu tüzel kişiliğini oluştururlar (Mecek, 2020:297-298).

Türkiye, 1982 Anayasasına göre merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafi

durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır. Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkezi idare teşkilatı kurulabilir. Bu teşkilatın görev ve yetkileri kanunla düzenlenir. Ülkemizde merkezi yönetim kendi içinde “merkez teşkilatı” ve “taşra teşkilatı” (il ve ilçe idaresi) olmak üzere ikiye ayrılır. Yerinden yönetim kuruluşları ise “yerel yönetimler” (il özel idaresi, belediyeler ve köyler) ve “hizmet bakımından yerinden yönetim kuruluşlarından oluşmaktadır. Yürütme organı dendiğinde; Anayasa'nın, yürütme yetkisi ve görevi verdiği Cumhurbaşkanı ve bakanlar anlaşılır (Özer vd., 2019:297).

Çalışmayı bitirmeden yukarıda ana hatları çalışma içinde de ayrıntıları belirtilen Türk İdari Sistemi içinde atipik yapılar olarak kabul edilen kalkınma ajanslarına da kısaca değinmek gerekmektedir. Kalkınma Ajansları ilk olarak 2006 yılında çıkarılan 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuşlardır. 5449 sayılı Kanun'un adı, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun şeklinde değiştirilmiş ve yine bu Kanun Hükmünde Kararname ile pek çok maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak 15.07.2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kalkınma ajansları yeniden düzenlenmiştir (Tan, 2020:216). 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı

başkanlığı Kararnameleri kapsamında bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasından sorumlu kurum Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak belirlenmiş olup, bu görev çerçevesinde, ülkemiz genelinde 26 Düzey II bölgesinde faaliyet göstermekte olan kalkınma ajanslarının ulusal koordinasyonu Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir.

Bölgesel kalkınmanın yönetişimindeki temel yerel kurumsal aktörler olan kalkınma ajansları; 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çerçevesinde kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere kurulmuşlardır.

Kalkınma ajanslarının oluşturulmasındaki amaç, "kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle Cumhurbaşkanınca belirlenen politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak" olarak ifade edilmektedir.

Ajanslar, 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne göre, bölgeler esas alınarak Cumhurbaşkanı kararı ile kurulmaktadır. Yine aynı Kararname'ye göre, ekli listede belirtilen bölgelerin yeniden düzenlenmesine ve kurulmuş olan

ajansın kaldırılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir. Ajanslar, tüzel kişiliği haiz olup 4 numaralı Kararname'nin Onaltıncı Bölümü'nde düzenlenmemiş bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabidir. Ajansların ulusal düzeyde koordinasyonundan ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı sorumludur (Tan, 2020:216).

4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Kalkınma Ajansları tüzel kişiliği haiz ve Kararname ile düzenlenmemiş bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tâbi kuruluşlardır. Kalkınma Ajanslarının teşkilat yapıları: Kalkınma kurulu, Yönetim kurulu, Genel sekreterlik ve Yatırım destek ofislerinden oluşmaktadır. Bunlardan kalkınma kurulu; ajansın danışma organı olup, illerin dengeli bir şekilde temsiline dayanan ve bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden müteşekkil kurullardır. Kalkınma kurulları, bölgenin sorunlarına ilişkin çözüm önerilerine, potansiyeline, önceliklerine ve tanıtımına yönelik olarak yönetim kuruluna tavsiyelerde bulunmak amacıyla yılda en az iki defa toplanmaktadır. Ajansın karar organı olan yönetim kurulu ise, tek ilden oluşan bölgelerde il valisi, büyükşehir belediye başkanı, il genel meclisi başkanı, sanayi ve ticaret odası başkanları ile özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşlarından seçilecek üç temsilciden oluşmaktadır. Birden fazla ilden oluşan bölgelerde ise il valileri, büyükşehir belediye başkanları veya büyükşehir olmayan illerde il merkez belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve her ilden birer kişi olmak kaydıyla ticaret ve sanayi odası başkanlarından oluşmaktadır. Genel sekreterlik ajansın icra organı olup, ajansın yıllık çar-

ışma programı ile bütçesini hazırlamak ve yönetim kurulunun aldığı kararları uygulamaktan sorumludur.

Genel sekreterlik bünyesinde faaliyet gösteren yatırım destek ofisleri ise, bulunduğu ilin iş ve yatırım ortamının yerli ve yabancı yatırımcılara tanıtılması ile bulunduğu ildeki yatırımcıların kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemlerinin tek elden takibi ve yatırımların izlenmesinden sorumlu birimlerdir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022:1). Bu kuruluşların genel koordinasyonunu sağlamak ve bunlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek, çalışmalarını izlemek ve denetlemek, kalkınma planı, orta vadeli program ve yıllık programlar ile diğer ulusal ve sektörel politika belgelerine bölgesel gelişme bakımından katkı sağlamak ve bölgesel gelişme ulusal stratejisi, bölge planları ve stratejilerinin hazırlık çalışmalarını yapmak veya yaptırmak, bu belgelerin sektörel ve tematik politikalarla uyum ve tamamlayıcılığını sağlayacak tedbirler geliştirmek gibi görevleri yerine getirmek üzere Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yakın gelecekte bu atipik yapılanmaların kuruluş gerekçelerinde belirtilen bölgeler arası gelişme ve dengesizlikleri giderme konusunda ne kadar etkin oldukları ve sürece ne kadar ve nasıl katkı sağladıkları da açıklığa kavuşacaktır.

İLGİLİ KAYNAKLAR

- Açar, Serkan (2006). "Kamu Kurumları (Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları) Teorisi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 65, 277-310.

- Atay, Ethem (2019). “Türkiye Cumhuriyeti Devlet İdaresinin Görevleri ve Kamu Hizmeti”, İdare Hukuku, Ed. Ş.Y. Akgül, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay. No: 3448. (28-50). (139-166).
- Aydın, Ömür (2019). İdare Hukuku, İstanbul: İstanbul Ün. Yay.
- Bauer, Michael W. and Jarle Trondal (2015), The Administrative System of the European Union, in: Bauer, Michael W./Trondal, Jarle (eds.): The Palgrave Handbook of the European Administrative System, New York: Palgrave Macmillan, 1-28.
- Bozatay, Şeniz A; Kızılkaya Kemal (2016). Merkezden Yönetim-Yerinden Yönetim Tartışmalarının Odağında Bir Düzenleme: 6360 Sayılı Yasa Hakkındaki Değerlendirmeler, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1), 609-637.
- Bozkurt, Ömer; Ergun, Turgay; Sezen, Seriy (1998), Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE Yay. Ankara, 1998, s.268.
- Brezovnik B., G. Trpin & S. Pličanič (2000), Public administration system, Lex Localis, Institute for Local Self-Government Maribor Smetanova ulica 30, 2000 Maribor, Slovenia www.lex-localis.press, info@lex-localis.press(16.11.2022).
- Çetin, Yusuf (2019). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Türk Kamu Yönetimine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya: Dumlupınar Ün. SBE.
- Çiçero (2019), Devlet Üzerine, Çev. C. Çevik, İstanbul: İthaki Yay.
- Dinçer, Ömer-Y. Fidan (1996), İşletme Yönetimi, Beta Yay., İstanbul, 1996, s.4.
- Ergun, Turgay (2014), Kamu Yönetimi, Kuram, Siyasa, Uygulama, Ankara: TODAİE.
- Eryılmaz, Bilal (2014), Kamu Yönetimi, 7. Baskı, Kocaeli: Umuttepe Yay.
- Eryılmaz, Bilal (2019). “Yönetim İlkeleri”, Kamu Yönetimi, Ed. S. Sözen, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay. No: 3448. (28-50).
- Esen, Erdi (2019). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nde Merkezi İdarenin Dönüşümü, Yüksek Lisans Tezi, Burdur: M. Akif Ersoy Ün. SBE.
- Fanid, Nematollah A. Ve Akman, Ferdanur (2021). “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin İdari Teşkilatlanma Üzerine Etkisi”, Journal of Civilization Studies Volume 6 (2), (31-51).
- Gözler, Kemal (2018a), Mahalli İdareler Hukuku, 1. Baskı, Bursa: Ekin Yayın Dağıtım.
- Gözler, Kemal (2018b), Türkiye’nin Yönetim Yapısı, Bursa: Ekin Yayın Dağıtım.
- Heywood, Andrew (2002), Politics, Palgrave, New York, 2002, s.87.
- Hughes, Owen (1992). “Public Management Or Public Admi-

- nistration?”, Australian Journal of Public Administration, 51(3), September, (286-296).
- Hughes, Owen (1998), Public Management & Administration, USA: ST. Martin's Pr.
  - Hughes, Owen (2014), Kamu İşletmeciliği & Yönetimi, Çev. B. Kalkan, B. Akın, Ş Akın, Ankara: Big Bang Yay.
  - Mecek, M. & Kocakula Yıldırım, Ö. (2020). Yönetim-idare kavramlarının yapısal-işlevsel analizi ve kavramsal açıdan tanımlanması. Journal of Social and Humanities Sciences Research, 7(54), 1411-1425.
  - Mecek, Mehmet (2020). “Bir Mülki (Taşra) İdare Birimi Olarak Türkiye’de İl Yönetimleri ve Hukuki- Örgütsel Yapıları”, Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi (JEBPIR), 6(2), 296-325.
  - Mutlu, Ebru Azer (2019). “Hukuki Statüsü ve İdari Teşkilattaki Yeriyle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkan Yardımcıları”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi - İnÜ-HFD 10(1): 119-132.
  - Nacak, Osman (2021). Cumhurbaşkanlığı ofislerinin yapısına ilişkin değerlendirme. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23(3), 1023-1041.
  - Nohutçu, Ahmet (2019). “İdari Teşkilat”, İdare Hukuku, Ed. Ş.Y. Akgül, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay. No: 3448. (37-88).
  - Ömürgönülşen, U (2003), “İdare Terimi Niçin Korunmalı ve Yaşatılmalıdır?”, İdarecinin Sesi Dergisi, XV (96), 54-56.
  - Önder, M. ve Ayna, Y. E. (2021), “Beşinci Bölüm: HİZ – İŞT”, Yönetim Sözlüğü, Ed. M. Akif Özer, 2. Baskı, Ankara: Lykeion Yay.
  - Önen, M.; Sevinç H. G. (2021), “Yedinci BÖLÜM: KAT- MED”, Yönetim Sözlüğü, Ed. M. Akif Özer, 2. Baskı, Ankara: Lykeion Yay.
  - Özbudun, Ergun (2018). “Yürütme Organı”, Anayasa Hukuku, Ed. E. Özbudun-B. Yücel, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay. No: 2692. (146-173).
  - Özdemir, H., Pekgözlü, İ. (2021) “Sekizinci Bölüm: MEH- ÖGR”, Yönetim Sözlüğü, Ed. M. Akif Özer, 2. Baskı, Ankara: Lykeion Yay.
  - Özer, M.A ve Önen, M. (2020). Yönetim POSDCORB, Ankara: Gazi Kitabevi.
  - Özer, M.A. (2018), “Yönetim Siyaset Dikotomisi”, Kamu Yönetimi Tartışmaları İçinde Ed. M.A Özer ve U. Ayhan, Ankara: Gazi Kitabevi Yay., (31-84).
  - Özer, M.A. (2021), Yeni Kamu Yönetimi, Ankara: Gazi Kitabevi.
  - Özer, M.A.; Akçakaya, M.; Yaylı, H.; Batmaz, N.Y. (2019). Kamu Yönetimi Klasik (Yapı ve Süreçler), Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
  - Özgür, Şahin (2008), Devlet Dü-

- şüncesi ve Kamu Yönetiminin Gelişimi, Atılım Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008, s.38.
- Öztürk, Kübra (2022). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Uygulamada Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Doktora Tezi, Kütahya: Dumlupınar Ün. LEE.
  - Pfiffner, J. P. (2004). “Traditional Public Administration versus The New Public Management: Accountability versus Efficiency”, in Institutionenbildung in Regierung und Verwaltung: Festschrift für Klaus Konig, A. Benz, H. Siedentopf, and K.P. Sommermann, eds. Berlin, Germany: Duncker & Humboldt, pp. 443-454.
  - Pham, T.H., Hoang, T.T., Thallasinos, E. And Le, H.A. (2022). The Impact of Quality of Public Administration on Local Economic Growth, Journal of Risk and Financial Management 15: 158 (1-13). <https://doi.org/10.3390/jrfm15040158>.
  - Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2022). Kalkınma Ajansları, <https://www.sanayi.gov.tr/bolge-sel-kalkinma-faaliyetleri/kurumsal-yapilar/01129b> (20.12.2022).
  - Selçuk, Engin (2019). Kamu Yönetimi, İstanbul: İstanbul Ün. Yay.
  - Sezer, Ö. (2021), “Onuncu Bölüm: REF- SWO”, Yönetim Sözlüğü, Ed. M. Akif Özer, 2. Baskı, Ankara: Lykeion Yay.
  - Shafritz, J. Russell, W., Borick, C., Hyde, A. (2017). Introducing Public Administration, Ninth Edition, New York, NY 10017: Taylor & Francis.
  - Tan, Turgut (2020). İdare Hukuku, 9. Baskı, Ankara: Turhan.
  - Tortop, Nuri; İsbir, Eyüp; Aykaç, Burhan (1999), Yönetim Bilimi, Ankara: Yargı Yay.,
  - Tortop, Nuri; İsbir, Eyüp; Aykaç, Burhan; Yayman, Hüseyin; Özer, M. Akif (2019), Yönetim Bilimi, 11. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi.
  - Win, Dream Dare (2022), “Administrative Systems”, <http://www.jeywin.com/wp-content/uploads/2010/03/Optional-Public-Administration-6-Administrative-Systems.pdf> (16.11.2022).
  - Yatkın, A. (2021), “Onikinci Bölüm: YAB- ZOR”, Yönetim Sözlüğü, Ed. M. Akif Özer, 2. Baskı, Ankara: Lykeion Yay.
  - Yıldırım, Ramazan (2019). “İdare Teşkilatı”, İdare Hukukuna Giriş, Ed. M. Avcı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay. No: 3746. (3-32).

YEREL YÖNETİMLERDE KATILIMCILIK VE ŞEFFAFLIK

Murat SANCAR*

* Mahalli İdareler Derneği As Başkanı

Günümüzde, yerel yönetimlerin etkili bir şekilde işlemesi ve toplumun ihtiyaçlarına uygun hizmetler sunması, katılımcı ve şeffaf bir yönetim anlayışıyla mümkün olmaktadır. Yerel yönetimlerin halkla etkileşimi ve vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı, demokratik toplumların temel taşlarından birini oluşturur.

Yerel yönetimler, demokrasinin en somut ve etkili biçimde yaşandığı yerlerdir, özellikle belediyeler demokrasinin günlük hayatta somut bir şekilde hissedildiği ve uygulandığı yerlerdir. Belediyeler, vatandaşların doğrudan katılımı ve etkileşimiyle yönetildiği ve yerel topluluğun ihtiyaçlarına en yakın şekilde cevap veren kurumlardır. Bu nedenle, belediyeler demokratik süreçlerin en önemli arenala-

rından birini oluşturur ve yerel demokrasinin temel taşlarından birini teşkil eder.

Toplumun belediyelerde daha fazla katılımı, yerel yönetimlerin politika ve projelerini belirleme sürecinde vatandaşların aktif rol almasını sağlar. Katılımcı karar alma süreçleri ve dijital platformların kullanımı gibi uygulamalar, belediyelerle toplum arasındaki etkileşimi artırırken, vatandaşların belediye hizmetlerine daha iyi erişimini sağlar. Bu şekilde, yerel yönetimlerin toplumun ihtiyaçlarına daha duyarlı ve kapsayıcı politikalar geliştirmesi sağlanır.

Yerel yönetimlerde şeffaflık ve hesap verebilirlik, belediyelerin faaliyetlerinin açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmasıyla gerçekleşir. Açık veri politikaları ve mali kaynakların halka açıklanması gibi uy-

gulamalar, belediyelerin toplumla olan ilişkilerini güçlendirirken, vatandaşların belediye harcamalarını ve performansını değerlendirmesine olanak tanır. Bu sayede, yerel yönetimlerin halka karşı hesap verebilirliği artar ve toplumun güveni kazanılır.

Yerel yönetimlerin katılımcılık ve şeffaflık ilkelerine bağlı kalarak hareket etmeleri, demokratik bir toplumun oluşturulmasında kritik bir rol oynar. Bu makalede, halkın belediyelere daha fazla katılımı ve yerel yönetimlerde şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin önemi ve uygulanması ele alınacaktır.

1. Yerel Yönetimlerde Şeffaflık ve Hesap Verme: Yerel Demokrasinin Temel Taşları

Yerel yönetimlerin şeffaf ve hesap verebilir olması, demokratik bir toplumun temel taşlarından biridir. Şeffaflık ve hesap verme, belediyelerin faaliyetlerinin açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmasıyla gerçekleşir ve vatandaşların belediyelerin karar alma süreçlerine ve performansına güven duymasını sağlar.

1.1 Birinci olarak, belediyelerin faaliyetlerinin şeffaflığını artırmak için açık veri ve bilgi politikaları son derece önemlidir. Açık veri politikaları, belediyelerin sahip oldukları verileri kamuya açık bir şekilde paylaşmalarını sağlar. Bu sayede, vatandaşlar belediyenin faaliyetleri, bütçesi, personel istihdamı ve hizmet sunumu gibi konular hakkında bilgi edinebilirler. Aynı şekilde, bilgi politikaları da belediyelerin faaliyetleri hakkında açık ve anlaşılır bilgilendirme yapmalarını ve toplumla etkileşimlerini artırmalarını sağlar.

Belediyeler, faaliyetlerini ve karar alma süreçlerini halka açık bir şekilde

paylaşmak için resmi web siteleri ve diğer dijital platformları kullanabilirler. Örneğin, düzenli olarak güncellenen bir "Haberler" veya "Duyurular" bölümü web sitelerinde bulunabilir ve projeler, bütçe bilgileri, ihaleler ve sözleşmeler gibi önemli belgeler çevrimiçi olarak yayınlanabilir.

Ayrıca, belediyeler, topluma hesap verebilirlik sağlamak için yıllık performans raporları veya faaliyet raporları yayınlatabilirler. Bu raporlar, belediyenin yıl içinde gerçekleştirdiği faaliyetleri, harcamaları, hizmetlerin kalitesini ve hedeflere ulaşma durumunu özetler.

Basın açıklamaları veya brifingler düzenlemek de belediyelerin faaliyetlerini şeffaf bir şekilde paylaşmalarına yardımcı olabilir. Bu etkinliklerde, belediye başkanı veya yetkililer, faaliyetler, projeler ve gelecek planlar hakkında basın mensuplarına ve halka bilgi verebilirler. Örneğin, belediye, yıllık bütçe taslağını açıklamak veya bir kentsel dönüşüm projesi hakkında bilgi vermek için basın toplantıları düzenleyebilir.

Bu araçlar ve uygulamalar, belediyelerin faaliyetlerini şeffaf bir şekilde paylaşmalarına ve toplumla daha yakın bir ilişki kurmalarına yardımcı olur. Böylece, belediyelerin hesap verebilirliği artar ve toplumun güveni kazanılır.

1.2 İkinci olarak, mali kaynakların ve harcamaların halka açıklanması, belediyelerin hesap verebilirliğini artırır. Mali kaynakların ve harcamaların şeffaf bir şekilde sunulması, vatandaşların belediyenin gelir ve giderlerini görmelerini ve bu konularda bilgi edinmelerini sağlar. Bu sayede, belediyelerin harcamalarının doğru ve etkin bir şekilde yapılmasını sağlamak için toplumsal denetim meka-

nizmaları oluşturulabilir.

1.3 Üçüncü olarak, belediyelerin performansının değerlendirilmesi ve vatandaşlara hesap verme mekanizmaları, yerel hizmetlerin etkinliğini artırır. Belediyeler, performans göstergeleri ve hedefler belirleyerek hizmet kalitesini ölçebilir ve bu bilgileri düzenli olarak kamuoyuyla paylaşabilirler. Ayrıca, vatandaşlara yönelik geri bildirim mekanizmaları oluşturularak, belediyelerin hizmetlerini ve performanslarını sürekli olarak iyileştirmeleri sağlanabilir.

Özetlemek gerekirse, yerel yönetimlerde şeffaflık ve hesap verebilirlik, demokratik bir toplumun olmazsa olmaz unsurlarıdır. Belediyelerin faaliyetlerinin açık ve şeffaf bir şekilde sunulması, toplumun güvenini kazanmasını ve demokratik süreçlere aktif katılımını teşvik eder. Bu sayede, yerel yönetimler, toplumun ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilir ve yerel demokrasinin güçlenmesine katkıda bulunabilir.

Bu ilkelerin uygulanması için dünya genelinde birçok örnek bulunmaktadır. Örneğin, Helsinki, Finlandiya'daki "Avo-in Helsinki" (Açık Helsinki) projesi veya New York City'deki "Checkbook NYC" gibi açık veri platformları, yerel yönetimlerin faaliyetlerini şeffaflaştırmak için başarılı bir şekilde kullanılmaktadır.

Sonuç olarak, yerel yönetimlerin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesine bağlı kalarak hareket etmeleri, toplumla olan ilişkilerini güçlendirir ve yerel demokrasinin güçlenmesine katkıda bulunur.

Avo-in Helsinki (Açık Helsinki) Projesi

Avo-in Helsinki (Açık Helsinki), Helsinki şehrini daha şeffaf, katılımcı ve veriye dayalı bir yönetime dönüştürmeyi

amaçlayan bir girişimdir. 2010 yılında başlatılan proje, şehrin veri setlerini halka açarak ve vatandaşların şehir yönetimine daha fazla katılımını teşvik ederek daha açık bir yönetim modeli oluşturmayı amaçlamaktadır.

Projenin Ana Hedefleri:

- **Şeffaflığı Artırma:** Şehir verilerini halka açarak ve karar verme süreçlerini daha şeffaf hale getirerek vatandaşların şehre olan güvenini artırmak.
- **Katılımı Teşvik Etme:** Vatandaşların şehir yönetimine daha fazla katılımını teşvik etmek için çevrimiçi platformlar ve diğer araçlar sağlamak.
- **Veriye Dayalı Karar Vermeyi Geliştirme:** Şehir planlamacılarının ve yöneticilerinin daha iyi kararlar vermelerine yardımcı olmak için veriye dayalı bir yaklaşımı teşvik etmek.

Projenin Başarıları:

Avo-in Helsinki projesi, Helsinki'yi dünyanın önde gelen açık şehirlerinden biri haline getirdi. Projenin bazı önemli başarıları şunlardır:

- **Şehir verilerinin halka açılması:** Helsinki, bütçe, trafik ve hava kalitesi gibi konularda veri setleri dahil olmak üzere çok çeşitli şehir verilerini halka açtı.
- **Çevrimiçi katılım platformlarının geliştirilmesi:** Helsinki, vatandaşların şehir yönetimine çevrimiçi olarak katılmalarına olanak tanıyan "Helsinki Pari" (Helsinki Konuşuyor) ve "Kyselyt" (Anketler) gibi platformlar geliştirdi.
- **Veriye dayalı karar vermeyi teş-**

vik etme: Helsinki, şehir planlamacılarının ve yöneticilerinin daha iyi kararlar vermelerine yardımcı olmak için veri analizi ve görselleştirme araçları geliştirdi.

Türkiye Belediyeleri için Faydalar:

Avoyn Helsinki projesinin Türkiye belediyelerine sunabileceği birçok fayda vardır. Bu faydalardan bazıları şunlardır:

- **Vatandaşlarla İlişkileri Geliştirme:** Daha şeffaf ve katılımcı bir yönetim modeli, vatandaşlarla olan güveni ve iş birliğini artırabilir.
- **Daha İyi Karar Verme:** Veriye dayalı bir yaklaşım, şehir planlamacılarının ve yöneticilerinin daha iyi kararlar vermelerine yardımcı olabilir.
- **Maliyetleri Düşürme:** Verimliliği artırarak ve kaynakları daha iyi kullanarak maliyetleri düşürmeye yardımcı olabilir.
- **Yenilikçiliği Teşvik Etme:** Açık veriler ve katılımcı bir yaklaşım, yeni fikirlerin ve çözümlerin geliştirilmesini teşvik edebilir.

Avoyn Helsinki projesi, daha şeffaf, katılımcı ve veriye dayalı bir yönetim modeli oluşturmak isteyen şehirler için ilham kaynağı olabilir. Türkiye belediyeleri, bu projeden faydalanarak vatandaşlarla ilişkilerini geliştirmek, daha iyi kararlar vermek ve daha yaşanabilir şehirler yaratmak için adımlar atabilirler.

Checkbook NYC:

Checkbook NYC, New York City hükümetinin bütçe ve harcamaları hakkındaki verileri halka açık bir şekilde sunan bir platformdur. Platform, vatandaşların şehir hükümetinin parasının nasıl harcadığını görmelerine ve kamu hizmet-

lerinin performansını takip etmelerine olanak tanır. Checkbook NYC, **açık veri** platformlarının en tanınmış örneklerinden biridir ve diğer şehirler için bir model olmuştur.

Açık Veri Platformları Nedir?

Açık veri platformları, kamu kurumları tarafından toplanan ve halka ücretsiz olarak erişime sunulan verileri içeren çevrimiçi platformlardır. Bu veriler bütçeler, trafik istatistikleri, suç oranları ve hava durumu gibi konuları kapsayabilir. Açık veri platformları, vatandaşların hükümet hakkında bilgi edinmelerine, hizmetlerin performansını takip etmelerine ve daha iyi kararlar vermelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Açık Veri Platformlarının Faydaları:

Açık veri platformlarının birçok faydası vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- **Şeffaflığı Artırma:** Vatandaşların hükümetin nasıl çalıştığı hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlayarak şeffaflığı artırır.
- **Katılımı Teşvik Etme:** Vatandaşların karar verme sürecine daha fazla katılmalarını teşvik ederek vatandaş katılımını teşvik eder.
- **Yenilikçiliği Teşvik Etme:** Verilere erişimi sağlayarak ve işbirliğini teşvik ederek yenilikçiliği teşvik eder.
- **Maliyetleri Düşürme:** Verilerin daha verimli kullanılmasını sağlayarak ve kamu hizmetlerinin performansını iyileştirerek maliyetleri düşürebilir.

Türkiye'de Açık Veri Platformları:

Türkiye'de de birçok açık veri platformu bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- **Açık Veri Türkiye:** <https://cbd->

do.gov.tr/projeler/acik-veri/

- **Ankara Büyükşehir Belediyesi Açık Veri Platformu:** <https://www.ankara.bel.tr/>

Açık veri platformları, hükümetlerin daha şeffaf, katılımcı ve verimli hale gelmesine yardımcı olabilecek güçlü bir araçtır. Türkiye'deki belediyeler, Checkbook NYC gibi açık veri platformlarından ilham alarak vatandaşlara daha iyi hizmet sunmak ve daha yaşanabilir şehirler yaratmak için açık veriyi kullanabilirler.

1. Yerel Yönetimlerde Katılımcılık ve Şeffaflık

Günümüzde, yerel yönetimlerin etkili bir şekilde işlemesi ve toplumun ihtiyaçlarına uygun hizmetler sunması, katılımcı ve şeffaf bir yönetim anlayışıyla mümkün olmaktadır. Yerel yönetimlerin halkla etkileşimi ve vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı, demokratik toplumların temel taşlarından birini oluşturur.

2.1. Halkın Belediyelerde Daha Fazla Katılımı:

Toplumun belediyelerde daha fazla katılımı, yerel yönetimlerin politika ve projelerini belirleme sürecinde vatandaşların aktif rol almasını sağlar. Katılımcı karar alma süreçleri ve dijital platformların kullanımı gibi uygulamalar, belediyelerle toplum arasındaki etkileşimi artırırken, vatandaşların belediye hizmetlerine daha iyi erişimini sağlar. Bu şekilde, yerel yönetimlerin toplumun ihtiyaçlarına daha duyarlı ve kapsayıcı politikalar geliştirmesi sağlanır.

2.2. Yerel Yönetimlerde Şeffaflık ve Hesap Verme:

Yerel yönetimlerde şeffaflık ve hesap verebilirlik, belediyelerin faaliyetlerinin

açık ve anlaşılır bir şekilde sunulmasıyla gerçekleşir. Açık veri politikaları ve mali kaynakların halka açıklanması gibi uygulamalar, belediyelerin toplumla olan ilişkilerini güçlendirirken, vatandaşların belediye harcamalarını ve performansını değerlendirmesine olanak tanır. Bu sayede, yerel yönetimlerin halka karşı hesap verebilirliği artar ve toplumun güveni kazanılır.

Yerel yönetimlerin katılımcılık ve şeffaflık ilkelerine bağlı kalarak hareket etmeleri, demokratik bir toplumun oluşturulmasında kritik bir rol oynar.

Kaynakça:

1. <https://data.worldbank.org/>
2. <https://theodi.org/>
3. <https://okfn.org/en/library/what-is-open/>
4. <https://helsinki.fi/fi/hakeminen-ja-opetus/avoyn-yliopisto>
5. <https://opengov.fi/open-government-strategy/>
6. https://en.wikipedia.org/wiki/Open_government

SORU - CEVAP

SORU

Sayın Yetkili,

Kurumumuzda 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa tabi Bilgisayar İşletmeni kadrosunda görev yapan personel, doğum tarihi olan, 15.03.2024 tarihinde yaş haddinden emekliliğe sevk edilecektir.

Soru: Kişi 15.03.2024 tarihinde maaşını almak istemektedir. Adı geçenin, 14.03.2024 tarihinde mi?, 15.03.2024 tarihinde mi? emekliye sevk edileceği hususunda tereddüte düşülmüştür.

Konu hakkındaki cevabınızı bekler, iyi çalışmalar dileriz.

Ömer ÖZYURT / Memur

Eyüpsultan Belediye Başkanlığı

İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü

CEVAP

Bu bilgilere göre, 65 yaşını doldurduğu tarih 15.03.2024 tarihi ise bu tarih itibariyle resmen emekliliği yapılacaktır. Dolayısıyla, 15 Mart itibariyle emeklilik dolayısıyla maaşı da ödenecek, işten çıkışı 15 Mart tarihi olacaktır.

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

657 sayılı Kanun md.154; Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2024 ve 2774790 sayılı Genelgesi	01.01.2024 30.06.2024 Dönemi
Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,760871
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20; 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylık Katsayısı (1.000 x Aylık Katsayı)	11,909083
Yan Ödeme Katsayısı (İş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,241297
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	7.228,27 TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	41.644,40 TL
6.6.1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	37.125,05 TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 7.7.2023 tarihli ve 2298391 sayılı Hazine ve Maliye Bakanlığı Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri artırılma oranı	% 49,25
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri artırılma oranı	% 49,25
Çeşitli statülerde 2023 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2024 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerince uygun görülenerin, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri artırılma oranı	% 49,25

29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 31.12.2023 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri artırılma oranı	% 49,25
Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31.12.2023 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %49,25 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	% 49,25
8.2.2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	75.782,69 TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde artırılma oranı	% 49,25
01.01.2024 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	35.058,58 TL
19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 1.1.2024 tarihi itibarıyla	47.440,35 TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s. K. md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 5.1.2024 tarih ve 2774790 sayılı Genelgesi

Konusu		01.01.2024 30.06.2024 Dönemi
Aile Yardımı (2.273 x Maaş Katsayısı)		1.729,46 TL
Çocuk Yardımı	0-6 Yaş grubu çocuk için 500 x Aylık Katsayısı	380,44 TL
	0-7 Yaş grubu çocuk için 250 x Aylık Katsayısı	190,22 TL
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Aylık Katsayısı	7.228,28 TL
	Memurun Ölümü (8.000 +.1500) x Aylık Katsayısı x 2	14.456,55 TL

5510 SAYILI KANUN 4/c (MEMUR) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN PRİM ORGANLARI

5510 sayılı Kanun md.81

Sigorta Kolları (1.10.2008 tarihinden itibaren)	Sigortalı Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fiili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12 - 14	21 - 23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7,5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

SSK PRİM ORANLARI

506 s. Kanun md. 63,73,78; 5510 s. Kanun Geçici md.6

Sigorta Kolları (1.10.2008 tarihinden önce)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
İş kazası, Meslek Hastalıkları Sigorta Primi	-	1,5 - 7	1,5 - 7
Hastalık Sigortası Primi	5	6	11
Analık Sigortası Primi	-	1	1
Prim Toplamı	9	11	20
Prim Toplamı	14	19,5 - 25	33,5 -39

5510 SAYILI KANUN 4/a (İŞÇİ) KAPSAMINDA SİGORTALILARIN PRİM ORGANLARI

5510 sayılı Kanun md.81

Sigorta Kolları (1.9.2013 tarihinden itibaren)	İşçi Payı %	İşveren Payı %	Toplam Primi %
Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi	-	2	2
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası Primi	9	11	20
Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi (Fiili hizmet süresi zammı uygulanan işlerde)	9	12-14	21-23
Genel Sağlık Sigortası Primi	5	7.5	12,5
Prim Toplamı	14	20,5 - 23,5	34,5 - 37,5

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	ÖdemeDönemi	Aylık Katsayısı	Bütüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	54.995,76
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	62.604,47
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	77.821,89
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	89.234,95
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	104.452,37
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	119.669,79
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	146.300,28
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2024-30.06.2024	0,760871	176.735,12

* Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 77.821,89 TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2024-30.06.2024 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	611,06
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	695,61
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	864,69
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	991,50
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	1.160,58
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	1.329,66
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	1.625,56
2.000.001'den fazla olan beldelerde	1.963,72

* Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir,

[1]5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 sayılı Belediye Kanunu, md.36; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md.16)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.01.2024 30.06.2024 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	2.663,05
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	3.423,92
Nüfusu 50.001den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	4.565,23
Nüfusu 200.001'ın üzerinde olan belediyelerde 7.500	5.706,53
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	9.130,46

* Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.01.2024-30.06.2024
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,760871)	4.585,01 TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,760871)	1.693,70 TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMENİ BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.01.2024-30.06.2024
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,760871)	10.652,19 TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,760871)	9.130,45 TL

* 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ

	01.01.2024 - 31.12.2024 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%14)	2.800,35
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	200,03
Kesintiler Toplamı	3.000,38
Net Asgari Ücret	17.002,12
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)
Brüt Asgari Ücret	20.002,50
SSK Primi (%20,5) (İşveren Payı)	4.100,5125
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	400,05
İşverene Toplam Maliyet	24.503,06
İşverene Toplam Maliyet (5 Puanlık İndirimle)	23.502,94

Not: 28/01/2004 tarih ve 5083 Sayılı Türkiye Cumhuriyetinin Para Birimi Hakkında Kanununun 2.maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlar	
Günlük kazanç alt sınırı	666,75 TL
Aylık kazanç alt sınırı	20.002,50 TL
Günlük kazanç üst sınırı	5.000,63 TL
Aylık kazanç üst sınırı	150.018,90 TL

PRİM İSTİSNA TUTARLARI	
Yemek parası (günlük)	157,69 TL
Çocuk parası (aylık)	400,05 TL
Aile zammı/yardımları (aylık)	2.000,25 TL

İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ (Günlük)	
Yatarak tedavilerde	333,38 TL
Ayakta tedavilerde	444,50 TL

<http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

Asgari ücret tespit komisyon kararı 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bir işçinin günlük normal çalışma karşılığı ücreti 666,75 TL'dir.

GELİR VERGİSİ TARİFESİ

Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:324)

(R.G. : 30.12.2023 tarihli ve 32415 sayılı (2.mük.))

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2024 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	ORAN
110.000 TL'ye kadar	15%
230.000 TL'nin 110.000 TL'si için 16.500 TL, fazlası	20%
580.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL, (ücret gelirlerinde 870.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL), fazlası	27%
3.000.000 TL'nin 580.000 TL'si için 135.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'nin 870.000 TL'si için 213.300 TL), fazlası	35%
3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 982.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 958.800 TL), fazlası	40%

BELEDİYE ENCÜMENLERİNİN 1608. S. KANUN KAPSAMINDAKİ İDARİ PARA CEZALARI

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesi (5326 s.K.32.md.) hükmü kapsamında. ¹	<ul style="list-style-type: none"> Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği görev ve yetki çerçevesinde aldıkları kararlara aykırı hareket edenlere, Belediye kanun, tüzük ve yönetmeliklerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara, 	2.052 TL
1608 sayılı Kanun'un 5728 sayılı Kanun'la değişik 2 nci maddesine göre;	Belediyelerin karar organları veya ilgili komisyonlar tarafından mevzuata uygun olarak belirlenen yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymayan kişi , belediye encümeni tarafından	en az 4.135 TL en fazla 83.709 TL

¹ Bu para cezası, 1608 sayılı Yasa çerçevesinde belediye encümeni tarafından verilecektir. Belediye zabıtası, emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit edecektir. Yapılan bu tespite göre, belediye encümeni, ilgiliye emre aykırılık kabahatinden dolayı para cezası uygulayacaktır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Kanuni Dayanağı	Fil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL)(herbirm2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, ayrıca 42.maddenin 5.fikrasına göre (köy yerleşik alanı içinde ruhsata tabi olan tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	44,875877
			B	74,793128
		II.	A	119,669005
			B	164,544882
		III	A	269,255261
			B	299,172512
		IV	A	344,048390
			B	373,965641
			C	463,717395
		V	A	568,427774
			B	688,096779
			C	777,848533
		D	942,393415	
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)		
42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	%30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	%40
	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	%60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	%100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	%20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	%80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	%50
	Ruhsatsız ise	%180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	%50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	%100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	%10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	%20
Cevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	%20	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı		5.249,64TL'den Az olamaz

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN 2024 YILI İDARİ PARA CEZALARI*

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırlığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metre kare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
---	---	---

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı (TL)	FİİLLERİN ÇEVRE VE SAĞLIK ŞARTLARINA AYKIRI OLMASI HALİNDE	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	29.917,26	59.834,50	89.751,75
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	149.586,25	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	5.249,64	Uygulanmaz	Uygulanmaz

* Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, 5.249,64 TL'den az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2024 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır (2559 s.K. m.7)

KABAHAT	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR	
Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yerleri			
m.6/1-a	İşyerlerinden süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-b	İşyerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c,12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlıyerlerde18yaşındanküçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.6/1-d	İşyerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	11.716 - 23.553 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

* Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebliğat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	167.473	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Maddede öngörülen ilke ve yükümlülüklerle aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	2.345	Bu durumdaki her işçi için
7/2(f) bendi	99/2	7.maddenin 2.fıkrasının (f) bendine aykırı davranmak	9.381	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	1.402	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	1.402	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	5.506	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	20.901	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve Çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	1.515	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	5,506	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	5,506	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	1.515	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	2.667	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	5.506	

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI (2024 YILI)

56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	2.667	Bu durumdaki her işçi için
57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi feshedilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	2.667	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	14.740	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	2.667	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	14.740	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	14.740	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşağına aykırı davranmak	14.740	
72	104	Yer ve su altında çalıştırma yaşağına uymamak	14.740	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	14.740	
74	104	Doğum öncesi-sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	14.740	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	14.740	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	14.740	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkra yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	133.981	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvuru işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	133.981	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	133.981	

'Not : 5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanununun 2. maddesine 21.04.2005 tarihli ve 5335 sayılı Kanununun 22.maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 TL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2024 YILI) *

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR-TL
5018 s. K/35	a)Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	8.600
	2-Diğer ilçelerde	4.400
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	99.000
	f)Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	455.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	45.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınır dışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	181.000
	i)5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	6.160.000
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	2.480,000
40	4-Kamu Alacaklarının Silinmesi	
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	50.000
	b)Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	50
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Sayısı: 4	1)Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasınının (1) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkinini	1.750
2942	Kamulaştırma Kanunu 3.md.2.fıkra	1.545.000

*2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2024 tarih ve 32416 sayılı (mük.) R.G.yayımlanmıştır.

DEĞERLİ KAĞITLAR (2024 YILI)
(R.G. T: 28.12.2023, S: 32413 (2.mük.)

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli(TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	87,00
	b) Beyanname	87,00
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	174,00
2	(Mülga:30.12.2004-5481/14. md.)	-
3	Pasaportlar	790,00
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016-6735/27 md.)	565,00
5	(Mülga : 30/12/2004 -5281/14. md)	-
6	(Değişik:14/1/2016 - 6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	b) Değişirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	130,00
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	260,00
7	Aile cüzdanları	705,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	990,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	990,00
11	-(Mülga:2/1/2017-KHK-680/35 md.; Aynen kabul:1/2/2018-7072/34 md.)	
12	Motorlu araç tescil belgesi	885,00
13	İş makinesi tescil belgesi	740,00
14	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	55,00
15	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	130,00
16	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek :28/7/2016-6735/27. md.)	565,00
17	Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	565,00

AMORTİSMAN AYIRMADA ALT SINIR

TUTAR	UYGULAMADÖNEMİ	DAYANAĞI
6.900 TL	01.01.2024 - 31.12.2024	556 Sayılı VUK Genel Tebliği
4.400 TL	01.01.2023 - 31.12.2023	544 sayılı VUK Genel Tebliği
2.000 TL	01.01.2022 - 31.12.2022	530 sayılı VUK Genel Tebliği
1.500 TL	01.01.2021 - 31.12.2021	522 sayılı VUK Genel Tebliği
1.400 TL	01.01.2020 - 31.12.2020	513 sayılı VUK Genel Tebliği
1.200 TL	01.01.2019 - 31.12.2019	504 sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01.01.2018 - 31.12.2018	492 sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01.01.2017 - 31.12.2017	476 sayılı VUK Genel Tebliği

KAMU KONUTLARININ 2024 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9.11.1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:418) 31.12.2023 tarih ve 32416 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	5,66 TL/m ²
b) Kalorifersiz konutlarda	8,85 TL/ m ²
c) Kaloriferli konutlarda	11,61 TL/ m ²
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metre kare için kaloriferli, kapıcıya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	1,36 TL/ m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,58 TL/ m ²
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,24 TL/ m ²
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	4,81 TL/ m ²
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	1,2 TL/ m ²
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	4,64 TL/ m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,54 TL/ m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26.05.2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Emlak Genel Tebliği (Sıra No:294)’nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G: 30.12.2023 - 32415)

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1.Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3.Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4.Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5.Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6.Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşımazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri	(Binde 0)
9.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12.(ek:6728/28.md.-Yürürlük:9/8/2016)14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13.(Ek:6728/28.md.-Yürürlük:9/8/2016) 18/4/2001tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

* 488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 68 seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirme oranında artırılmış ve 1.1.2024 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No: 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları

(R.G.:30.12.2023 - 32415)

15. Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16. Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işleri ne ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17. Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(467,20 TL)
2. Sulhnameler	(467,20 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(2.628,50 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştay'dan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(467,20 TL)
2. (Ek : 6728/28 md. Yürürlük:(9/8/2016) İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(160,30 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(94,60 TL)
ac) İyda senedi	(14,70 TL)
ad) Taşıma senedi	(3,40 TL)
b) Konşimentolar	(94,60 TL)
c) Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(160,30 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(360,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(171,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(171,90 TL)
c) Barnameler	(14,70 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(69,80 TL)
e) Ordinolar	(3,40 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(69,80 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No : 68)

2024 Yılı İçerisinde Uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların Tutarları
(R.G.:30.12.2023 - 32415)

IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1.Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek:5766/10-ç md) (Yürürlük:6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketler dengelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerde gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(3,40 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(467,20TL)
bb)Kurumlar vergisi beyannameleri	(624,10TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(308,30TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(308,30TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(308,30TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(624,10TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(228,80TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(228,80TL)
f) (Değişik:6728/28.Md.Yürürlük:9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(365,50TL)
3.Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(3,40TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 556 (R.G: 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.))

Madde	İlanın şekli	Gösterge
MADDE104-	1-İlanın vergi dairesinde yapılması	17.000
	3-İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	17.000-1.700,000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	1.70,000 ve üzeri
MADDE115-	Tahakkuktan vazgeçme	200
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	690.000
MADDE177	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1-Yıllık;	
	-Alış tutarı	1.400.000
	-Satış tutarı	2.000,000
	2-Yıllık gayrisafi iş hasılatı	690.000
	3-İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	1.400.000
MADDE 232	Fatura kullanma mecburiyeti	6.900
MADDE 252	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	20
MADDE 313	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	6.900
MADDE 323	Şüpheli alacak tutarları	14.000
MADDE 343	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	87
	- Diğer vergilerde	170
MADDE 352	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermayeşirketleri	1.100
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	660
	3-İkinci sınıf tüccarlar	330
	4-Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	150
	5-Kazancı basit usulde tespit edilenler	87
	6-Gelir vergisinden muaf esnaf	40
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1-Sermaye şirketleri	580
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	330
	3- İkinci sınıf tüccarlar	150
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi Olanlar	87
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	40
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	23

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2024 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE353	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu ,serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	-Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	1.700,000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	3.400
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	170.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	1700,00
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	1.700
	6-Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	40.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	2.000
	8-Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	6.600
	-Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.300.000
	9-4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	8.700
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	6.600

MADDE355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	14
MÜKERRER MADDE355	Bilgi vermekten çekinenler ile 107A, mükerrer 242, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86, 148, 149, 150, 256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	11.800
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	5.800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	3.000
	Mükerrer 257. md.1 fik.8 bendi uyarınca, getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	2.800
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	6.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	3.400
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	1.800
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsih etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	5.500,00	
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	320.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (R.G.:30.12.2023 -32415 (2.Mük.))

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ DIŞINDAKİ BELEDİYELERDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ¹

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	20.000	17.000	13.000	11.800	9.500
2.Grup	13.000	9.500	7.900	6.600	5.800
3.Grup	9.500	6.600	5.800	4.000	3.300
4.Grup	4.000	3.300	2.300	2.000	1.700
5.Grup	2.300	2.000	1.400	1.400	1.180
6.Grup	1.400	1.180	700	660	500
7.Grup	500	400	260	150	110

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE UYGULANACAK ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ TARİFESİ²

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	25.000	21.250	16.250	14.750	11.875
2.Grup	16.250	11.875	9.875	8.250	7.250
3.Grup	11.875	8.250	7.250	5.000	4.125
4.Grup	5.000	4.125	2.875	2.500	2.125
5.Grup	2.875	2.500	1.750	1.750	1.475
6.Grup	1.750	1.475	875	825	625
7.Grup	625	500	325	287	212

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI³ (Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Belediyeler İle Nüfusu 5.000'den Az Olan Belediyelerde)

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1.Derece	2.Derece	3.Derece	4.Derece	5.Derece
1.Grup	10.000	8.500	6.500	5.900	4.750
2.Grup	6.500	4.750	3.950	3.300	2.900
3.Grup	4.750	3.300	2.900	2.000	1.650
4.Grup	2.000	1.650	1.150	1.000	850
5.Grup	1.150	1.000	700	700	590
6.Grup	700	590	350	330	250
7.Grup	250	200	130	115	85

1 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları %25 artırılarak hesaplanacaktır.

2 13/12/2005 tarihli ve 2005/9817sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekindeki Kararın 7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirlenen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde %50 indirimli olarak uygulanacaktır. Kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 55 kuruş olarak hesaplanacak; iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları bu tarifeye göre hesaplanacaktır.

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNU'NA GÖRE VERİLECEK PARA CEZALARI (2024 YILI)

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		EnAz	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.32	2.052	2.052
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.33	977	977
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiye)	977	977
	5326 s.K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	21.176	106.229
Rahatsız etme (Belediye Zabıtası)	5326 s.K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	977	977
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s.K.md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	977	977
	5326 s.K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	2.052	10.515
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1;2/1	977	977
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1ve 3/12	578	578
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı olan kamu görevlilere kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	198	198
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	313	313
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	10.515	106.229
	5326 s.K.md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	977	977
	5326 s. K.md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	2.052	63.683
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	2.052	106.229
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	977	977
	5326 s. K. md.41/6(Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	5.227	5.227
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K.md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	2.052	63.683

(*) 5326 s. K.17/7 md. uyarınca; idari para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre;6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *" Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibare- sinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekerrür olmadığından tekerrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32.maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay14.DaireE:2013/2967,K:2014/620

Hükümveren Danıştay Öndördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Öndördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... *Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekerrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.*

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekerrür hükmü uygulanmak sure tiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolayısıyla tekerrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1.İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve **775 sayılı Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve **2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve **3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, *"Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde , davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek."* hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

2024 YILINA AİT EMLAK (BİNA, ARSA VE ARAZİ) VERGİ DEĞERLERİ VE HESAPLAMALARI

Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No : 84)
(R.G. : 30 Aralık 2023 - 32415 (2.Mük.))

2023 Yılı ve Önceki Yıllarda Mükellef Olanların 2024 Yılına Ait Emlak Vergi Değerlerinin Hesabı

Bu mükelleflerin bina, arsa ve arazilerinin 2024 yılı vergi değerleri, 2023 yılı vergi değerlerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgöl yirmi üç) oranında artırılması suretiyle bulunacak tutarlar olacaktır.

2024 Yılı İtibarıyla Mükellef Olacakların Emlak Vergi Değerlerinin Tespiti

Mükellefiyeti 2024 yılında başlayanların, mükellefiyetleri ile ilgili bina, arsa ve arazi vergisi tarhiyatına esas alınacak vergi değerleri; takdir komisyonlarınca 2021 yılında takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekaresi birim değerleri; 24.11.2022 tarihli ve 32023 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:542) ile 2022 yılına 2022 yılına ait belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%122,93 / 2=$) $\% 61,465$ (altmış bir virgöl dört yüz altmış beş) nispetinde artırılması suretiyle bulunacak 2023 yılı değerinin, bu yıla ait yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgöl yirmi üç) nispetinde artırılması suretiyle dikkate alınacaktır.

1319 Sayılı Kanunun 42 nci Maddesinde Yer Alan Tutarın Tespiti

2024 yılında uygulanacak olan 1319 sayılı Kanunun 42 nci maddesinde yer alan tutar,2023 yılına ait tutarın 2023 yılı için belirlenen yeniden değerlendirme oranının yarısı olan ($\%58,46/2=$) $\%29,23$ (yirmi dokuz virgöl yirmi üç) oranında artırılması suretiyle 12.880.000 Türk Lirası olarak tespit edilmiştir.

1319 Sayılı Kanunun 44 üncü Maddesinde Yer Alan Vergi Oranlarına Esas Mesken Nitelikli Taşınmaz Değerlerinin Alt ve Üst Sınırlarının Tespiti

12.880.000 TL ile 19.321.000 TL arasında olanlar (bu tutar dahil)	
12.880.000 TL'yi aşan kısmı için	(Binde 3)
25.763.000 TL'ye kadar olanlar (bu tutar dahil) 19.321.000 TL'si için	
19.323 TL, fazlası için	(Binde 6)
25.763.000 TL'den fazla olanlar 25.763.000 TL'si için 57.975 TL, fazlası için	(Binde10)

olarak tespit edilmiştir.

HİZMET ERBABINA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN GELİR VERGİSİNDEN İSTİSNALARI

2024 yılında uygulanacak vergi tutar ve oranlarına ilişkin tebliğler 28 Aralık 2023 tarih ve 32413 sayılı, 29 Aralık 2023 tarih ve 32414 sayılı ve 30.12.2023 tarihli 32415 sayılı (2.Mükerrer) Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler (işverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı istisna kapsamındadır.

Ödemenin bu tutarı aşması halinde aşan kısım ile bu amaçla sağlanan diğer menfaatler ücret olarak vergilendirilir.)

Hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde istisna uygulaması

Hizmet erbabına nakit ödeme yapılmaksızın yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlerde

a) İşverenlerce, hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

b) İşverenlerce, hazır yemek hizmeti veren mükelleflerden satın alınan yemeğin, işyerinde veya müştemilatında hizmet erbabına verilmesi durumunda sağlanan menfaatler herhangi bir tutarla sınırlı olmaksızın,

c) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyip yemek hizmeti veren işletmelerde bu hizmetin sağlandığı durumlarda, bu işletmelere yapılan ödemelerin her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı,

ç) İşverenlerce, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmediği ve yemek hizmetinin, yemek kartı ve/veya yemek çeki hizmeti veren işletmelerin yemek kartlarına yükleme yapılmak veya yemek çeki satın alınmak suretiyle verildiği durumlarda, her bir çalışan için çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmayan kısmı,

gelir vergisinden istisna olup bu istisnaların uygulamasına yönelik açıklamalar 26/7/1995 tarihli ve 22355 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:186)’nde yapılmıştır.

İşverenlerce hizmet erbabına nakit olarak verilen yemek bedelinde istisna

7420 sayılı Kanunla,1/12/2024 tarihinden itibaren uygulanmak üzere,193 sayılı Kanunun 23üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinin parantez içi hükmünde yapılan değişiklikle, işverenler tarafından hizmet erbabına işyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda, yemek bedelinin nakit olarak verilmesi suretiyle sağlanan menfaatler de istisna kapsamına alınmıştır.

(2) Hizmet erbabına nakit olarak ödenen yemek bedelinin gelir vergisinden istisna edilebilmesi için;

a) İşverenler tarafından iş yerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi,

b) Günlük yemek bedelinin 170 Türk lirasını aşmaması,

c) Fiilen çalışılan günlere ilişkin olması, gerekmektedir.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
5846	23.01.2008 tarih ve 5728 s. K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	977 TL

7126 SAYILI SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 s. Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	1.613 TL

SİGORTALI ÇALIŞANLARDAN PRİME ESAS KAZANÇLARDAN İSTİSNA TUTULACAK

(SGK/Sigorta Primleri Gn. Müd. 09.01.2024 tarihli ve 3 sayılı Prime Esas Kazançların Alt ve Üst Sınırları ile Bazı İşlemlere Esas Tutarlara İlişkin Genelgesi)

Yemek parası	5510 s. K. 4/a md.	157,69 TL
Çocuk zammı		400,05 TL
Aile zammı (yardımı)		2.000,25 TL
Emzirme ödeneği	5510 s. K. 4/a-b,16/a md.	857,00TL
Cenaze ödeneği	5510 s. K. 37. md.	3.385,00TL

5510 sayılı Kanunun 4/a bendine tabi sigortalılar için

GECİKME ZAMMI TABLOSU

Uygulama Tarihleri	Genel Tebliğ No / Madde No/ B.K.K. No	Oranı	Açıklama
01.09.1985-31.05.1988 Tarihleri arasında	370	%10	1.Ay
		%7	Takip eden 5 ay için aylık
		%5	Diğer aylar için aylık
01.06.1988-31.12.1988 Tarihleri arasında	372	%10	İlk 3 ay
		%8	Takip eden 3 ay için aylık
		%6	Diğer aylar için aylık
01.01.1989-31.12.1989 tarihleri arasında	375	%10	İlk 4 Ay için aylık
		%7	Diğer aylar için aylık
01.01.1990-29.12.1993 tarihleri arasında	378	%7	Tüm aylar için aylık
30.12.1993-07.03.1994 tarihleri arasında	381	%9	Tüm aylar için aylık
08.03.1994-30.08.1995 tarihleri arasında	383	%12	Tüm aylar için aylık
31.08.1995-31.01.1996 tarihleri arasında	389	%10	Tüm aylar için aylık
01.02.1996-08.07.1998 tarihleri arasında	391	%15	Tüm aylar için aylık
09.07.1998-19.01.2000 tarihleri arasında	403	%12	Tüm aylar için aylık
20.01.2000-01.12.2000 tarihleri arasında	408	%6	Her ay için
02.12.2000-28.03.2001 tarihleri arasında	411	%5	Her ay için
29.03.2001-30.01.2002 tarihleri arasında	415	%10	Her ay için
31.01.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	422	%7	Her ay için
12.11.2003-01.01.2004 tarihleri arasında	429	%4	Her ay için
02.01.2004-01.03.2005 tarihleri arasında	5035 sayılı Kanununun 4.maddesi	%4	Her ay için
02.03.2005-20.04.2006 tarihleri arasında	434	%4	Her ay için
21.04.2006 tarihinden itibaren	438	%2,5	Her ay için
19.11.2009 tarihinden itibaren	2009/15565 sayılı B.K.K.	%1,95	Her ay için
19.10.2010 tarihinden itibaren	2010/965 sayılı B.K.K.	%1,40	Her ay için
05.09.2018 tarihinden itibaren	62 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı	%2	Her ay için
01.07.2019 tarihinden itibaren	1266 sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
02.10.2019 tarihinden itibaren	1592 sayılı C.K.	%2	Her ay için
30.12.2019 tarihinden itibaren	1947sayılı C.K.	%1,6	Her ay için
21.07.2022 tarihinden itibaren	5801sayılı C.K.	%2,5	Her ay için
14.11.2023 tarihinden itibaren	7782 sayılı C.K.	%3,5	Her ay için

H-CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları*

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	<u>GÜNDELİK</u> <u>MİKTARI (TL)</u>
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (md. 33)	
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	465
b) Ek göstergesi 6400 (dahil)-8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	435
c) Ek göstergesi 3600 (dahil)-6400 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	420
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	405
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	400
<p>1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.</p> <p>* 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %60 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50'si, müteakip 90 günü için ise müstahak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.</p>	
II-Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (md. 50)	
50 nci maddenin 1,2,3,4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1 - 4 olanlar	82
b) Kadro derecesi 5 - 15 olanlar	77
<i>Bu tazminattan yararlananlardan;</i>	
<p>1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.</p> <p>2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.</p>	

* 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, 1.1.2024 - 31.12.2024 tarihleri arasında uygulanacaktır.

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	10,10 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	10,70 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödeneceği (K) işaretili cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

	Belediye Nüfusu	Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	10.000'e kadar olanlar için	1.333 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	1.426 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	1.575 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	1.780 TL
	250.001'den1.000.000'e kadar olanlar için	2.125 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	2.470 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için	2.470 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için	3.280 TL

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı süreçte ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.1.2024 - 31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2024-31.12.2024 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2024 YILI

(R.G : 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	33.000 TL
--	-----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEKSURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2024 YILI) (RG: 30.12.2023 -32415 (2.Mük.)

İşyerinde veya müştemilatında yemek verilmeyen durumlarda çalışılan günlere ait bir günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarı (Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi)	170 TL
---	--------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2024 YILI)

(R.G.: 30.12.2023 - 32415 (2.Mük.)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2022 takvim yılında uygulanmak üzere	
- Büyükşehir belediye sınırları içinde	55.000 TL
- Diğer yerlerde	34.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(30.12.2023 tarih ve 32415 (2.mük.) sayılı Resmi Gazete)
193 sayılı Kanun'un 31. maddesinde yer alan Engellilik indirimi

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %80'ini kaybedenler)	6.900
II. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %60'ını kaybedenler)	4.000
III. Derece Engelliler (Çalışma Gücünün Asgari %40'ını kaybedenler)	1.700

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2023	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 554) (25.11.2023 tarih ve 32380)	%58,46
2022	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No: 533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%122,93
2021	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:533) (27.11.2021 tarih ve 31672)	%36,20
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31.12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın yarısı üzerinden kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığındaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıldan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş günü
b)	5 Yıldan Fazla 15 Yıldan Az Olanlar	20 İş günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler ile 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık ücret
b) İş 6 aydan 1.5 yıla kadar sürmüş işçi için	4 Hafta	4 Haftalık ücret
c) İş 1.5 yıldan 3 yıla kadar sürmüş işçi için	6 Hafta	6 Haftalık ücret
d) İş 3 yıldan fazla sürmüş olan işçi için	8 Hafta	8 Haftalık ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİLİK ESENEĞİ (KURUMŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1.maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1.maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanunun 152. md. son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanunun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanunun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanunun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2.maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanunun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanunun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanunun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4.maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9.maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13.maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM Başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14.maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu md. 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-çigortalı olan memurlar açısından 5510sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay (gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir).
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
DMK 108. md	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine yada yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 nci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; Bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1)Esas Aylık	Vekalet ettiği kadro derecesinin ilk kademe aylığının ek göstergesi dahil 2/3 oranındadır.
2)Kıdem Aylığı	Hiç verilmeyecek
3)Taban Aylığı	2/3 oranında verilecektir
4)Yan Ödeme	Tam verilir
5)Özel Hizmet Tazminatı	Tam verilir
6)Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam verilir
7)Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam verilir
8)Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam verilir
9)Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam verilir
10)Tedavi Giderleri	Tam verilir
11)Damga Vergisi	Vergiye tabi hak edişlerden kesilir
12)Emekli Keseneği	Taban aylığı dahil aldığı aylık üzerinden (2/3 tutarından) tam kesilir a) İşe başlamada kısıtlı aylıktan kesilemez b) İlk tam maaşından giriş aidatı kesilir c) İşten ayrılmalarda aylık kısıtlı hesaplansa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13)Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2-Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetiçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4-LojmanTazminatı	Verilmez
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emekli Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1-Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3'ü verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2-Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddeti, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asil- de aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmemek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1-Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2-Kıdem Aylığı	Verilmez
3-Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657s.K.175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4-Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5-Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6-Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7-Gelir Vergisi	Tabidir
8-Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafırhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım- gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	2.052 TL
b)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesı olmadan cenaze defnedenden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık Zabıta Yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	2.052 TL
c)1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; izinsiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	2.052 TL
İdarî para cezasına itiraz: 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2024YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi	İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir	Belediye Encümeni	2.052,00TL

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde itiraz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idarî para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir sürede verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

ÖDEMELERDE VERGİ BORCU SORGULAMA

3 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere;	Limit-TL
- 4734sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların, mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle yapacakları ödemeler,	5.000,00
- Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemeler,	
17.02.2023 tarihli ve 32107 sayılı R.G. yayımlanan Tahsilat Tebliğine istinaden Deprem kapsamındaki ödemelerde 31.07.2023 tarihine kadar uygulanmayacaktır.	

ÖDEMELERDE SGK BORCU YOKTUR TALEP ETME BORÇ LİMİTLERİ 2024 YILI İÇİN

4a SSK kapsamında işçi çalıştırıyorsanız ödeme vadesi geçmiş sigorta prim borcunuz brüt asgari ücretin tavan tutarının 3 katına kadar kesinleşmiş borç olarak kabul edilmez ve bu tutarı geçmeyen borçlar SGK ihale borç yok yazısı için engel teşkil etmez. Tüzel kişiler ve işçi çalıştıranlarda ihaleye katılmak için SGK borcu üst sınırı	450.056,25TL
Alt yükleniciler ve alt yüklenici çalıştıran işverenler için ise brüt asgari ücretin tavan tutarının 6 katına kadar olan borçlar ihale borcu olmadığına dair yazı için engel teşkil etmemekte Bu kapsamda 2024 yılı için SGK borcu yoktur üst limiti	900.112,50TL
Eğer işveren aynı zamanda gerçek kişi ise ve tabiki vergi mükellefi ise brüt asgari ücretin 3 katına kadar olan ödeme vadesi geçmiş BAĞ-KUR prim borcu SGK borcu yok yazısı almak için engel teşkil etmez. Bunun için ihale SGK borç üst limiti	60.007,50TL
4734 Sayılı Kanun ile diğer Kanunlara tabi olan ihalelere katılmak için geçerlidir. Hakediş ödemelerinde bir sınır yoktur. Eğer son ödeme vadesi geçmiş borçlar varsa hakediş ödemeleri yapılmaz ya da yapılırsa bile hakediş ödemelerinden kesinti yapılır.	

YÜRÜRLÜK TARİHLERİNE GÖRE TECİL FAİZİ ORANLARI

Dönemler	FaizOranı (Yıllık)	YasalDüzenleme
25.01.2000-20.12.2000 tarihleri arasında	48%	409 SeriNo.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.12.2000-30.03.2001 tarihleri arasında	36%	412 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
31.03.2001-01.02.2002 tarihleri arasında	72%	416 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
02.02.2002-11.11.2003 tarihleri arasında	60%	421 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
12.11.2003-03.03.2005 tarihleri arasında	36%	429 Seri No.lu Tahsilat Genel Tebliği
04.03.2005-27.04.2006 tarihleri arasında	30%	434 SeriNo.lu Tahsilat Genel Tebliği
28.04.2006-20.11.2009 tarihleri arasında	24%	438 SeriNo.lu Tahsilat Genel Tebliği
21.11.2009-20.10.2010 tarihleri arasında	19%	Seri:C SıraNo:1 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010-05.09.2018 tarihleri arasında	12%	Seri:C SıraNo:2 Tahsilat Genel Tebliği
06.09.2018-24.10.2019 tarihleri arasında	22%	Seri:C SıraNo:3 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019-29.12.2019 tarihleri arasında	19%	Seri:C SıraNo:4 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019-20.07.2022 tarihleri arasında	15%	Seri:C SıraNo:5 Tahsilat Genel Tebliği
21.07.2022 tarihinden itibaren	24%	Seri:C SıraNo:6 Tahsilat Genel Tebliği
14.11.2023 tarihinden itibaren	36%	Seri:C SıraNo:7 Tahsilat Genel Tebliği

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2024 YILI)*

	TL
1.Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/2) 1	2.138.400
2.Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (md.17/3) 2	6.415.200
3.Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md.45) 3	6.411.600
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000 TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4.Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (md. 51) 4	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	234.000
b-Diğer İlçelerde	115.920
5.Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira,Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (md.76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	1.411.200
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	707.400
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	513.000
ç) Diğer İlçelerde	383.400

Bu madde ile ilgili parasal sınırların her biri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi gözönüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md.3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2)numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51.Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi :Mahalli komisyonların yetkileri-Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri aynı hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

*2024 Yılı Bütçe Kanunu 31.12.2022 tarih ve 31706 (Mükerrer) R.G.'de yayımlanmıştır.

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2024 - 31.12.2024)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemetleri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 günlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000'e kadar olan belediyeler	17.200 TL
	10.000'den fazla olan belediyeler	34.400 TL

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ (01.01.2024-31.12.2024 tarihleri arası)

	Yasal Dayanak	
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	106.290,55 TL 'den az olan tutarlar için
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	106.290,55 TL 'den fazla olan tutarlar için

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G.Tarihve Sayısı:12.8.2023 – 32277)

YAPININ MİMARLIK HİZMETLERİNE ESAS OLAN SINIFI	Yapının Birim Maliyeti (BM) TL m ²
I. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	1.050,00
1. Kâgir veya betonarme ihata duvarı (3,00 m yüksekliğe kadar)	
2. Basit kümes ve basit tarım yapıları	
3. Yumuşak plastik örtülü seralar	
4. Mevcut yapılar arası bağlantı-geçiş yapıları	
5. Geçici kullanımı olan küçük yapılar	
6. Kalıcı kullanımı olan yardımcı yapılar	
7. Gölgelekler-çardaklar	
8. Üstü kapalı yanları açık dinlenme, oyun ve gösteri alanları	
9. Depo amaçlı kayadan oyma yapılar	
10. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	1.550,00
1. Cam veya sert plastik örtülü seralar	
2. Basit padok, büyük ve küçük baş hayvan ağılları	
3. Kâgir ve betonarme su depoları	
4. İşyeri depoları	
5. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
II. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	2.600,00
1. Kuleler, ayaklı su depoları	
2. Palplanj ve ankrajlı perde ve istinat duvarları	
3. Kayıkhanes	
4. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR	3.800,00
1. Şişirme (Pnömatik) yapılar	
2. Tek katlı ofisler, dükkân ve basit atölyeler	
3. Semt sahaları, küçük semt parkları, çocuk oyun alanları ve eklentileri	
4. Tarımsal endüstri yapıları (Tek katlı, prefabrik beton, betonarme veya çelik depo ve atölyeler, tesisat ağırlıklı ağıllar, fidan yetiştirme ve bekletme tesisleri)	
5. Yat bakım ve onarım atölyeleri, çekek yerleri	
6. Jeoloji, botanik ve tema parkları	
7. Mezbahalar	
8. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR	5.350,00
1. Hangar yapıları (küçük uçaklar, helikopterler, tarım uçakları park ve bakım onarım yeri)	
2. Sanayi yapıları (Tek katlı, bodrum ve asma katı da olabilen)	
3. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
III. SINIF YAPILAR	
A GRUBU YAPILAR	7.500,00
1. Okul ve mahalle spor tesisleri (Temel eğitim okullarının veya işletme ve tesislerin spor salonları, jimnastik salonları, semt salonları)	

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G. T: 12.8.2023, S: 32277)

2. Katlı garajlar	
3. Ticari amaçlı binalar (üç kata kadar üç kat dâhil - asansörsüz - 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
4. Alışveriş merkezleri (semt pazarları, küçük ve büyük hal binaları, marketler vb.)	
5. Basımevleri, matbaalar	
6. Soğuk hava depoları	
7. Konutlar (üç kata kadar-üç kat dâhil- asansörsüz- 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 34 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre asansör yeri bırakılacak)	
8. Akaryakıt ve gaz istasyonları	
9. Kampingerler	
10. Semt postaneleri	
11. Küçük sanayi tesisleri (Donanımlı atölyeler, imalathane, dökümhane)	
12. Kreş ve gündüz bakımevleri, hobi ve oyun salonları	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBU YAPILAR.....	9.000,00
1. Entegre tarımsal endüstri yapıları, büyük çiftlik yapıları	
2. Gençlik merkezleri, halk evleri	
3. Lokanta, kafeterya ve yemekhaneler	
4. Temel eğitim okulları	
5. Küçük kitaplık ve benzeri kültür tesisleri	
6. Jandarma ve emniyet karakol binaları	
7. Sağlık ocakları, kamu sağlık dispanserleri	
8. Ticari amaçlı binalar (Yapı yüksekliği 21,50 m’ye kadar olan)	
9. 150 kişiye kadar cezaevleri	
10. Fuarlar	
11. Sergi salonları	
12. Konutlar (Yapı yüksekliği 21,50 m’den az yapılar)	
13. Marinalar	
14. Gece kulübü, diskotekler	
15. Misafirhaneler, pansiyonlar	
16. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

IV. SINIFYAPILAR

A GRUBU YAPILAR.....	10.200,00
1. Özelliği olan büyük okul yapıları (Spor salonu, konferans salonu ve ek tesisleri olan eğitim yapıları)	
2. Poliklinikler	
3. Liman binaları	
4. İdari binalar (ilçe tipi hükümet konakları, vergi daireleri ve benzeri)	
5. İlçe belediyeleri	
6. 150 kişiyi geçen cezaevleri	
7. Kaplıcalar, şifaevleri ve benzeri termal tesisleri	
8. İbadethaneler (1500 kişiyeye kadar)	
9. Aquaparklar	
10. Entegre sanayi tesisleri	

2024 YILI YAPI YAKLAŞIK BİRİM MALİYETLERİ (R.G.Tarihve Sayısı:12.8.2023– 32277)

11. Müstakil spor köyleri (Yüzme havuzları, spor salonları ve statları bulunan)	
12. Yaşlılar huzurevi, kimsesiz çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları	
13. Büyük alışveriş merkezler	
14. Yüksekokullar ve eğitim enstitüleri	
15. Apartman tipi konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m'den az yapılar)	
16. Oteller (1 ve 2 yıldızlı)	
17. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
B GRUBUYAPILAR.....	12.050,00
1. Araştırma binaları, laboratuvarlar ve sağlık merkezleri	
2. İl tipi belediyeler	
3. İl tipi idari kamu binaları	
4. Metro istasyonları	
5. Stadyum, spor salonları ve yüzme havuzları	
6. Büyük postaneler (merkez postaneleri)	
7. Otobüs terminaleri	
8. Eğlence amaçlı yapılar (çok amaçlı toplantı, eğlence ve düğün salonları)	
9. Banka binaları	
10. Normal radyo ve televizyon binaları	
11. Özelliği olan genel sığınaklar	
12. Müstakil veya ikiz konutlar (Bağımsız bölüm brüt alanı 151 m ² ~600 m ² villalar, teras evleri, dağ evleri, kaymakam evi ve benzeri)	
13. Bu gruptakilere benzer yapılar.	
C GRUBU YAPILAR.....	12.450,00
1. Büyük kütüphaneler ve kültür yapıları	
2. Bakanlık binaları	
3. Yükseköğrenim yurtları	
4. Arşiv binaları	
5. Radyoaktif korumalı depolar	
6. Büyük Adliye Sarayları	
7. Otel (3 yıldızlı) ve moteller	
8. Rehabilitasyon ve tedavi merkezleri	
9. İl tipi hükümet konakları ve büyükşehir belediye binaları	
10. İş merkezleri (Yapı yüksekliği 21,50 m ile 30,50 m arası - 30,50 m dâhil yapılar)	
11. Konutlar (Yapı yüksekliği 30,50 m ile 51,50 m arası -51,50 m dâhil yapılar)	
12. Bu gruptakilere benzer yapılar.	

* Benzer yapılar, ilgili gruptaki yapılara kıyasen uygulayıcı kurum ve kuruluşlarca Mimarlık ve Mühendislik Hizmetleri Şartnamesinin ilgili hükümlerinden yararlanılarak belirlenecektir.

Tebliğın revizyonu çalışmalarında sınıfı veya grubu değiştirilen veya tebliğden çıkarılan yapılar için, 2023/2 yılından önceki tebliğlere göre yapı sınıfı ve grubu belirlenmiş mimarlık ve mühendislik hizmetlerinde; belirlendiği yılın tebliğindeki yapı sınıfı ve grubu değiştirilmeksizin 2023/2 yılı tebliğinde karşılığı olan tutar esas alınmak suretiyle hesap yapılacaktır.

Tebliğdeki sınıf ve gruplar yapım aşamasında belirlenirken tereddüte düşülmesi halinde, o yapının yapı yaklaşık maliyeti; yapının projesine göre hazırlanacak metrajlara Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Birim Fiyatlarının uygulanması suretiyle hesaplanacaktır.

1.1.2024 TARİHİNDEN İTİBAREN, MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİ İÇİN GEÇERLİ KATSAYILAR
(R.G.Tarihve Sayısı :12.8.2023 - 32277)

Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar	Yıllar	2023/2 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	23.267.194,453	1982	272.451.614	2004	23.767
1954	20.987.142,698	1983	236.835,887	2005	121.288
1955	18.586.884,956	1984	189.476.266	2006	20.081
1956	15.227.591,163	1985	130.617.077	2007	117.912
1957	13.321.329,255	1986	94.603.027	2008	16.816
1958	12.185.318,432	1987	72.917.477	2009	15.360
1959-1966	10.351.054,523	1988	48.476.659	2010	14,982
1967	9.390.863,686	1989	29.409,083	2011	13,908
1968	8.620.273,095	1990	17.838.375	2012	14.152
1969	8.211.615,994	1991	11.446.444	2013	13,464
1970	7.663.684,088	1992	6.873,657	2014	12,323
1971	6.894.944,039	1993	4.146,425	2015	11.488
1972	5.843.480,732	1994	2.484.260	2016	10.688
1973	5.169.172,490	1995	1.129.194	2017	9.709
1974	3.836.584,440	1996	625,631	2018	8.432
1975	3.059.460,073	1997	321,367	2019	6.857
1976	2.609.546,021	1998	186,225	2020	5.830
1977	1.914.129,880	1999	120.197	2021	4,693
1978	1.368.773,888	2000	72.691	2022	2,833
1979	1.013.446,917	2001	59,381	2022/2	1,983
1980	473.400,497	2002	35.884	2022/3	1.823
1981	327.670,091	2003	27,548	2023	1.841
				2023/2	1.000

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ KABAHATLERİN 2024 YILINDA UYGULANACAK CEZA TUTARLARI

	İdari Para Cezası Gerektiren Kabahat	TTK'nın İlgili Maddesi	Kanunda Yer Alan İdari Para Cezası Tutarı(TL)	01.01.2024-31.12.2024 Tarihleri Arasında Uygulanacak Ceza Tutarı (TL)
1	Ticaret sicili müdürünce verilen süre içinde tescil isteminde bulunulmaması veya tescilden kaçınma sebeplerinin bildirilmemesi	33/2	1.000	12.288
2	Ticaret siciline tescil ve kayıt için gerçeğe aykırı beyanda bulunulması	38/1	2.000	24.607
3	Ticaret unvanına ilişkin Kanunda öngörülen esaslara aykırı davranılması**	51/2	2.000	24.607
4	Ticari defterlerin üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmaması	562/1-a	4.000	49.276
5	İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesinin ticari defterlerden izlenememesi	562/1-a	4.000	49.276
6	Tacirin, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamaması	562/1-b	4.000	49.276
7	Ticari defterlerin açılış ve/veya kapanış onaylarının Yapılmaması	562/1-c	4.000	49.276
8	Ticari defterlerin TTK'nın 65.maddesine uygun olarak tutulmaması <ul style="list-style-type: none"> • Defterlerin Türkçe tutulmaması • Defterlerde, kısaltmaların, harflerin, rakamların ve sembollerin kullanılması halinde bunların anlamlarının açıkça belirtilmemesi • Defterlere yazımların ve diğer gerekli kayıtların eksiksiz doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılmaması • Defterlere yapılan bir kaydın, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilmesi ve değiştirilmesi • Defterlerde, kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmelerin yapılması	562/1-d	4.000	49.276

9	TTK'nın 66.maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkarılması	562/1-e	4.000	49.276
10	Saklanması zorunlu olan belgelerin, sadece görüntü veya başkaca bir veri taşıyıcısı aracılığıyla ibraz edilebildiği durumlarda bu belgelerin bastırılarak veya okunabilen kopyaları sunularak ibraz edilmemesi	562/1-f	4.000	49.276
11	Finansal tabloların, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan muhasebe standartlarına göre düzenlenmemesi	562/2	4.000	49.276
12	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay sahipleri ile sahip oldukları paya ilişkin bilgilerin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-a	20.000	96.226
13	Anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin devrinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna bildirilmemesi	562/13-b	5.000	24.055
<p>**Söz konusu kabahate ilişkin olarak TTK'nın 51/2. maddesinde, "39 ilâ 45 inci veya 48 inci maddeleri ihlal edenler, ikibin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." hükmü yer almaktadır. Anılan hükümde, idari yaptırıma bağlanan fiiller ayrı ayrı sayılmamış, TTK'nın belli hükümlerine atf yapılmakla yetinilmiştir. Bu durumda, yollama yapılan maddelerde yer alan her fiile aykırı davranış idari yaptırıma bağlanmış olmaktadır.</p>				

**1.7.2023 TARİHİNDEN İTİBAREN, PROJE VE KONTROLLÜK
İŞLERİNDE UYGULANMAK YENİ ORANLAR
(R.G.Tarih ve Sayısı : 12.8.2023 - 32277)**

2001	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	86.701
2001	2.	dönemi (15 Nisan -14 Mayıs) sözleşmeleri için	84,793
2001	3.	dönemi (15 Mayıs -14 Haziran) sözleşmeleri için	76.235
2001	4.	dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	73.194
2001	5.	dönemi (1 Temmuz - 14 Eylül) sözleşmeleri için	70.190
2001	6.	dönemi (15 Eylül -14 Ekim) sözleşmeleri için	66.694
2001	7.	dönemi (15 Ekim -14 Kasım) sözleşmeleri için	63.357
2001	8.	dönemi (15 Kasım -14 Aralık) sözleşmeleri için	59.705
2001	9.	dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	57,011
2002	1.	dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	52,234
2002	2.	dönemi (15 Ocak -14 Mayıs) sözleşmeleri için	42.396
2002	3.	dönemi (15 Mayıs -14 Temmuz) sözleşmeleri için	40.816
2002	4.	dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	38.440
2002	5.	dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	37,321
2003	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	34.145
2003	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	33.658
2004	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	31.442
2004	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	30,307
2005	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	29.232
2005	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	27.326
2006	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	26.670
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	25,560
2007	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	24,461
2007	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	23,670
2008	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	23.026
2008	2.	dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	21.597
2008	3.	dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	20.482
2009	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	19,858
2009	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	18.894
2010	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	18,270
2010	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	17.614

2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	16,533
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	15.864
2012	1.	dönemi (1 Ocak -14 Ocak) sözleşmeleri için	14,840
2012	12.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.841
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9.808
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	9.176
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9,140
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.597
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	8,337
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8.196
2016	1.	dönemi (1 Ocak • 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,439
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,384
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.877
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6.881
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6.081
2018	2.	donemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5..997
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5.053
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5.146
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4.513
2020	2.	ldönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,469
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	3.979
2021	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3.901
2022	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,753
2022	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,121
2023	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1.377
2023	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (RG. T: 09 Mart 2023 –S: 32127)

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	7.000
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	4.000
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet teskere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. Teminat iadeleri ile sağlık turizm ve turist sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27. maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vevnede bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	9.500
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	70.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	40.000
2. Kaybedilen alımlar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alımlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	4.000
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	35.000

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (SıraNo:80) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)
(R.G.: 09 Mart 2023 – 32127)

<p>2.Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı.</p>	15.000
<p>C-MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK</p>	
<p>1.Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin Limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)</p>	
<p>1.1.Yıllık yevmiye sayısı kırkbine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)</p>	17.000
<p>1.2.Yıllık yevmiye sayısı kırkbini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)</p>	23.500
<p>1.3.Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde</p>	84.000
<p>2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.</p>	
<p>4.Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.</p>	
<p>Ç-MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ</p>	
<p>1.Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.</p>	250.000
<p>D-TAŞINIRMALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI</p>	
<p>1.Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,</p>	
<p>1.1.Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında</p>	25.000
<p>1.2.Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde</p>	100.000
<p>2.Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.</p>	

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

ÖNÖDEME İŞLEMLERİ

A - HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1.Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1.İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	3.820
1.2.Diğer ilçelerde	1.990
2.Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	44.000
3.Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	25.530
4.Bakanların katılacağı yurtdışı seyahatlerde kullanılmak üzere	74.000
5.Mahkeme harç ve giderleri	
5.1.İstanbul il merkezi için	300.000
5.2.Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	250.000
5.3.Diğer il ve ilçeler için	100.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	202.200
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	19.900
8.Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	81.000
9.Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı ve Cumhurbaşkanlığı	1.470.130
10.Yargılama Giderleri	50.000
11.Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	9.250
12.Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1.Büyükşehir belediye sınırları içinde	20.100
12.2.Diğer il ve ilçelerde	12.060
B-ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10.Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	3.820
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1.213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2.Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (Sıra No:80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar) (R.G. T: 09 Mart 2023, S: 32127)

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışından kalan;	
2.1.Zarûrî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30.000
2.2.Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	30,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	2.973
---	-------

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 80)
(Parasal Sınırlar ve Oranlar)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 82)
(R.G. :22.7.2023 - 32256)

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları:(Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1. 1.7.2023 tarihinden itibaren:	
1.1.Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2.Temerrüt faiz oranı	
1.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2.Ticari işlerde (24.6.2023 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1.1.2022 - 31.12.2022 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (21.01.2022 tarihli T.C. Merkez Bankası Tebliği ile)	15,75
3. 1.1.2021-31.12.2021 dönemi için	
3.1.Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2.Temerrüt faiz oranı	
3.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2.Ticari işlerde (19.12.2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75

2024 YILI EŞİK DEĞERLER VE İHALE İLAN SÜRELERİ (1.2.2023 - 31.01.2024)

İŞİN ADI	LİMİT	İHALE USULÜ	YAKLAŞIK MALİYET	İLAN SÜRESİ	İLAN YERİ
MALVE HİZMET ALIMI	Eşik Değer Üstü (19.029.344 TL Üstü)	Açık İhale	Genel Bütçede 19.029.344 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (19.029.344 TL'ye kadar)	Bütün Usuller	1.245.628 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + internet haber sitesi
			1.245.628 - 2.491.384 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			2.491.384 üzeri - 19.029.344 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:3/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete
YAPIM İŞİ	Eşik Değer Üstü (418.648.353 TL Üstü)	Açık İhaleler	418.648.353 TL ve üzeri	İhale tarihinden en az 40 gün önce md:13/A-1	K.İ.K.'de en az 1 defa
		Belli İstekliler		Son başvuru tarihinden az 14 gün önce md:13/A-2	
		Pazarlık		İhale tarihinden en az 25 gün önce md:13/A-3	
	Eşik Değere Kadar (418.648.353 TL'ye Kadar)	Bütün Usuller	2.491.384 TL'ye kadar	İhale tarihinden en az 7 gün önce md:13/B-1	1 yerel gazete + 1 internet haber sitesi
			2.491.384 TL - 20.762.692 TL arası	İhale tarihinden en az 14 gün önce md:13/B-2	K.İ.K.ve 1 adet yerel gazete + 1 adet internet haber sitesi
			20.762.692 TL - 418.648.353 TL arası	İhale tarihinden en az 21 gün önce md:13/B-3	K.İ.K. ve 1 adet yerel gazete+1 adet internet haber sitesi
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatracakları Bedel	6.573.254 TL'ye kadar	39.403	K.İ.K. Payı (md. 53/j-1) (%005)		4.152.385 TL
	6.573.254 TL'den	78.855	Mimar ve Müh. (Md. 62/h) (her yıl için)		2.304.5157 TL
	26.293.115 TL'ye kadar		Pazarlık/Mal-Hizmet 21/f		2.076.108 TL
	26.293.115 TL'den	118.286	DOĞRUDAN TEMİN 22/d - B.ŞEHİR		622.756 TL
	197.198.426 TL'ye kadar		Belediye Şirketleri Faaliyet Alanları İçindeki Alımlar (3/g)		95.508.971 TL
	197.198.426 TL ve üzeri		DOĞRUDAN TEMİN 22/d-DİĞER İLLER		207.453 TL

4374 s. K. (b/1 numaralı alt bendine ilan süresi 7 gün olan ihalelerde a)İhale ile işin yapılacağı yerin aynı olması durumunda bir gazete ve biri internet haber sitesinde olmak üzere toplam iki defa ilan yapılması, b) İhale ile işin yapılacağı yerin farklı olması durumunda ilanlardan birinin ihalenin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde, diğerinin ise işin yapılacağı yerde çıkan bir gazete veya internet haber sitesinde yapılması ve en az bir gazete ve internet haber sitesinde ilan yapılmış olması kaydıyla toplam iki defa ilan yapılması, 4734 s. K. 13 md.1/(b), (2) ve (3) alt bendine göre (ilan süresi 14 ve 21 gün olan ihalelerde),ilanın işin yapılacağı yerde çıkan bir gazeteye ilave olarak bir internet haber sitesinde de, ihalenin yapılacağı yerde gazete çıkmaması veya internet haber sitesi yönetimi bulunmaması halinde ilanın Basın İlan Kurumu İlan Portalında yayımlanması gerekecektir.